

U iščekivanju

Kažu mi da sam lud,
da pretjerujem
jer se trudim
svaku mogućnost
pretvoriti u ostvarenje!

A mene strah
da mi ne ponestane ulja
kad će se otvoriti vrata nebeska,
da mi svjetiljka bez ulja
neće obasjavati put.

Svjetiljka života mi je darovana
ostvarenje mogućnosti prepoznajem
kao skupljanje ulja
koje svjetlu daje život
i uvodi me na gozbu.
Božanstvenu!

Evo Zaručnika!
Izidite mu u susret!
Mt 25, 1-13

A. S.



TEMA BROJA: Živa riječ adventa





Bog naš dolazi!

Broj po broj i eto nas polagano na kraju jedne liturgijske godine. U predadventskom *Zvoniku* možete pronaći pregršt novosti. Prva i najvažnija jest da je 11. studenog msgr. Dražen Kutleša, zagrebački nadbiskup, zaređio četvrtog po redu biskupa subotičkog, msgr. Franju Fazekasa. U nazočnosti brojnih crkvenih i civilnih velikodostojnika, te vjernog naroda Božjega, biskup Franjo započeo je svoju biskupsku službu euharistijskim slavljem te riječima zahvale koje je uputio svima koji su svojim predanim radom organizirali biskupsko ređenje. Sve o tomu možete pročitati na narednim stranicama.

Milosno vrijeme adventa, kojim započinje nova liturgijska godina, vrijeme je kada možemo nanovo osnažiti vjeru. Naime, čovjek je kao nejakko biće od samoga začeca potreban zaštite i sigurnosti. Prva osoba koja bi nam to trebala pružiti jest majka. No i ona se bori sa svojim nesigurnostima i strahovima u svezi s rođenjem i odgojem djeteta. Nitko od nas nije se rodio stručan već učimo kroz iskustvo. I otac ima svoje strahove hoće li uspjeti priskrbiti za obitelj, hoće

li ostati zdrav da može raditi, hoće li biti dobar otac i odgojitelj svoga djeteta itd...

Osim toga, nimalo ne olakšava situacija u svijetu gdje se neprestano zveckaju oružjem, neimaštinom, skupoćom, političkim previranjima i manipulacijama. Sve to stvara u nama osjećaj da ne znamo kako ćemo sutra. Prema tomu, možemo zaključiti da se teško možemo pouzdati u vlastite snage, ali isto tako i u snage drugih ljudi. U koga se onda možemo pouzdati?

Poruka adventa jest podsjećanje na Božju danu Riječ! Bog dolazi u našu nesigurnost kako bi nam osigurao život! Otac šalje svoga Sina kako bi nas oslobodio ropstva zla i podsjetio nas na obećanje zaštite, ljubavi i života u vječnosti. Vrijeme adventa nas podsjeća da nas Bog nije ostavio poput siročadi nego da konstantno dolazi u naše nesigurnosti, hrabreći nas da ovaj svijet ne završava u ništavilu nego u Bogu, te da zlo nema konačnu riječ. Stoga, probudimo se iz svojih strahova i dignimo glavu iz svojih zabrinutosti! Bog naš dolazi!

U svijetu imate muku, ali hrabri budite – ja sam pobijedio svijet! (Iv 16, 33)

urednik



Svijeća za najdraže

Mjesec studeni Crkva započinje svetkovinom Svih svetih, nakon koje slijedi Dušni dan. U te dane, mi kršćani, pohađamo grobove svojih najmilijih, s molitvom i nadom da ćemo se jednom s njima sresti u vječnosti. Na njihove grobove donosimo cvijeće, ali na grobovima palimo i svijeće. Upravo su svijeće znak svjetla uskrslog Krista koji ih doziva k Sebi. Kako kaže prorok Joel, *znadem dobro: moj Izbavitelj živi i posljednji će on nad zemljom ustati. A kad se probudim, k sebi će me dići: iz svoje ću puti tad vidjeti Boga. Njega ja ću kao svojega gledati i očima mojim neće biti stranac: za njime srce mi čezne u grudima* (Jl 19, 25-27).

Svijeća donosi svjetlo i toplinu, ali tako se i troši, sve do utrnuća. Nismo li i mi pozvani donositi svjetlo, toplinu, radost i dobrotu drugima, makar nam to drugi otežavali ili naše napore omalovažavali?

Ne moramo se oko drugih truditi zato da bismo im se svidjeli ili nešto od njih dobili, nego smo pozvani služiti ponajprije članovima svojih obitelji, supružnici međusobno, roditelji maloj djeci, braća i sestre međusobno, djeca starim roditeljima...

Ima i onih oko kojih se ne treba jako i dugo truditi, posebno ako vidimo da netko uporno iskorištava našu dobrotu i zauzetost, a sam ne radi ništa da bi

popravio svoje stanje. Oni pak koji nemaju nikakve mogućnosti da si sami pomognu i dalje trebaju biti u središtu naših nastojanja.

Liječnici, vojnici, vatrogasci, policajci i ostali javni službenici pozvani su pak služiti (službenici!) drugima i potrebnima, ali i svatko od nas ima susjeda kojemu treba skočiti do trgovine, nacijepati drva, odvesti auto na popravak ili pomoći platiti račune.

Za mala djela ljubavi uvijek ima mjesta u svačijem srcu, baš zato što su mala. Ali puno takvih malih djela ljubavi uvijek čini razliku u životu ljudi i oplemenjuje svijet.

Svijeća donosi svjetlo i razgони mrak, stvarni i simbolički. Prema riječima slugе Božjega o. Ante Gabrića, „mi kršćani smo stvoreni da gorimo, ne da dimimo”, odnosno da Božjom silom osvajamo ovaj svijet za Božje kraljevstvo.

Pri kraju smo crkvene, a uskoro i građanske godine. Razmislimo o tome gdje bismo i kako, u novoj godini, mogli donositi više svjetla ili, barem za početak – prestati donositi tamu?!

„Bog je svjetlo i tame u
Njemu nema nikakve.”

Živa riječ adventa



Još jedan u nizu advenata je pred nama. Sve je spremno, svi događaji su tu i „kao na traci” smjenjivat će se jedan za drugim tijekom narednog razdoblja u prosincu. Uz svakodnevne ili povremene zornice, slaviti će se Sveti Nikola, ili kako ga mi volimo zvati Mikulaš, zatim blagdan Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, Sveta Luca, Materice, Oci. Na kraju, kao kruna svega, doći će i Božić. Pomalo umorni od nedjeljnih objeda i čestitanja, ovo vrijeme iščekivanja i intenzivne priprave naših duša često riskira da bude sve drugo samo ne ono što mu je zapravo pravi smisao.

Kao što smo svi mi po temperamentu i osobinama različiti i nemamo iste interese, hobije i stvari koje volimo, isto vrijedi i za naše duše. One su različite, svaka na svoj način je originalna i lijepa, te im isto tako odgovara i paše neka druga vrsta duhovnosti. Upravo zbog toga, svatko od nas advent živi na svoj način: kroz zornice, devetnice, pobožnosti, osobnu molitvu itd. Ono što također pomaže živjeti ovo vrijeme još intenzivnije jest zapisana Živa riječ – evanđelje. U narednim redcima neka upravo ona bude poticaj svima nama da se kroz došašće približimo još više Bogu, kroz Njegovu Živu riječ. Ulomci iz evanđelja za naredne dane, a osobito nedjelje, birani su s velikom pozornošću kako bi nam pomogli uroniti još više u otajstvo Božića.

BDJETI

Na prvu nedjelju došašća, u Markovom evanđelju, pozvani smo *bdjeti*, jer ne znamo časa kada će domaćin doći (usp. Mk 13, 33). Značenje riječi bdjeti najbolje znaju oni koji su roditelji, koji su do kasnih jutarnjih sati znali čekali svoju djecu da se vrate s puta ili iz grada. I da su htjeli, nisu mogli zaspati dok ne bi čuli otvaranje ulaznih vrata. Čekaju samo oni koji mnogo vole i slobodno možemo reći da se prava ljubav mjeri čekanjem. Obično za nas ljude čekanje nekoga ili nečega često i nije previše drago, jer je to vrijeme nesigurnosti i borba s nečim novim, još neproživljenim. No tko voli taj

Svrha čekanja upravo je u tome da se oslobodimo svojih očekivanja i napravimo mjesta za drugoga onakvog kakav jest, a ne kakvim ga mi zamišljamo. Došašće ima upravo tu svrhu, naučiti čekati Isusa, oslobađajući se od očekivanja koja imamo o njemu

i čeka, te zbog toga osoba sama sa sobom proživljava procese unutarnje borbe, ili, slobodno možemo reći, unutarnjeg čišćenja. Svrha čekanja upravo je u tome da se oslobodimo svojih očekivanja i napravimo mjesta za drugoga onakvog kakav jest, a ne kakvim ga mi zamišljamo. Došašće ima upravo tu svrhu, naučiti čekati Isusa, oslobađajući se od očekivanja koja imamo o njemu. Čak je

i izraelski narod čekao Mesiju vojskovođu, ali je umjesto vođe na svijet došlo krhko dijete. Mislili su da će osloboditi Izrael i zavladati svijetom, ali umjesto toga dopustio je da bude pribijen na križ. Moglo bi se pomisliti kako je iščekivanje izraelskog naroda bilo izdano, ali prava istina je ta da su propala sva njihova očekivanja te su

se ispunila na njima i nama nezamisliv način. Mogli bismo se zapitati na početku ovoga došašća: Kakva su moja očekivanja? Kakva je moja sposobnost da volim? Jesam li spreman odreći se svojih planova i svojih očekivanja kako bih dopustio Bogu da kroz ovo vrijeme, u mom životu, ispuni svoja? Ako je odgovor da, onda ostani budan, jer vrijedi čekati.

NAZVATI IMENOM

Spomenuli smo nutarnje čišćenje. Ono se odlično uklapa u drugu nedjelju došašća kada se susrećemo sa samim početkom Markova evanđelja: *Krstio je u pustinji i propovijedao krst obraćenja na otpuštenje gri-*



Poput Marije reći „evo me” znači vjerovati gospodaru rijeke, biti svjestan da svaka rijeka uvijek završi u moru. Za nas je more Isusova milost. Cijeli naš život, bio on lagodan ili ne, završit će u moru milosti. To nam pomaže da ne odustajemo dati sve od sebe i pred životnim situacijama u kojima ne znamo zašto nas nisu zaobišle

jeha (usp. Mk 1, 4). Ovim riječima se govori o Ivanu Krstitelju, prvom živućem svjedoku evanđelja, onom koji glasom, koji je glas savjesti, čini mjesta Kristu koji dolazi. No prostor se ne može napuniti ako ta praznina, ona koju nosimo u sebi, ne bude nazvana pravim imenom, imenom naših grijeha koja ne služe zato da nas ponize, nego da ih se iznese na vidjelo, jer samo na svjetlu oprosta možemo pronaći lijek. Ne možemo dočekati Božić ako najprije ne imenujemo svoje praznine, naše doline kako ih prorok Izaija naziva, ili naše planine, odnosno one vrhove ponosa koji nam ne daju ići naprijed. Jer što je ponos ako ne držati se nečega čega bi bilo dobro osloboditi se. Svatko od nas ograničen je na neke svoje principe koji nas sputavaju od pravoga puta. Sve te praznine nekada nas čine takvima da osjećamo glavobolju koja nas paralizira. Ivan Krstitelj dolazi kao prva pomoć, kao preteča, kao netko tko će

Ne možemo dočekati Božić ako najprije ne imenujemo svoje praznine, naše doline kako ih prorok Izaija naziva, ili naše planine, odnosno one vrhove ponosa koji nam ne daju ići naprijed. Jer što je ponos ako ne držati se nečega, čega bi bilo dobro osloboditi se...

pripremiti teren. Vjerujem da svatko od nas ima svog Ivana Krstitelja. Svatko ima glas koji mu može pomoći. *Nakon mene dolazi jači od mene. Ja nisam dostojan sagnuti se i odriješiti mu remenje na obući. Ja vas krstim vodom, a on će vas krstiti Duhom Svetim.* Na taj način, kada preispitamo što je ono što nas odvaja od Boga, praznine će se početi ispunjavati „svjetlom”.

BITI KAO KRIST

Svjetlo je jako bitan simbol vremena došašća. Nije slučajno da se upravo u ovom vremenu u našim kućama nalaze prekrasni adventski vijenci sa svijećama, koje palimo jednu po jednu, svaki tjedan, iščekujući dolazak Svjetla svijeta. Nije slučajno niti to da se na zornice ide po mraku, rano ujutro dok dnevnog svjetla još nema. U nekim crkvama se na zornicama čak ne pale niti svjetla, nego se misa

slavi u mraku, s lučicama koje donesu vjernici. Kako se približavamo Božiću i kako se naše osobne pobožnosti približavaju kraju, ta svjetlost počinje tinjati u nama sve više i jače. O toj svjetlosti svjedoči nam evanđelje treće nedjelje došašća. Glavni protagonist, Ivan Krstitelj, bio je u stanju obavljati svoje poslanje proroka tako dobro da je pobudio u drugima sumnju da možda on sam kojim slučajem nije Krist. Njegova ljubav prema Mesiji bila je toliko snažna, da mu je postao sličan. Samo evanđelje opisuje taj događaj: *Kad su Židovi iz Jeruzalema poslali k njemu svećenike i levite da ga upitaju: „Tko si ti?“, on prizna; ne zaniijeka, nego prizna: „Ja nisam Krist.” Upitaše ga nato: „Što dakle? Jesi li Ilija?” Odgovori: „Nisam.” „Jesi li prorok?” Odgovori: „Ne.” Tada mu rekoše: „Pa tko si da dadnemo odgovor onima koji su nas poslali? Što kažeš sam o sebi?” On odgovori: „Ja sam glas koji viče u pustinji: ‘Poravnite put Gospodnji!’ – kako reče prorok Izaija” (usp. Iv 1, 19-23). Ivan sebe definira na najjednostavniji mogući način – kao glas koji viče, a sve na njemu ima predokus Krista. Krstitelj zapravo predstavlja pravi primjer kršćanina, onakvog kakav bi trebao biti svatko od nas. On nas poziva na usku povezanost s Kristom, kako bi sve ono što činimo i radimo imalo predokus na njega. No, tu*

moramo biti oprezni i svjesni duboko u sebi da mi nismo Krist i da uvijek moramo prizivati poniznost kako bi on rastao, a mi se umanjivali: *Ja krstim vodom. Među vama stoji koga vi ne poznate – onaj koji za mnom dolazi, komu ja nisam dostojan odriješiti remenje na obući* (usp. Iv 1, 26). Svaki puta kada činimo korak unatrag radi onih koje volimo, kada smo ponizni, kada smo spremni trpjeti i podnijeti bol ili nepravdu, zapravo govori o veličini naše ljubavi, govori o tome volimo li istinski. Jer oni koji vole znaju se umanjivati, znaju ostaviti prostora da nešto drugo nastane i raste.

EVO ME

Naposljednju, u posljednjoj nedjelji došašća, radost i zajedništvo izmjenjuju se u evanđelju navještenja anđela Gabrijela Mariji da će začeti i roditi sina. Saznanje da je Bog na našoj strani ne štiti nas od problema, ali sigurno ne čini da izgubimo radost potrebnu da se suočimo s poteškoćama. Ne radujemo se zato što

na život. Svaki naš ovozemaljski dan Bog nas nastavlja nešto pitati. Svaki dan Bog postaje prošnjak za naše „da”. Upravo tako Krist nastavlja dolaziti na svijet. Gotovo nam nikada ne objašnjava zašto jer to ćemo znati na kraju puta kada se budemo osvrtni unatrag i otkrijemo onu glavnu *nit vodilju* koja se provlačila kroz cijeli naš život. Reći „evo me” znači vjerovati gospodaru rijeke, biti svjestan da svaka rijeka uvijek završi u moru. Za nas je more njegova milost. Cijeli naš život, bio on lagodan ili ne, završit će u moru milosti. To nam pomaže da ne odustajemo dati sve od sebe i pred životnim situacijama u kojima ne znamo zašto nas nisu zaobišle.

Dragi prijatelji, kratki sažetak nedjeljnih evanđelja kroz došašće mogao bi biti sljedeći: Bog nas želi slobodne i sretne, želi nas vidjeti budnima, kako bdijemo nad našim životom i životom naših bližnjih. Kako bismo to uspjeli, pozvani smo u ovom intenzivnom vremenu pripremiti Mu put, osloboditi se svih naših očekivanja i dopustiti Bogu da uđe u naša srca i ispuni ih svojom svjetlošću. U tom nastojanju neka nam uzor bude Ivan

Ivan Krstitelj predstavlja zapravo pravi primjer kršćanina, onakvog kakav bi trebao biti svatko od nas. On nas poziva na usku povezanost s Kristom, kako bi sve ono što činimo i radimo imalo predokus na njega. No, tu moramo biti oprezni i svjesni duboko u sebi da mi nismo Krist i da uvijek moramo prizivati poniznost kako bi on rastao, a mi se umanjivali. /.../ Jer oni koji vole znaju se umanjivati, znaju ostaviti prostora da nešto drugo nastane i raste



imamo lak život već zato što nismo sami u poteškoćama života koje nekada moramo konfrontirati. Usamljenost je pravo zlo u kojem naša nada nestaje. Osjećaj samoće uništava čak i ono što je pozitivno i lijepo. Zato zlo pokušava stvoriti podjele i izolaciju oko nas. Ugledajmo se na Lukino evanđelje i scenu navještenja. Marija, cijela u strahu, i sama osjeća rizik poziva. Ali strah se može pobijediti samo povjerenjem, s onom naizgled nesvjesnom hrabrošću koja nas tjera da kažemo „da” stvarnosti pred sobom, bez pronalaženja izlaza za bijeg. Marijino prvo čudo jest to što nije pobjegla. Njezina prva i prava svetost leži u riječi koja kaže živu prisutnost: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!” Njezin je odgovor onih koji ništa nemaju, a riskiraju sve. Možda zvuči zbunjujuće, ali Isus dolazi na svijet kroz svjesnu nesvjesnost ove žene, koja ne razumije sve odmah, ali kaže „da” onome što joj se stavlja

Krstitelj, jedan od središnjih likova došašća. Neka nam on bude primjer potpunog sjedinjenja s Kristom, toliki da svojim dobrim primjerom budemo baš kao on potpuno suobličeni Kristu. Zamislite koliko bi bilo revolucionarno kada bi naši najmiliji, prijatelji i znanci počeli primjećivati da nas ovo došašće mijenja. To je pravi smisao ovih intenzivnih vremena prije velikih blagdana, donijeti neku konkretnu odluku koja je u visini s mogućnostima svakoga od nas, te truditi se ispuniti ju. U tom nastojanju neka nam Marija bude zagovornicom. Neka nam njezin odlučni „Evo me” koji je izgovorila avanturi koju nije mogla dokučiti i razumjeti, bude primjerom kroz sve dane pripreme za Božić. Da svaki dan kada se probudimo možemo izgovoriti „evo me” gdje god bili, što god nas čekalo tog dana, koga god susretali toga dana. S tim nastojanjima i željama želim vam ugodno, blagoslovljeno i plodno došašće.

Za subotičkog biskupa zaređen i ustoličen msgr. Franjo Fazekas

„U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!”

Svečana misa, tijekom koje je msgr. Franjo Fazekas po rukama zagrebačkog nadbiskupa Dražena Kutleše zaređen za subotičkog biskupa, proslavljena je u subotu, 11. studenog, u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici.

Liturgijsko slavlje počelo je svečanom procesijom poslužitelja, đakona, svećenika i biskupa, među kojima su bila trojica biskupa zaređitelja: glavni zaređitelj zagrebački nadbiskup i metropolit i predsjednik



Hrvatske biskupske konferencije **Dražen Kutleša** te suzaređitelji kalačko-kečkemetski nadbiskup i metropolit **Bábel Balázs** i sisački biskup **Vlado Košić**. Uz njih, slavlju su nazočila još tridesetorica biskupa iz Srbije, Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, s Kosova i iz Rumunjske. Kandidata za ređenje pratila su dvojica prezbitera: vlč. **Dávid Sáfrány**, župni vikar u Temerinu i vlč. **Tomislav Vojnić Mijatov**, župni vikar iz subotičke Župe sv. Jurja.

Nakon liturgije riječi i zaziva Duha Svetoga, msgr. **Stjepan Beretić**, katedralni župnik, zatražio je od glavnog zaređitelja da se izabranika zaređi za biskupa, nakon čega je apostolski nuncij u Republici Srbiji nadbiskup **Santo Rocco Gangemi** pročitao apostolski nalog uz prijevod na mađarski i hrvatski jezik.



„PRIPAZI NA SAMOG SEBE I NA POUČAVANJE”

Glavni zaređitelj, nadbiskup Kutleša, u propovijedi je potaknuo ređenika riječima apostola Pavla, zaštitnika Subotičke biskupije: „Pripazi na samog sebe i na poučavanje! Ustraj u tome! Jer to vršeci, spasit ćeš sebe i one koji te slušaju” (1Tim 3, 15). U tumačenju ove Pavlove misli, nadbiskup je istaknuo sljedeće: „Dragi brate u Kristu, dar biskupstva, koji ćeš primiti polaganjem ruku, neopoziv je. Ono o čemu smo kao pastiri pozvani voditi brigu jest da nam život bude u suglasju s primljenim darom i da sve svoje sposobnosti uložimo u taj sklad. Upravo u poniranju u riječi Svetoga pisma te u zajedništvu s općom Crkvom i Apostolskom Stolicom leži snaga naše biskupske službe i sigurnost u našem služenju. No, da nas ta sigurnost ne bi učinila odveć pasivnima, neangažiranima, potrebno je osluškiivati vjeru naroda. Ustrajnost u vjernosti evanđelju ponekad traži da napustimo svoje sigurne luke, zonu komfora te riskiramo zasluge i ugled, svoju izvanjsku reputaciju i očekivanja mudraca ovoga svijeta. Zato se valja sjetiti Isusovih riječi: ‘Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, ali tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga’ (Mt 16, 25). U tome nam je blaženi Alojzije Stepinac ostavio svijetli primjer vjerna pastira.”

Msgr. Kutleša osvrnuo se i na drugi dio Pavlova retka „to vršeci spasit ćeš sebe i one koji te slušaju”,



ovim riječima: „Krajnji razlog ovih poticaja je spasenje onih koji slušaju. Što može snažnije potaknuti pastire da paze na sebe i na primjer koji daju od toga da mogu poslužiti obraćenju pa tako i spasenju dragocjenih i besmrtnih duša koje su vrijednije od svega? Vjerujem, stoga, dragi brate, da ćeš ponajprije u svojim vjernicima naći razlog da paziš na sama sebe i na službu koju si pozvan vršiti. Bog Ti je dao svoga Duha da snagom, ljubavlju, razboritošću i iskustvom, unatoč zahtjevnosti službe, ne gubiš srčanost, svjestan komu si povjerovao. Olujâ će i nevolja koje prijete vjernima biti, ali oni neka u Tvojoj blizini i u Tvojim riječima uvijek nalaze utjehu i ispravan sud. Hrani vjerne znanjem

Grb i geslo biskupa Fazekasa

Biskupski grb i geslo nastoje, na razini simbola, priopćiti sažetak osobnosti i službe pastira jedne mjesne Crkve te ujedno doznačiti smjer pastoralnog djelovanja. Grb subotičkog biskupa Franje Fazekasa sadrži sljedeće heraldičke oznake: štit, koji svojim oblikom slijedi grb grada Subotice, sjedišta biskupije. Podijeljen je u tri polja, a raspored polja i njihove boje (plava, crvena i zelena) preuzeti su iz grba Subotičke biskupije. U prvom plavom polju nalazi se zlatni kalež s hostijom, u drugom crvenom polju smještena je sedmerokraka zvijezda, a u zelenom polju otvorena knjiga s latinskim natpisom „Pax et bonum”. Ponad štita je zlatni pastoralni križ nadvišen zelenim galerom s po šest zelenih kićanki sa svake strane (znak biskupske službe). U dnu, na bijeloj vrpici, ispisano je crnom bojom geslo: „Spe gaudentes – U nadi radosni” (usp. Rim 12, 12).

U prvom plavom polju nalazi se simbol sakramenta presvete euharistije. Sakrament je to kojem teži djelovanje Crkve, vrelo iz kojega struji sva snaga Crkve (usp. SC 10), ali i sakrament u kojem se na najjasniji način očituje zajedništvo vjernika jedne biskupije koji, kao plod sakramenta euharistije, u svijet ulijevaju radost, mir, sigurnost i povjerenje što je prikazano plavom bojom. Plava boja ujedno je i boja neba te su u njoj očituje poziv da ne težimo za zemaljskim, nego za nebeskim: „Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umrijet ćete i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi” (usp. Kol 3, 2-4).



U središtu drugog crvenog polja nalazi se sedmerokraka zlatna zvijezda, simbol Presvete Bogorodice, Zvijezde Mora, kao i sedam svetih sakramenta „koji su usmjereni na posvećenje ljudi, na izgradnju Kristova Tijela te napokon na iskazivanje štovanje Bogu... Oni ne samo da vjeru pretpostavljaju nego je riječima i stvarima hrane krijepe i izražavaju” (SC 59). Ta pak vjera na poseban način očituje se u djelima milosrđa i ljubavi što je prikazano crvenom bojom, a na tom putu Marija „sjaji poput znaka sigurne nade i utjehe putujućem narodu Božjem” (LG 68).

U trećem zelenom polju nalazi se otvorena knjiga s natpisom „Pax et bonum – Mir i dobro”. Natpis je to koji nas vodi do sv. Franje, nebeskog zaštitnika biskupa, ali i do Božje riječi koja nam, ako smo joj otvoreni, donosi plodove mira i dobra, ali i života koji je prikazan zelenom bojom.

Zlatni križ koji se nalazi u pozadini štita, oblikom je preuzet s tornjeva subotičke katedrale i ukrašen je s pet crvenih krugova kao simbolima pet Kristovih rana. Zajedno sa zelenim galerom i šest kićanki, upućuje na to da je nositelj grba dijecezanski biskup. Da bi se naglasilo apostolsko nasljeđe na biskupskoj katedri, ali i zahvalnost za dar života prethodnog pastira, msgr. Slavka Večerina, biskupski šešir, kićanke i traka s geslom preuzeti su iz njegova grba.

Riječi gesla „Spe gaudentes”, uzete od sv. Pavla, zaštitnika Subotičke biskupije, u cjelovitosti glase: „U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!” (Rim 12, 12). Apostol narodâ s ljubavlju bodri povjerenju mu zajednicu. Tako i pastirsko djelovanje Franje, usidreno na službi apostolâ, postaje zauzetost za dobrobit stada kojega treba utvrditi u radosti, strpljivosti i postojanosti. /vlč. mr. sc. Tomislav Hačko i vlč. Dragan Muharem/



i razumijevanjem; potiči ih na zdrav ponos i svijest o vlastitim korijenima i posebnostima jezika i običaja, na ljubav, gostoprimstvo i poštivanje prema svima; jačaj i štiti slabe, liječi bolesne, podiži slomljene, traži i vraćaj izgubljene. U tome neka bude Tvoja slava i ponos Tvoje službe!”, poručio je zagrebački nadbiskup i glavni zaređitelj.

Prijevod nadbiskupove propovijedi na mađarskom jeziku pročitao je vlč. **József Koleszár**. Nakon homilije, glavni zaređitelj postavio je izabraniku pitanja o nakani čuvanja vjere i vršenja službe. Uslijedio je potom čin izabranikove prostracije licem prema zemlji uz litanijски zaziv Svih svetih. Otpjevavši litanije na mađarskom jeziku, glavni zaređitelj i ostali biskupi položili su ruke na glavu izabranika Franje te je uslijedila posvetna molitva uz otvoreni evanđelistar iznad ređenikove glave. Obred ređenja nastavljen je uz popratne znakove biskupske službe i dostojanstva, a to su pomazanje

Svečana večernja uoči biskupskoga ređenja

Svečana trojezična večernja služba hvale, uoči ređenja imenovanoga subotičkog biskupa Franje Fazekasa, slavljenja je 10. studenoga u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici.

Predvoditelj Večernje bio je župnik katedralne župe msgr. Stjepan Beretić. Uz ređenika, msgr. Fazekasa, na večernjoj su sudjelovali biskupi i svećenici pristigli na slavlje biskupskoga ređenja te vjernici grada i okolice. Pjevanje antifona, psalama i hvalospjeva na latinskom, mađarskom i hrvatskom jeziku predvodili su svećenici Subotičke biskupije zajedno sa solistima i Katedralnim zborom „Albe Vidaković”. Na koncu liturgijske službe, imenovani biskup Franjo pristupio je oltaru te je pred apostolskim nuncijem u Republici Srbiji i predstavnikom Svete Stolice, msgr. Santom Roccom Gangemijem, položio ispovijest vjere i prisegu vjernosti. Potom je nuncij svim prisutnima udijelio završni blagoslov. **/Tiskovni ured Subotičke biskupije/**



Uzvanici na ređenju subotičkog biskupa iz redova crkvenih zajednica

Nad/biskupi: glavni zaređitelj zagrebački nadbiskup i metropolit predsjednik HBK Dražen Kutleša, suzaređitelji nadbiskup kalačko-kečkemetski Balázs Bábel i metropolit i sisački biskup Vlado Košić, apostolski nuncij u Republici Srbiji Santo Rocco Gangemi, vrhbosnaski nadbiskup i metropolit predsjednik BKBiH Tomo Vukšić, đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit Đuro Hranić, riječki nadbiskup i metropolit Mate Uzinić, barski nadbiskup i apostolski upravitelj kotorski Rrok Gjonlleshaj, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit Zdenko Križić, nadbiskup i metropolit vesprenski György Udvardy, srijemski biskup Đuro Gašparović, vladika Eparhije sv. Nikolaja Djura Džudžar, vladika Eparhije Uznesenja Blažene Djevice Marije i skopski biskup Kiro Stojanov, biskup prizrensko-prištinski Dodë Gjergji, biskup segedinski László Kiss-Rigó, biskup Oradee László Böcskei, krčki biskup Ivica Petanjak, vladika Nyíregyházae Ábel A. Szocska OSBM, šibenski biskup Tomislav Rogić, varaždinski biskup Bože Radoš, mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski Petar Palić, vladika križevački Milan Stipić, porečki i pulski biskup Ivan Štironja, pečuški biskup László Felföldi, dubrovački biskup Roko Glasnović, srijemski biskup koadjutor Fabijan Svalina, pomoćni biskup Váca Lajos Varga, pomoćni biskup đakovačko-osječki Ivan Čurić, umirovljeni nadbiskup beogradski Stanislav Hočevár, umirovljeni kotorski biskup Ilija Janjić.

Savjetnik nuncijature i tajnici biskupskih konferencija: savjetnik Apostolske nuncijature u Beogradu

Simón Bolívar Sánchez Carrión, generalni tajnik Mađarske biskupske konferencije Tamás Tóth, generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije Krunoslav Novak, generalni tajnik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda i generalni vikar Beogradske nadbiskupije Robert Pastyk.

Provincijali, delegati biskupa i generalni vikari: provincijal Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Milan Krišto, provincijal Hrvatske karmelske provincije sv. oca Josipa o. Vinko Mamić, generalni vikar Trnavske nadbiskupije i delegat nadbiskupa Róbert Kiss, generalni vikar Bjelovarsko-križevačke biskupije i biskupov delegat Vlado Bogdan, generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović, generalni vikar Segedinske biskupije József Kovács, generalni vikar Zrenjaninske biskupije László Gyuris, generalni vikar Srijemske biskupije Josip Ivešić, kancelar Gospičko-senjske biskupije i delegat dijecezanskog upravitelja Mišel Gregurić.

Poglavarice i predstavnice redovničkih družba: vrhovna glavarica Kongregacije svetih Anđela Čuvara sestara dominikanki s. Jaka Vuco, vrhovna glavarica Sestara Naše Gospe Bačke s. M. Livia Vicsek, vrhovna glavarica Družbe sestara Naše Gospe s. Zrinka Šestak, provincijalna savjetnica Družbe Kćeri Milosrđa Trećega samostanskog reda sv. Franje – Provincija Krista Kralja s. Irena Bajan.

Predstavnici crkava i vjerskih zajednica: biskup Reformatske kršćanske Crkve László Harangozó, zamjenik biskupa Evangeličke crkve augsburške vjeroispovijesti Gábor Dolinszky, arhijerjski namjesnik subotički i izaslanik vladike bačkog Irineja o. Veljko Vasiljev, izaslanik biskupa Slovačke evangeličke Crkve Branislav Kulik.



glave svetim uljem te predaja evanđelistara. Novom biskupu stavljene su i oznake biskupske službe: prsten, mitra i pastirski štap. Konačno, glavni zaređitelj dopratio je zaređenog biskupa do katedre na koju je sjeo, uz svečanu skladbu „Evo velikog svećenika” fra Ive Perana.

EUHARISTIJSKA SLUŽBA

Nakon cjelova mira i iskazane dobrodošlice u zbor nasljednika apostola, započela je euharistijska služba. I ona je odasala bogatstvom baštine pojedinih katoličkih naroda u Bačkoj: darove na oltar prinijeli



su vjernici u mađarskim, hrvatskim (šokačkim i bunjevačkim), slovačkim i njemačkim nošnjama. Riječi euharistijske molitve te obreda pričesti izrečene su na latinskom, mađarskom, hrvatskom, slovačkom i njemačkom jeziku.

Nakon pričesti, upućene su riječi pozdrava. U ime nazočnih biskupa novozaređenom biskupu Fazekasu obratio se na hrvatskom jeziku barski nadbiskup i potpredsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda **Rrok Gjollleshaj. Preč. László Pósa**, župnik Župe sv. Antuna iz biskupova rodnoga mjesta Bečeja, čestitao je u ime svećenika, redovnika i redovnica na mađarskom jeziku. U ime vjernika laika svoju čestitku biskupu Fazekasu iskazale su dvije obitelji: **Đurđica i Mario Tikvicki** na hrvatskom te **Szilvia i Nedeljko Serenče** na mađarskom jeziku. To su ujedno i vjernici Župe sv. Jurja u Subotici u kojoj je biskup Fazekas služio do imenovanja.

Zahvala Trojedinom Bogu za cjelokupni događaj uobličena je u pjevanom himnu „Tebe Boga hvalimo”. Novozaređeni biskup je u pratnji dvojice biskupa suzareditelja prošao katedralom udjeljujući blagoslov okupljenom narodu. Na koncu slavlja biskup Fazekas izrazio je zahvalu Bogu na daru života, svećeničkog poziva i biskupskoga poslanja. Zahvalio je i papi Franji na povjerenju što ga je izabrao voditi povjereno mu stado Subotičke biskupije te je zamolio apostolskog nuncija msgr. Gangemija da papi Franji prenese njegovu sinovsku odanost, ljubav i poštovanje. Biskup Fazekas zahvalio je na nazočnosti biskupima, delegatima biskupa, redovničkim provincijalima i provincijalkama, svećenicima i vjernicima laicima. Riječi zahvale uputio je i nazočnim predstavnicima crkava i vjerskih zajednica, kao i predstavnicima društveno-političkog

i kulturnog života. Zahvalio je također svima koji su sudjelovali u pripravi biskupskoga ređenja.

Liturgijsko pjevanje predvodio je subotički Katedralni zbor „Albe Vidaković” pod ravnanjem **Miroslava Stantića**. Instrumentalnom glazbom pjevanje je pratio komorni sastav Subotičke filharmonije te na orguljama **mr. art. Kornelije Vizin**. Ceremonijari su bili **vlč. Mirko Štefković** i **vlč. Dražen Skenderović**.

Gosti na slavlju bili su predstavnici Grada Subotice, državnih vlasti, službi Vlade Republike Hrvatske, diplomatskih predstavnika Hrvatske, Mađarske, Slovačke i Njemačke u Srbiji te nacionalnih vijeća Hrvata, Mađara, Bunjevaca, Slovaka i Nijemaca. Uz njih, pozivu su se odazvali i predstavnici Srpske pravoslavne Crkve, Slovačke evangeličke Crkve, Reformirane kršćanske Crkve u Srbiji i Evangeličke kršćanske Crkve augsburške vjeroispovijesti.

Televizijski i radijski prijenosi u organizaciji Tiskovnog ureda Subotičke biskupije ostvareni su pokroviteljstvom subotičke televizije Pannon RTV, čiji signal su preuzele sljedeće medijske kuće: Radio-televizija Vojvodine, uz komentare na hrvatskom i mađarskom jeziku, EWTN katolička televizija u Mađarskoj, Laudato TV, Hrvatski katolički radio, Radio Marija Srbije, te Subotički mađarski radio. Komentatori su bili **vlč. Vinko Cvijin**, **vlč. dr. Nándor Kara** te **o. Károly Harmath, OFM**.

Organizacijski odbor biskupskog ređenja, koji je djelovao je u sastavu **vlč. dr. Ivica Ivanković Radak**, **Hajnalka Illés**, **vlč. Gáspár Józsa**, **vlč. József Koleszár**, **vlč. Dragan Muharem**, **vlč. Dražen Skenderović** i **vlč. Mirko Štefković**, pobrinuo se da ovaj veliki događaj bude dobro pripravljen i proslavljen. /**Tiskovni ured Subotičke biskupije/Foto: Attila Kovács**/

Oratorij „Slavlje svetaca” u Baču

Animatori predvođeni vlč. Dominikom Ralbovskim, duhovnim pomoćnikom župa Bačkog dekanata, kao i s. Kristinom Ralbovsky, organizirali su oratorij „Slavlje svetaca” za djecu i mlade u Župi sv. Pavla u Baču u prigodi svetkovine Svih svetih.

Kako pomoći djeci i mladima u traženju ideala u svetim osobama bila je misao vodilja ovoga susreta. Na susretu je sudjelovalo više od 60 djece Bačkog dekanata: Bač, Selenča, Plavna, Vajska, Bođani. Prvi dio susreta protekao je u igri, glazbi, upoznavanju i stvaralačkim igrama. Drugi dio dana započeo je gledanjem filma „Sv. Dominik Savio”. Slijedile su duhovne radionice u kojima se u skupinama promišljalo

o izabranim svetcima. Mladi su obukli i kostime koji su predstavljali dotičnog svetca. Nakon toga je održan molitveni dio u crkvi gdje je svako dijete predstavilo svoga svetca. Pjesmom „Velik si” i blagoslovom vlč. Ralbovskog zaključen je susret. /IKA/



Željko Evetović zaređen za svećenika

Nadbiskup Sydneya msgr. Anthony Fisher OP, zaređio je 4. studenog u sydneyjskoj katedrali za svećenika vlč. Željka Evetovića, podrijetlom iz Subotice.

„Isus je bio ‘u svemu sličan sa svojom braćom’ osim u grijehu, i njegovi svećenici moraju biti suobličeni s njim, pokazujući muževnost poput Krista”, rekao je nadbiskup Fisher u homiliji. „Odivan, hrabar, odlučan, s onom ‘savršenom ljubavlju (koja) tjera strah’. Sposoban pokazati mušku snagu i nježnost, intelekt i privrženost, pravdu i suosjećanje svijetu duboko zbunjenom po pitanju spola i roda, ali koji se boji ‘toksične muškosti’, ‘mačizma’ i šovinizma”, dodao je. On je kazao i kako nazvati novog svećenika ocem znači priznati stvarnost duhovnog očinstva, rekavši da svećenici duhovnu djecu ne donose na svijet krštenjem nego ih samo napuštaju. „Misionari Neokatekumenskog puta znaju

da smo svi mi duhovne bebe na početku našeg puta, da svi trebamo biti praćeni i katehizirani kroz mnoge faze inicijacije i sazrijevanja u vjeri”, rekao je nadbiskup Fisher.

Željko, sin **Aleksandra i Snežane**, rođen je u Subotici 1980. godine. Podrijetlom je iz subotičke Župe Uskrsnuća Isusova. Završio je Građevinsku srednju školu i nakon par godina dokvalificirao se za ekonomskog tehničara. Kao srednjoškolac bavio se boksom i postigao dobre uspjehe. Nakon srednje škole radio je obrtničke poslove. Od 2012. godine živi u Sydneyu, u Australiji, gdje je završio formaciju za misionarskog svećenika u Nadbiskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater”. Član je zajednice Neokatekumenskoga puta. Studij filozofije i teologije završio je na Katoličkom sveučilištu „Notre Dame” i Katoličkom institutu Sydney u srpnju 2022. Za đakona je također zaređen u Sydneyu 27. rujna 2022. godine. Mladu je misu proslavio 5. studenog u crkvi Gospe Fatimske u Caringbahu, u kojoj i započinje svećeničku službu. /M. T./



Aktivnosti Subotičkog oratorija

Jesenski subotnji oratoriji

Tijekom rujna animatori Subotičkog oratorija održali su subotnje oratorije na jedanaest župa: u Subotici (župe sv. Roka, Uskrsnuća Isusova, Marije



Majke Crkve), Starom Žedniku, Đurđinu, Tavankutu, Maloj Bosni, Bajmaku, Monoštoru kao i u Beogradu, u Župi Uznesenja Blažene Djevice Marije i u Iloku. Tema je bila „Duhovni svijet”. O temi su kratka predavanja održali župnici, a zatim su o duhovnom svijetu animatori s djecom razgovarali u skupinama. Oratorije je popratila i glazbena radionica, kao i igre, druženje i užina koju su osigurali župnici.

Prvi oratorij u Srijemu

Na poziv župnika **Aleksandra Kovačevića**, osam animatora Subotičkog oratorija sa svojim duhovnikom **vlč. Vinkom Cvijinim** na čelu održalo je prvi oratorij 28. listopada u Maradiku, u Župi sv. Ane, zajedno sa fokolarima iz Djela Marijina iz Beograda. Tema ovog prvog oratorija bila je upoznati što je uopće oratorij i koji je cilj oratorija. Velečasni Vinko održao je katehezu za roditelje. Bio je to lijep subotnji dan koji se završio svetom misom i ručkom, a nakon toga smo se još malo družili.

Kestenijada

Tradicionalna Kestenijada u Župi sv. Roka u Subotici održana je 29. listopada. Kestenijada je bila namijenjena svim uzrastima, pa su se sudionici mogli počastiti kestenima, kuhanim vinom, palačinkama, vrućom čokoladom... Osim hrane, bilo je i mnoštvo igara pa je svatko mogao naći nešto za sebe. Kestenijada se održava kao uspomena na don Boscovo čudo kada je na blagdan

Svih svetih umnožio kestene kojih nije dovoljno za sve dječake koji su se okupili u oratoriju.

Hollywin

Mladi i djeca Subotičkog oratorija 31. listopada u HKC „Bunjevačko kolo” izveli su predstavu „Isusove prisposode o milosrđu” povodom jedanaestog Hollywina u Subotici. Tekst je napisala **Vedrana Cvijin**, a glumce



pripremio **Vedran Peić**. Prikazane su tri prisposode: Prisposoda o izgubljenom sinu, Prisposoda o milosrdnom Samarijancu i Prisposoda o bogatašu i Lazaru.

Duhovna obnova za animatore

Četrdesetak animatora Subotičkog oratorija provelo je od 3. do 5. studenog vikend u samostanu Kćeri Milosrđa gdje su ih primile **s. Silvana Milan**, **s. Roberta Gulan** koja je kuhala, kao i **s. Julijana Beretić** koja je provela dio programa s animatorima. Program na temu „Izgradnja duhovnosti” održali su salezijanci iz Zagreba **don Branko Bendra**, **don Ivo Šokčić** i **Ivan Dvorček** i sestre družbe Kćeri Marije Pomoćnice **s. Zrinka** i **s. Andreja**. Kroz program ih je pratio i župnik **Andrija Anišić**. Program je počeo misom mladih u petak navečer, bilo je tu rada u skupinama, razgovora, igara, cjelonoćnog klanjanja, svete mise, a program se završio u nedjelju popodne ručkom. Ova duhovna obnova bila je zaslužni završetak intenzivnog ciklusa jesenskih oratorija. /**Animatori**/



Blagoslov vitraja bl. Miroslava Bulešića u crkvi u Maloj Bosni

Tijekom mise, koja je služena za sve pokojne članove Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV), 28. listopada u crkvi Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni blagoslovljen je vitraj s likom bl. Miroslava Bulešića, izrađen darom ove stranke.

Misu je slavio župnik vlč. **Dragan Muharem** zajedno sa svećenicima iz sve tri nad/biskupije u Srbiji u kojima djeluje hrvatski kler: generalnim vikarom Srijemske biskupije **mons. Josipom Ivešićem**, župnikom katedralne Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu i rektorom Marianuma vlč. **Mihaelom Sokolom**, te vlč. **Danielom Katačićem**, župnikom u susjednoj Župi Đurđin, uz gvardijana subotičkog franjevačkog samostana **fra Ivana Miklenića**.

Velečasni Muharem je, tumačeći znakovitost i ostalih vitraja koji su postavljeni na prozore tijekom sveobuhvatne obnove župne crkve, posebno naveo lik sv. Marka Križevčanina, zaštitnika Hrvatskoga Majura, jedinog mjesta s hrvatskim predznakom u imenu, koji se nalazi na području Župe Mala Bosna te kazao da zbog toga zasluži posebnu pažnju i hrvatske zajednice u Vojvodini i skrb župne zajednice. „Zato mi je drago da smo se večeras okupili u Maloj Bosni, u kojoj je DSHV prepoznao vrijednost suradnje i pomaganja. To je trajni залог koji će ostati ovdje i kad mi odemo, za buduće generacije ove župe i sela”, dodao je.

Velečasni Muharem je u nagovoru prije blagoslova vitraja kazao kako Crkva u Hrvata ima tri proglašena svetca: Nikolu Tavelića, Marka Križevčanina i Leopolda Mandića (likovi sve trojice nalaze se na vitrajima u ovoj crkvi) te i puno veći broj blaženih, njih 17, i još 33 kandidata za blaženike. „Osim njih, imamo i svetce iz ranih kršćanskih vremena koji su prolazili i propovijedali u Bačkoj. Vajštancima je dobro poznat sv. Bono Vukovarski. Gledajući još šire, svi smo čuli za Dalmantinca sv. Jeronima, sv. Dujma ili sv. Kvirina koji je zaštitnik Siska. Ukoliko pogledamo prostor

Vojvodine, sjetit ćemo se i djelovanja i mučeništva sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici, koja je nekada bila crkveno središte ove naše regije. Tu su i sveti koji su djelovali u današnjem Beogradu, bračni par sv. Montan i Maksima. Važno je poznavati njihove živote i prilike u kojima su živjeli. Često se, naime, požalimo kako teško živimo i kako su vremena teška, a Crkva nam daje primjer ljudi koji su baš u teškim vremenima, i težim od naših, znali ostati čvrsti i pravi. Među njima se nalazi i Miroslav Bulešić. Ostao je vjeran Crkvi unatoč ideologijama koje su razarale vrijeme u kojem je djelovao. Imao je samo 27 godina kada je ubijen u župnoj kući



od strane komunističkoga režima. Bogu hvala i hvala DSHV-u da u našoj crkvi imamo njegov blaženi lik, kao primjer mladima i poticaj svima onima koji se zalažu za očuvanje naše kulture i identiteta – nacionalnog i vjerskog”, kazao je vlč. Muharem.

Misi su nazočili predsjednik stranke i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Republike Srbije **Tomislav Žigmanov**, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji **Jasna Vojnić**, brojni članovi stranke iz mjesnih odbora iz cijele Vojvodine te gost, ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske **Gordan Grlić Radman**, koji je na poziv DSHV-a nazočio radnoj Skupštini stranke u Maloj Bosni. /IKA/

Krizmanici Subotice i okolice slušali o teologiji tijela



Jasmine Ivković Ivandekić, Luke Dožaja, Tomislava Huske, Josip Šarčevića, Višnje Kovač i Teodore Batinić nosile su program kroz cijeli dan. Svjedočili su o predbračnoj čistoći i mladi bračni par **Petar i Anita Anišić**. Vjeroučiteljice **Vesna Huska, Mirela Varga, Mirjana Ivanković i Zorica Svirčev** okupile su krizmanike uz pomoć **Nevene Gabrić i Danice Mlinko**. Velikodušni domaćin vlč. **Franjo Ivanković** sa svojim župljanima bili su dio zajedništva sa 114 krizmanika.

Kako bi sveta misa i klanjanje bili glazbeno animirani, pored Subotičkog oratorija svoj doprinos je dao **Darko Temunović**, koji je donio i postavio opremu i ozvučenje. Od prijema sudionika preko predavanja, ispovijedi, svjedočenja, rada u skupinama, ručka, slobodnog vremena, igre, pjesme, sv. mise i klanjanja, dan je imao i toplo jesenje vrijeme. Gospodin nas je blagoslovio, sjeme smo posijali u Božjoj njivi, a On će zalijevati i brinuti brižno za svakog sudionika. /**Zorica Svirčev**/

Tematski susret krizmanika hrvatskog govornog područja Subotice i okolnih mjesta održan je u Žedniku 28. listopada.

U Župi sv. Marka evanđeliste okupilo se 114 krizmanika iz subotičkih župa: Sv. Terezije Avilske, Marije Majke Crkve, Sv. Roka, Sv. Jurja, Uskrsnuća Isusova, Sv. Križa, te Presvetog Trojstva (Mala Bosna), Sv. Josipa Radnika (Đurđina), Presvetog Srca Isusova (Tavankut) i Sv. Petra i Pavla (Bajmak). Voditelj susreta bio je **mr. theol. Josip Matezović**, vjeroučitelj iz Vinkovaca, a tema susreta: „Prava ljubav čeka (teologija tijela)“.

Krizmanici su imali priliku čuti o čednom ponašanju i životu, predbračnoj čistoći te kako će veza tek kada Isusa stave na prvo mjesto imati sigurnost. Neumorni duh naših svećenika **Željka Šipeka, Andrije Anišića, Dušana Balaževića, Dragan Muharema i fra Ivana Miklenića** koji su ispovijedali osnažio je sudionike. Vrijedne ruke animatora Subotičkog oratorija **Vedrane Cvijin, Regine Dulić, Marije Gabrić, Ivana Gabrića, Dragana Musina,**



Devedeset godina posvete franjevačke crkve u Novom Sadu



Svečanom misom koju je predslavio fra Milan Krišto, provincijalni ministar Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, 22. listopada u franjevačkoj crkvi sv. Ivana Kapistrana u Novom Sadu svečano je proslavljeno proštenje i 90. obljetnica posvete ove crkve. Tijekom svete mise predstojnik kuće fra Karlo Harmath podijelio je povelje blagoslova pape Franje bračnim parovima iz ove zajednice koji su slavili „okrugle” obljetnice sakramenta ženidbe.

Franjevačku crkvu sv. Ivana Kapistranskoga je posvetio 2. veljače 1943. godine biskup fra Stjepan Uzdoczy Zadravec, član iste Franjevačke kapistranske

provincije (mađarske). Kuću za samostan i crkvu je darovao Matthias Lech, župnik iz Gajdobre. Među svećenicima ove kuće su i dva mučenika: o. Krizostom Köröszts i o. Kristóf Kovács (utemeljitelji samostana), koji su postali mučenici komunističkog sustava i za koje je započeo beatifikacijski proces. Novosadski franjevci su se istaknuli pastoralom sakramenata, bili katehete u bolnici, duhoorganizirali su pučke misije u raznim mjestima Bačke i Banata i hodočašća u zemlji i inozemstvu, vjeronauk za djecu, biblijski pastoral, pripreme djece i odraslih za primanje sakramenata, kao i tečajeve stranih jezika, organizirali djelatnosti promidžbe kulture, katoličkih medija, franjevačke karitativne aktivnosti, duhovne vježbe i skrbi za siromašnije studente, kao i ekološke aktivnosti, uz aktivno bratstvo Franjevačkog svjetovnog reda. Sve ove aktivnosti odvijaju se na mađarskom i hrvatskom jeziku.

U proteklih 90 godina gvardijani samostana bili su: fra Köröszts, fra Peter Pallós (u dva nevezana mandata), fra Anton Ashiku, fra Herman Hermenegild, fra Leto Lukša, fra Hadrijan Horvat, fra Gotard Hajek, fra Benko Horvat i fra Harmath. U njemu je do sada djelovao 21 franjevac, mađarske, hrvatske, njemačke i albanske nacionalnosti. Od 1955. godine samostan se nalazi u okviru Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Od 2008. godine u ovoj kući djeluje jedan franjevac, fra Harmath. /Zv./

Imenovanja u Ordinarijatu Subotičke biskupije

Subotički biskup Franjo Fazekas imenovao je svoje prve suradnike u Biskupskom ordinarijatu koji su 17. studenoga položili ispovijest vjere i prisegu vjernosti, te na taj način preuzeli svoje službe.

Imenovani su sljedeći svećenici: preč. Željko Šipek, generalni vikar, preč. dr. Ivica Ivanković Radak, sudski vikar, preč. Mirko Štefković, ekonom, vlč. Gáspár Józsa, kancelar, vlč. Dražen Skenderović, tajnik i vicekancelar i vlč. József Koleszár, ravnatelj svećeničkog doma i pomoćnik ekonoma. Biskup

je imenovanima poželio Božji blagoslov da povjerene im službe vrše Bogu na slavu i na dobrobit Subotičke biskupije. /Hajnalka Illés, referent za medije Subotičke biskupije/



Katehetski dan i Vjeronaučna olimpijada vjeroučenika Subotičke biskupije



Katehetski ured Subotičke biskupije organizirao je 18. studenog u Totovom Selu drugu po redu, a prvu dvojezičnu biskupijsku Vjeronaučnu olimpijadu.

Za ovogodišnju Vjeronaučnu olimpijadu prijavila su se 604 vjeroučenika: 104 natjecatelja i 500 navijača. Od toga su 182 vjeroučenika bila s hrvatskog govornog područja, a 422 s mađarskog. Ukupno je sudjelovalo 26 župa: 10 župa hrvatskog i 16 župa mađarskog govornog područja.

Svaku župnu ekipu činila su četiri člana, po jedan učenik iz svakog od viših razreda. Djeca od četvrtog do osmog razreda su navijala. Svi su imali udjela u sportskim aktivnostima i duhovnom predavanju, po jezičnim skupinama. Budući da se naša vjera ne temelji samo na znanju već na ostvarivanju evanđeoskog poziva na svetost, osim znanja uzimale su se u obzir i druge kompetencije.

Natjecanje se sastojalo od četiri dijela. Svaka ekipa je kao pripravu za natjecanje napravila karakterističnu fotografiju svoje župe i u jednoj minuti rekla nekoliko osnovnih stvari o svojoj župnoj zajednici. U naredne dvije minute tim je trebao predstaviti jednu životnu situaciju u kojoj su Isusove riječi pretočili u život. Drugi dio natjecanja su bili testni zadatci. Svaka ekipa je dobila test od 18 pitanja. Treći dio bilo je pronalaženje osam odlomaka iz Svetog pisma. Četvrti dio su činili „activity” zadatci. Trebalo je znati tumačiti, crtati ili pantomimom pokazati različite vjeronaučne pojmove.

Olimpijada se odvijala na četiri različita mjesta: prvi dio u sportskoj dvorani (odgovoran je bio **vlč. Robert Utcai**), a u učionicama: test zadatci (**preč. Željko Šipek** i **vlč. Endre Horváth**), Sveto pismo (**vlč. Dušan Balažević** i **vlč. Dávid Sáfrány**) a za „activity” skupinu bili su odgovorni **fra Ivan Miklenić** i **vlč. Ervin Bartus**. Navijači su imali četiri aktivnosti: moderni ples i duhovnost (**vlč. Szilárd Balcsak** i **Emese Hajnal**), pravljenje krunica s časnim sestrama iz Družbe Kćeri Milosrđa sa **s. Juljanom Beretić** iz Valpova na čelu i karmelićanima iz Sombora, sport na nogometnom terenu i navijanje za svoju ekipu u sportskoj dvorani.

Članovi ocjenjivačkog suda u sportskoj dvorani bili su: **vlč. Gáspár Józsa**, kancelar Subotičke biskupije, **prof. dr. sc. Josip Ivanović**, dekan i profesor Učiteljskog fakulteta u Subotici, **prim. dr. med. Marko Sente**, liječnik-specijalist, **vlč. József Koleszár**, pomoćni ekonom Subotičke biskupije, kao i **Teréz Szabó Hangya**, novinarka. Članovi tima koji su pregledali testove bili su: **vlč. dr. Nándor Kara**, **o. Stjepan Vidak**, **o. Zlatko Žuvela** i **Tibor Dosztán**.

Pobjednička ekipa je katedralna Župa sv. Terezije Avilske iz Subotice, drugo mjesto je zauzela ekipa Župe sv. Marka iz Žednika, a treće mjesto ekipa iz Župe sv. Petra i Pavla iz Bajmaka. Posebne nagrade dodijeljene su: za autentičnost Župi Orom, za domišljatost Župi Bačka Topola, za najkreativniji prikaz Župi Mol, za odličan timski rad Župi Temerin, za kreativnost Župi Monoštor, za originalnost Župi Čantavir, za najbolju prezentaciju evanđeoske poruke Župi Srbobran i za lijep govor Župi Trešnjevac. Nagrade i priznanja sudionicima je podijelio subotički biskup **Franjo Fazekas**. /**Nevena Gabrić**/



Novi kip sv. Antuna u kapeli u Vranjaku

Novi kip u kapeli sv. Antuna Pustinjaka kod Bačadar je Veronike Kubanović.

U kapelu je postavljen zahvaljujući Stjepanu Pišti Čobanu, Stipanu Bošnjaku, Branku Stojiću i Mariji Vuković. /M. S./



Kršćanski filmovi za djecu i odrasle u Bačkoj Palanci

Djeca koja pohađaju župni vjeronauk u Župi Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije u Bačkoj Palanci od 4. studenog imaju priliku gledati crtiće biblijskog karaktera, po ideji župnika vlč. Františka Gašparovskog i župljana.



Crtići se prikazuju u Velikoj dvorani „Mađarske kuće” u okviru vikarijatske crkve sv. Antuna. Ideja je dobro prihvaćena. „Ponudio sam roditeljima da imamo i vrijeme odvojeno za djecu, u kojem bismo isto tako gledali crtiće kršćanskoga karaktera, pa smo razmišljali da bi bilo najbolje organizirati to subotom popodne. Malo kino pomaže da se djeca više upoznaju s vjerom, s obzirom na to da je vjeronauk u školi, po izjavama roditelja, za to nedovoljan. Cijele generacije su se izgubile i to ne samo kod nas nego i u drugim gradovima”, navodi župnik František. On navodi i kako se kino u kojem se prikazuju filmovi iste tematike za starije župljane organizira petkom navečer u 18.30 sati, te je pozvao i druge župljane da se pridruže gledanju filmova i u debatnim razgovorima koji obično uslijede nakon njih. /Zv./

Misa zahvalnica za plodove zemlje u Vajskoj i Bođanima



Na 31. nedjelju kroz godinu, 5. studenog, u župama sv. Ilije u Bođanima i sv. Jurja u Vajskoj proslavljene su mise zahvalnice. Misna slavlja predslavio je vlč. Damjan Pašić, katedralni kapelan, u koncelecijaciji s domaćim župnikom Goranom Vilovim.

Djeca odjevena u svečane nošnje, u procesiji sa svećenicima, ušla su u crkvu uz zvuk orgulja. Roditelji i djeca bili su puni ponosa i sreće koja se mogla očitovati u njihovim očima.

U svojoj homiliji vlč. Damjan osvrnuo se na nebeskog Oca, oca koji je na nebu i budnim okom motri



na sve nas. „Možda ove godine urod na njivama nije onakav kako smo mi to htjeli, očekivali ili željeli, ali trebamo imati vjeru u našeg nebeskog Oca da ćemo ipak svega imati dosta, da nećemo ostati ni gladni, ni žedni, ni bos, ni goli. Danas je dan kada vaše župne zajednice Bogu zahvaljuju za sva primljena dobročinstva, ali isto tako Bogu trebamo zahvaliti i za one manje lijepe stvari, i za one loše. Zašto za loše? Zato što nam je dao snage da ih prebrodimo i da ih hrabro nosimo”, rekao je Pašić. Plodove zemlje na oltar su prinijela djeca. Poslije popričesne molitve, djeca su ispred oltara zahvalila Bogu prigodnim recitacijama. Misno slavlje animirao je župni zbor, a na orguljama je svirala vjeroučiteljica **Kristina Ralbovsky**. Na kraju misnog slavlja župnik je zahvalio vlč. Damjanu na dolasku i pozvao okupljenu župnu zajednicu da se zajedno počasti i druži u župnoj dvorani. /Š. A./

Edukacija o dobrobiti djece i ranjivih osoba u Subotici

Subotička biskupija je u suradnji s Centrom za promicanje dobrobiti ranjivih osoba Hrvatskog katoličkog sveučilišta iz Zagreba 13. studenog u Pastoralnom centru „Augustinianum” organizirala edukaciju za svećenike na temu „Uvod u zaštitu i dobrobit djece i ranjivih osoba”.

Predavanja su održali vlč. dr. Josip Bošnjaković, član povjerenstva Hrvatske biskupske konferencije za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba i dr. Anita Dučkić Sertić, ravnateljica Centra za promicanje dobrobiti ranjivih osoba HKS-a. Na edukaciji je

sudjelovalo tridesetak svećenika, kao i subotički biskup **Franjo Fazekas** koji je zahvalio predavačima i svećenicima na sudjelovanju. /Facebook stranica Subotičke biskupije/



Zahvala Bogu za plodove zemlje u našim župama



Župa sv. Nikole Tavelića, Sombor (Bezdanski put)



Župa Marije Majke Crkve, Subotica



Župa sv. Marka, Žednik



Župa Presvetog Srca Isusova, Tavankut



Župa Rođenja Blažene Djevice Marije,
Lemeš



Župa Uzašašća Gospodnjeg, Riđica



Župa Uskrsnuća Isusova, Subotica

Nadbiskup Német ručao sa suradnicima, prijateljima i korisnicima Caritasa u Beogradu

Povodom Nedjelje Caritasa, Caritas grada Beograda organizirao je ručak za sve suradnike, prijatelje i korisnike usluga Caritasove socijalne službe, 21. studenog u dvorani Župe Krista Kralja u Beogradu.

Ručku je nazočio beogradski nadbiskup i metropolit **msgr. dr. Ladislav Német SVD** zajedno s kancelarom nadbiskupije **preč. Ivanom Poletom**, župnicima grada Beograda, ravnateljem Caritasa Beogradske nadbiskupije **dr. Milojem Veljićem** i uposlenicima Caritasa grada Beograda i Caritasa Beogradske nadbiskupije koji zajednički skrbe o potrebitima grada Beograda. Na ručku je bilo više od trideset korisnika Caritasa. Na kraju ručka



uslijedilo je kratko druženje i razgovor s nadbiskupom Németom koji je izrazio veliko zadovoljstvo zbog ove akcije te nazočnima uručio darove vjernika **Vlade Novačića**. Na kraju susreta organizatori s ravnateljem Veljićem na čelu izrazili su zahvalnost svima, a osobito nadbiskupu Németu na sudjelovanju kao i župniku **vlač. Gergelyju Beeru** koji je ustupio župnu dvoranu za ovaj događaj. /kc.org.rs/

Susret biskupa s nuncijem Gangemijem

Biskupi Đakovačko-osječke crkvene pokrajine susreli su se s apostolskim nuncijem u Republici Srbiji **msgr. Santom Gangemijem**.

Na blagdan sv. Dimitrija, zaštitnika Srijemske biskupije, 26. listopada, biskupi Đakovačko-osječke crkvene pokrajine – nadbiskup i metropolit **Đuro Hranić**, požeški biskup **Antun Škvorčević**, srijemski biskup **Đuro Gašparović** i srijemski biskup koadjutor **Fabijan Svalina** – susreli su se u Biskupskom domu u Srijemskoj Mitrovici s msgr. Santom Roccom Gangemijem, apostolskim nuncijem u Republici Srbiji i predstavili mu djelovanje navedene metropolije.

Nadbiskup Hranić je u ime nazočnih biskupa izrazio dobrodošlicu msgr. Gangemiju te ga upoznao s povijesnim, eklezijalnim, ekumenskim, kulturnim, pastoralnim i drugim razlozima, koje je uvažila Sveta Stolica te je 2008. godine donijela odluku da se Srijemska biskupija osamostali i zajedno s Đakovačko-osječkom nadbiskupijom i Požeškom biskupijom tvori novu Đakovačko-osječku crkvenu pokrajinu i bude u sastavu Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda. Nakon teškog iskustva nesigurnosti i progona Hrvata katolika s područja Srijemske biskupije u ratnim devedesetim godinama prošloga stoljeća pokazalo se

to najboljim rješenjem za one koji su ostali u Srijemu, te je na taj način ujedno dana potpora cjelokupnoj katoličkoj zajednici u Republici Srbiji. Naime, Srijemska biskupija ostala je oslonjena na Đakovačko-osječku nadbiskupiju s obzirom na kler, zajedničke središnje ustanove i vremenita dobra, te u spomenutom okviru ima svoju stabilnost. Msgr. Gangemi je istaknuo kako ga je prigodom dolaska na službu u Republiku Srbiju Sveta Stolica upoznala sa statusom sufraganske Srijemske biskupije u Đakovačko-osječkoj crkvenoj pokrajini sa sjedištem izvan teritorija Republike Srbije, te da to stanje ni na koji način ne stavlja u pitanje.

Biskupi su, među ostalim, apostolskom nunciju spomenuli kako u Republici Srbiji ljudi različitih nacionalnosti ostvaruju osnovna ljudska prava i slobodu s obzirom na uporabu materinskog jezika. Hrvati katolici u Srijemskoj i Subotičkoj biskupiji te u drugim biskupijama gdje žive imaju u skladu s crkvenim propisima odobrene liturgijske knjige na hrvatskom jeziku i potvrđene od Svete Stolice u vrijeme prethodne države, te ih zakonito rabe u svetim slavljenjima. Srijemska biskupija ima odobren vlastiti kalendar u vrijeme dok je bila u sastavu Đakovačke ili Bosanske i srijemske biskupije te će u sadašnjim novim crkvenim okolnostima to pitanje urediti sukladno propisima, što će biti njezin doprinos oblikovanju liturgijskog kalendara Katolike Crkve u Republici Srbiji. /srijembiskupija.rs/

Msgr. Zdenko Križić preuzeo službu splitsko-makarskog nadbiskupa

Svečana misa prigodom preuzimanja službe i ustoličenja splitsko-makarskog nadbiskupa Zdenka Križića slavljenja je na blagdan apostola Šimuna i Jude Tadeja, 28. listopada, u crkvi Svete obitelji u Prasvetištu Gospe od Otoka u Solinu.

Novi nadbiskup i metropolit Zdenko Križić predslavio je misu u koncelebraciji s dosadašnjim apostolskim upraviteljem Splitsko-makarske nadbiskupije Želimirom Puljićem, apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj Giorgiom Linguom, kao i drugim brojnim biskupima i svećenicima. Nuncij Lingua pročitao je Papinu Bulu u kojoj piše da pastoralna korist često zahtijeva da Apostolska Stolica biskupima mijenja sjedište, a to ponajviše poduzima s biskupima koji se ističu vrlinom pastoralnoga služenja, osobito kada treba odlučiti o mjesnim crkvama koje nemaju pastira, kao i u slučaju Splitsko-makarske nadbiskupije. Na kraju mise msgr. Križić zahvalio je svima koji su sudjelovali u euharistijskom slavlju u kojem je preuzeo službu upravljanja drevnom i poviješću bogatom Splitsko-makarskom nadbiskupijom. /IKA/

Dr. Richard Pavlić izabran za dijecezanskog upravitelja Gospičko-senjske biskupije

Preuzimanjem službe splitsko-makarskog nadbiskupa metropolita msgr. Zdenka Križića Gospičko-senjska biskupija ostala je bez pastira, te je 30. listopada za dijecezanskog upravitelja izabran dotadašnji generalni vikar biskupije msgr. dr. Richard Pavlić.

Zbor savjetnika Gospičko-senjske biskupije, kojeg čini pet svećenika koje je izabrao donedavni gospičko-senjski biskup Zdenko Križić, sastao se 30. listopada kako bi izabrali privremenog dijecezanskog upravitelja. Članovi Zbora savjetnika dužni su bili sastati se u roku od osam dana od upražnjenja biskupske stolice i donijeti odluku o novom dijecezanskom upravitelju koji će upravljati Gospičko-senjskom biskupijom dok Sveta Stolica ne odredi novog dijecezanskog biskupa. Za dijecezanskog upravitelja izabran je msgr. dr. Richard Pavlić, senjski župnik. Dr. sc. Richard Pavlić rođen je 5. svibnja 1972. u Karlovcu. Rodom je iz Rakovice kod Slunja. Srednju školu završio je u Korenici, a studij teologije u Rijeci. Godine 1998. zaređen je za svećenika Riječko-senjske nadbiskupije. /IKA/

Papa pozvao na iskorjenjivanje nasilja nad ženama

Ppapa Franjo uputio je poruku povodom nacionalne kampanje protiv nasilja nad ženama koju u Italiji organiziraju RAI Radio1 Gr1 i Cadmi D.I.Re.

„Nasilje nad ženama je otrovni korov koji muči naše društvo i koji se mora istrgnuti iz korijena. A ti korijeni su”, primjećuje Papa, „kulturni i mentalni, rastu u tlu predrasuda,

posjedovanja, nepravde. Na previše mjesta i u previše situacija žene se gura u drugi plan, smatra ih se ‘inferiornima’, poput predmeta: a ako se osobu svodi na stvar, tada se više ne vidi njezino dostojanstvo, smatra je se samo svojinom kojom se može potpuno slobodno raspolagati, čak dotle da je se satire”, kaže se u Papinoj poruci. „Koliko je samo žena ugnjetavano težinom i dramom nasilja! Kolike su žene zlostavljane, bačene u ropstvo, žrtve nadutosti onih koji misle da mogu raspolagati njihovim tijelima i životima, prisiljene podložiti se požudi muškaraca!”, upozorava Papa. „Iz srca i tijela žene spas je došao na svijet; naš stupanj ljudskosti otkriva se u tome kako se odnosimo prema ženama, u svim njezinim dimenzijama”, zaključuje Papa u svojoj poruci. /IKA/

Dikasterij za nauk vjere o mogućem sudjelovanju u sakramentima krsta i ženidbe transseksualnih i homoafektivnih osoba

Dikasterij za nauk vjere objavio je u utorak 7. studenog odgovor brazilskom biskupu Joséu Negriju, koji je dikasteriju uputio nekoliko pitanja o tome kako postupiti s transseksualnim i homoafektivnim osobama u pogledu slavljenja sakramenata.

Pismo je potpisao papa Franjo na audijenciji 31. listopada 2023., a supotpisao ga je prefekt Dikasterija za nauk vjere, kardinal Víctor Fernández.

1. Može li se transseksualna osoba krstiti?

Transseksualna osoba – koja se također podvrgla hormonalnom liječenju i operaciji promjene spola – može primiti krst, pod istim uvjetima kao i ostali vjernici, ako ne postoje situacije opasnosti od izazivanja javne sablazni ili izazivanja pomutnje kod vjernika. U slučaju djece ili adolescenata s problematikama transseksualne naravi, ako su dobro pripremljeni i voljni, mogu primiti krst. Pritom treba uzeti u obzir sljedeće, osobito kad postoje dvojbe o objektivnoj moralnoj situaciji u kojoj se osoba nalazi ili o njezinim subjektivnim raspoloženjima prema milosti.

2. Može li transseksualna osoba biti kum ili kuma na krštenju?

Pod određenim uvjetima kum ili kuma može biti i punoljetna transseksualna osoba koja se podvrgla također hormonskom liječenju i operaciji promjene spola. Međutim, budući da ta zadaća ne predstavlja pravo, pastoralna razboritost nalaže da se to ne dopusti ako postoji opasnost od sablazni, nepriličnih legitimacija ili stvaranja pomutnje u odgojnoj sferi crkvene zajednice.

3. Može li transseksualna osoba biti svjedok na vjenčanju?

Ne postoji ništa u važećem općem kanonskom pravu što zabranjuje transseksualnoj osobi da bude svjedok na vjenčanju.

4. Mogu li se dvije homoafektivne osobe pojaviti kao roditelji djeteta koje treba krstiti, a koje je posvojeno ili dobiveno drugim metodama poput iznajmljene maternice?

Za krštenje djeteta mora postojati utemeljena nada da će biti odgojeno u katoličkoj vjeri (usp. kan. 868 § 1, 2 ili CIC; kan. 681, § 1, 1. CCEO).

„Šokci i baština” u Beregu

UBeregu je 20. listopada održana zajednička manifestacija šokačkih udruga iz Podunavlja „Šokci i baština”.

Ova manifestacija traje od 2008. godine, a Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji proglasilo ju je 2013. godine manifestacijom od posebnog značaja za Hrvate u Srbiji. U ovogodišnjem program sudjelovali su KUD



Hrvata „Bodrog” iz Monoštora, KPZH „Šokadija” iz Sonte, HKU „Antun Sorgg” iz Vajske, HKUPD „Matoš” iz Plavne, Župa sv. Jurja Vajska i domaćini HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević”.

Festival tradicijskog pjevanja u Subotici

Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo” iz Subotice priredio je 21. listopada VI. Međunarodni festival tradicijskog pjevanja. Nastupilo je devet pjevačkih skupina iz Srbije i Hrvatske, a prva nagrada stručnog žirija pripala je Ženskoj pjevačkoj skupini KUD-a „Batajnica” iz Beograda.

Drugu nagradu dobila je Ženska pjevačka skupina KUD-a „Dangubice” iz Kutereva dok je treća nagrada pripala Ženskoj pjevačkoj skupini KUD-a „Mostanje” iz Karlovca. Specijalno priznaje žirija za izvornost dobila je Ženska pjevačka skupina „Banija” iz Prigrevice, specijalna nagrada za najbolji vodeći glas otišla je u ruke **Tamare Zvekić** iz Ženske pjevačke skupine Akademskog društva za njegovanje muzike „Gusle” iz Kikinde, dok je specijalno



priznanje za kvalitetu zvuka dodijeljeno Ženskoj pjevačkoj skupini HKC-a „Bunjevačko kolo” – „Prelje” koje su ujedno osvojile i nagradu publike. Osim navedenih, na festivalu su sudjelovali i etno grupa Kulturnog centra Vrbas Trn, Muška pjevačka grupa KUD-a „Batajnica” i Ženski vokalni ansambl KUD-a „Zorja” iz Zagreba.

Stručni žiri činili su: etnolog, etnograf i folklorist **Ivica Ivanković**, nastavnica i etnomuzikologinja **Tamara Štricki Szeg**, nastavnica i etnomuzikologinja i solistica i članica Vokalnog ansambla „Ladarice” **Ana Kelin**.



I ove godine bogati Dani hrvatske knjige i riječi, dani Balinta Vujkova

Bogatim programom za različite uzraste i brojnim gostima, ovogodišnji 22. Dani hrvatske knjige i riječi, dani Balinta Vujkova, održani od 25. do 28. listopada, potvrdili su još jednom svoj epitet najveće i najznačajnije književno-jezične manifestacije Hrvata u Srbiji.



Dani su započeli književnim salonom održanim 25. listopada ne u Gradskoj knjižnici „Karlo Bijelicki” u Somboru. Tom prigodom predstavljen je zbornik radova s prošlogodišnjeg stručno-znanstvenog skupa posvećenog temi „storytellinga”, kao i knjiška produkcija Hrvata u Srbiji „Od Dana do Dana”. Drugi dan je bio rezerviran za djecu i mlade. Najprije je u Velikoj dvorani HKC-a „Bunjevačko kolo” u Subotici održan program nazvan „Narodna književnost u školi, u spomen na Balinta Vujkova Didu”. Na javnom satu hrvatskoga jezika okupilo se više od 400 djece iz vrtića i osnovnih škola gdje se nastava obavlja na hrvatskom jeziku ili gdje se sluša predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture iz Subotice, Male Bosne, Tavankuta, Đurđina, Vajske i Plavne. Predstavljena je i školskim knjižnicama darovana najnovija, sedma po redu knjiga iz edicije *Izabrana djela Balinta Vujkova* koja donosi obilje narodne književnosti ali i zbirni tumač nepoznatih riječi. Djeca su imala prilike pogledati šaljivu i poučnu predstavu „Lav koji nije znao pisati” u izvedbi osječkog Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića. Istu večer u subotičkoj Gimnaziji „Svetozar Marković” pod nazivom „Hercegovačka i bačka ikavica u

Matoševom šesiru” gosti iz Tomislavgrada (BiH) priredili su program za srednjoškolce. Profesor **Krešimir Tabak** s Filozofskog fakulteta u Mostaru održao je predavanje o istaknutom hrvatskom književniku Antunu Gustavu Matošu, u povodu 150. obljetnice rođenja toga velikana. Književnica i novinarka **Ivana Čurić** predstavila je dio svojih priča na hercegovačkoj (duvanjskoj) ikavici. Osim gimnazijalaca, programu su prisustvovali i učenici iz Politehničke te Medicinske srednje škole.

Dvodnevni znanstveno-stručni skup, održan 27. i 28. listopada u čitaonici Gradske knjižnice Subotica, okupio je više od dvadeset izlagača iz Srbije, Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine te Austrije. U okviru pratećeg programa izložbom u Gradskoj knjižnici Subotica predstavljena je knjiška produkcija Hrvata u Vojvodini između dvaju Dana hrvatske knjige i riječi, a kao i svake godine položeni su i vijenci na bistu Balinta Vujkova u centru grada, pokraj Gradske kuće 27. listopada.

Multimedijalna večer je održana 27. listopada u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Tom prigodom Organizacijski odbor Dana dodijelio je nagradu za životno djelo na području književnosti i jezika **prof. dr. sc. Sanji Vulić** iz Zagreba. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je nagradu „Emerik Pavić” za najbolju knjigu tiskanu u 2022. godini dodijelio znanstvenoj monografiji *Hrvati u Banatu: doseljavanje, tradicijska baština, identitet* glavne urednice **dr. sc. Marijete Rajković Ivete**, dok je trijenalna nagrada „Antun Gustav Matoš” za najbolje pjesničko djelo u razdoblju 2020. – 2022. godine dodijeljena knjizi *Vinjete Bola*, književnom prvijencu **Nevene Baštovanović**. Tijekom večeri nastupili su Dječji orkestar i zbor „Raspjevane zvjezdice” HGU-a Festival bunjevački pisama iz Subotice s vokalnom solisticom **Anastazijom Kovač**, recitator **Marijan Rukavina**, pjesnikinja **Anita Đipanova Marijanović** iz Monoštora, književna autorica **Ruža Silađev** iz Sonte, Ženska pjevačka skupina „Prelje” iz HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice te književnica i kolumnistica **Ivana Čurić** iz Tomislavgrada.

Uz Hrvatsku čitaonicu Subotica suorganizatori najveće književne manifestacije Hrvata u Srbiji bili su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Gradska knjižnica Subotica i Hrvatsko nacionalno vijeće.

Susret hrvatskih udruga u Beogradu

Susret hrvatskih udruga iz Republike Srbije održan Sje u Beogradu od 3. do 5. studenog u Pastoralnom centru „Papa Ivan Dobri” u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Prisustvovali su predstavnici tridesetak udruga iz Vojvodine, Beograda i Niša koji su predstavili najznačajnije rezultate protekle godine te planove i potrebe u budućoj godini. Jedan od zajedničkih problema udruga je nedostatak prostora za rad, a planovi su, osim kontinuiteta manifestacija i programa, osiguravanje boljih uvjeta za rad, jačanje članstva te aktivnosti vezane za zaštitu nematerijalne kulturne baštine. Predstavnicima udruga obratili su se predsjednica Izvršnog odbora HNV-a **Karolina Bašić**, v. d. ravnateljice ZKVH-a **Katarina Čeliković** te predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**.

Drugog dana susreta održana su dva tematska panela vezana uz organizaciju manifestacija. U prvom panelu **Nikola Bajić** iz Veleposlanstva Republike Hrvatske u Republici Srbiji govorio je o pravilima i zahtjevima protokola javnih događaja, dok su u drugom panelu **Ivan Lozo** i **Marija Mesnjak** iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske govorili o postupku apliciranja na natječaje ove institucije. Više o samom planiranju, realizaciji i evaluaciji – kvaliteti manifestacija i uputama za bolju organizaciju – govorila je u ime ZKVH-a **Katarina Čeliković**, dok je glavna i odgovorna urednica tjednika *Hrvatska riječ* potaknula na snažnije umrežavanja udruga s profesionalnim hrvatskim institucijama te istaknula mogućnost korištenja stručne pomoći pri organizaciji događaja napose na području hrvatskog jezika i kreiranja vizualnog materijala.

Susret je završen svečanim misnim slavljem u nedjelju u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu koje je predslavio župnik **vlč. Mihael Sokol** u koncelecijaciji bačkog župnika **vlč. Marinka Stantića** i gvardijana franjevačkog samostana u Beogradu **fra Ilije Alandžaka**.



Ekskurzija u Tursku



Učenici Biskupijske klasične gimnazije „Paulinum” sa svojim profesorima, kao i sa učenicima i profesorima iz drugih škola širom Vojvodine, išli su na ekskurziju u Tursku od 19. do 26. listopada. Bila je to nagrada za sudjelovanje u projektu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine „Afirmacija multikulturalizma i tolerancije”. Mnogo su toga lijepog doživjeli, razne stvari vidjeli, stekli nove prijatelje, a doma su se vratili puni dojmova. Evo što oni sami imaju reći o ovom putovanju.

„Nakon dugog puta, kada smo stigli u Istanbul, najveći grad Turske, odmah smo osjetili koliko je tu drukčije nego u europskim gradovima. Došli smo u jednu potpuno drukčiju sredinu, jednu potpuno različitu kulturu od one na koju smo navikli. Našli smo se u gradu koji je veoma star i koji je preživio mnoge ratove i osvajanja. Šećući kroz grad mogli smo primjetiti i ostatke mnogih povijesnih građevina: zidine iz rimskoga perioda, obeliske iz doba cara Konstantina, crkve iz prvih stoljeća kršćanstva, a zatim i mnoge džamije i palače izgrađene u vrijeme Osmanskog Carstva. U gradu se zaista može primijetiti kolike su se kulture i religije smijenile u njemu kroz njegovu dugu povijest.”

„Obišli smo čuvenu Aja Sofiju – nekada crkvu, sada džamiju – koja je izgrađena u 6. stoljeću po. Kr. Bila je nekada centar pravoslavlja, a kada su križari zauzeli grad, 1204. godine postala je nakratko katolička crkva.

Ipak, nakon dolaska Turaka pretvorena je u džamiju, ali se u njoj i dalje mogu vidjeti neki prekrasni kršćanski mozaici.”

„Kada su Turci zauzeli grad, pravoslavni ekumenski patrijarh se morao preseliti. Nije više mogla Aja Sofija biti središte istočne Crkve. Od tada, pa sve do danas, ekumenska patrijaršija se nalazi u dijelu Istanbula po imenu Fener. Patrijarh živi u jednoj skromnoj kući, a pokraj nje se nalazi crkva. Na prvi pogled, izvana, ta crkva djeluje kao mala i beznačajna, ali kada se uđe unutra, potpuno je drukčije, kao da se ulazi u jedan mali ‘raj’. Ikone i izvanredno ukrašen zlatni ikonostas toliko su lijepi da ih je teško riječima opisati. Zaista se gubi osjećaj da ste u jednom tako velikom gradu, prepunom ljudi, jer je unutra izuzetno tiho i mirno.”

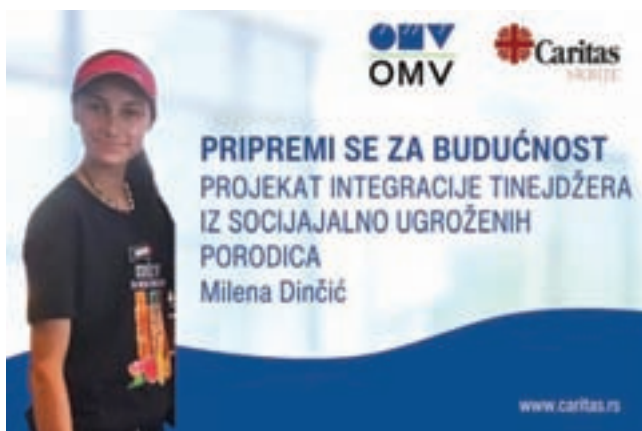
(Nastavak slijedi)



Pripremi se za budućnost

Cilj Projekta integracije tinejdžera iz socijalno ugroženih obitelji, koji od 2016. godine zajedno realiziraju OMV i Caritas Srbije, jest ekonomsko osnaživanje i pružanje potpore tinejdžerima iz socijalno ugroženih obitelji da završe školovanje, da se profesionalno i socijalno što bolje integriraju u društvo i pripreme za samostalni život. Ideja je da tijekom školovanja tinejdžeri rade na OMV-ovim benzinskim postajama, da steknu radne navike i radno iskustvo, zarade novac, a da pritom ne ugroze svoje školovanje. Radno vrijeme je ograničeno na 20 sati tjedno i u potpunosti se prilagođava školskim obavezama kandidata. Tijekom trajanja projekta, rad i napredak kandidata prate pedagoški mentor iz Caritasa, kao i supervizori na benzinskoj postaji.

Milena D. je 17-godišnja djevojka iz sela Praskovče kod Aleksinca, učenica treće godine Tehničke škole „Prota Stevan Dimitrijević” u Aleksincu. Budući da živi u šestočlanom kućanstvu koje se suočava s brojnim ekonomskim izazovima, Milena je odlučila uključiti se u projekt, steći radno iskustvo i pridonijeti budžetu



svoje obitelji. Ovo su njeni dojmovi nakon 10 mjeseci sudjelovanja na projektu: „Nas šestero živi od jedne plaće i povremenih sezonskih prihoda. Samo moja karta za prijevoz do škole mjesečno košta 8.900 dinara. Jednostavno, morala sam nešto poduzeti. Željela sam pomoći i sebi i svojoj obitelji. Prijatelj mi je rekao za ovaj projekt i odlučili smo se prijaviti. Tijekom ovih deset mjeseci usporedo sa školovanjem radila sam kao konobarica i prodavačica na OMV-ovoj benzinskoj crpki. Nije mi bilo teško, zanimljivo mi je i volim raditi kao prodavačica. Kolege su mi pružale potporu u učenju posla i savladavanju svih prepreka. Jest bilo poprilično izazovno uklopiti posao s učenjem, ali uspjela sam se organizirati i sve postignuti. Veliku pomoć u tomu mi je pružio i gospodin Žalac, mentor iz Caritasa. Na kraju, školsku godinu sam završila s vrlo dobrim uspjehom, malo je falilo da budem odlična, što je samo potvrda



da se uz čvrstu volju i dobru organizaciju sve može postignuti. Naravno da mi je značilo u financijskom smislu, ali sada kada razmislim, ovo iskustvo mi je možda još značajnije jer sam „ispekla zanat” za ubuduće. Planiram studirati biologiju, a svakako ću morati



raditi i tijekom studija, tako da će mi ovo iskustvo biti veoma značajno u pronalaženju i obavljanju budućih poslova. Nije lako, nije jednostavno, ali moramo se boriti i dati sve od sebe da stvorimo bolju budućnost”, skromno, ali optimistično i samouvjereno nam je rekla Milena.

Čitav projektni tim veoma je ponosan na Milenu i zadovoljan što je jednoj divnoj mladoj osobi makar malo olakšao put kroz odrastanje. Sudeći po Mileninu karakteru, uvjereni smo da ćemo imati još mnogo razloga za ponos i zadovoljstvo. Želimo joj puno sreće i uspjeha u budućnosti.

Caritas Srbije nastavlja s pružanjem pomoći svim ljudima u potrebi, kao i zalaganjem za unaprjeđenje položaja svih ranjivih kategorija stanovništva i pojedinaца u osjetljivom položaju.

Podržite rad Caritasa!

Primatelj: Caritas Srbije, Vojvode Stepe 78, Beograd
Žiro račun za donacije u RSD: 220-31186-42

Uključite se u projekte Caritasa Srbije!
 Pišite nam na secretariat@caritas.rs

Razgovor s direktorom hrvatske redakcije Radio Marije Srbije

Radio Marija – kršćanski glas u vašoj kući

Andrija Anišić rođen je 24. rujna 1957. na Hrvatskom Majuru kod Subotice od oca Neste i majke Marge rođ. Anišić. Nakon završenog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja na Hrvatskom Majuru i u Subotici, akademske godine 1977./78. upisao je teološki studij na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Ondje je diplomirao 1984. godine.

Za svećenika ga je zareadio biskup Matija Zvekanović u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije, 18. ožujka 1984. godine. Kao svećenik vršio je pet godina službu prefekta sjemeništa „Paulinum”, zatim pet godina službu tajnika Subotičke biskupije, a od 1994. godine župnik je subotičke Župe sv. Roka.

U Subotičkoj biskupiji bio je član više vijeća, a vršio je i službu dekana i arhiprezbitera.

Na Teološko-katehetskom institutu Subotičke biskupije od 1994. godine predaje moralno bogoslovlje. Uz redovite pastoralne dužnosti predavao je osam godina i vjeronauk u Srednjoj medicinskoj školi u Subotici.

Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 24. rujna 2007. godine obranio je magistarski rad na temu: *Bračni i obiteljski moral u djelima Ivana Antunovića – Bog s čovikom na zemlji i Čovik s Bogom* te postigao akademski stupanj magistra znanosti. Na istom fakultetu 23. travnja 2013. godine obranio je doktorsku disertaciju pod naslovom *Vjersko-moralna obnova braka i obitelji – model opstanka i napretka naroda u djelima Ivana Antunovića*.

Papa Benedikt XVI. uvrstio ga je među svoje kapelane 24. travnja 2010. i od tada nosi titulu monsinjora. Na prijedlog biskupa Ivana Pénzesa, egerski nadbiskup odlikovao ga je titulom naslovnog opata B. D. M. od Tünje u R. Mađarskoj.



Urednik katoličkog lista *Zvonik* bio je 1994. – 2007. Osim novinskih članaka objavljivao je u godišnjaku *Subotička Danica* više teoloških i drugih članaka. Godine 2009. objavio je knjigu pod naslovom *Moliti i ljubiti*, a 2013. objavljena mu je druga knjiga pod naslovom: *Vjersko-moralna obnova braka i obitelji – model opstanka i napretka naroda u djelima Ivana Antunovića*, što je zapravo njegova doktorska disertacija.

U siječnju 2014. godine izabran je za predsjednika Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca”, a od 6. ožujka iste godine urednik je hrvatske redakcije Radio Marije Srbije



Zvonik: Radio kao medij je u krizi već dugi niz godina, iako je najpristupačniji. Zanimljivo je da se Svjetska obitelj Radio Marije svake godine širi i otvara nove postaje u bogatim i siromašnim krajevima, u državama koje su većinski katoličke, ali i u onima koje nisu, čak i na ratnim područjima. Koje je vaše mišljenje, što daje da Radio Marija na svjetskoj razini raste i širi se?

Andrija Anišić: Tu činjenicu ne mogu drugačije protumačiti nego Božjom providnošću ali i Marijinim djelom. Upravo tako je Radio Mariju vidio i zamislio njezin osnivač, vjernik laik Emmanuelle Ferrario. Potaknut Marijinim „šapatom” i vođen nadahnućem Duha Svetoga želio je da Kristovo evanđelje dođe u svaku kršćansku kuću, ali i u sve krajeve svijeta. Shvatio je da je to najlakše ostvariti upravo putem radijskih valova. I tako je krenulo. Vodstvo Svjetske obitelji Radio Marije i poslije njegove smrti slijedi to njegovo nadahnuće.

Zvonik: Iza Radio Marije Srbije je već 20 godina života i rada. Biste li rekli da je Radio Marija kroz taj period uistinu rasla i razvijala se? Je li postala dio vjerničkog života naših ljudi kroz sve te godine?

Andrija Anišić: Dio sam Radio Marije Srbije petnaestak godina. Najprije sam sudjelovao u emisiji „Evanđelje dana” na zamolbu p. Tadeja Vojnovića, tadašnjeg urednika ili direktora (kako službu urednika naziva Svjetska obitelj), a u veljači 2014. godine započeli su pregovori o mom preuzimanju vodstva Radio Marije Srbije na poziv i prijedlog Nevene Maksimović, predsjednice Udruge „Marija” i koordinatore Tatjane Cvetković. Početkom ožujka imenovanje je došlo od Svjetske obitelji, a 10. ožujka 2014. biskup Ivan Pénzes mi je dao kanonsku misiju za službu urednika RMS. Ubrzo je, po želji gospodina Ferrarija došlo do podjele Radio Marije Srbije na mađarsku i hrvatsku redakciju,

tako da od lipnja 2014. godine djelujemo samostalno. Iste godine došlo je do preseljenja studija u Suboticu, u prostorije koje nam je na korištenje ustupila Subotička biskupija. Sadašnji studio hrvatske redakcije blagoslovljen je 21. svibnja 2015. godine. Konkretni odgovor na pitanje o napretku Radio Marije u R. Srbiji je potvrđan. RMS je doista rasla i napredovala. Pater Tadej, zajedno sa Svjetskom obitelji, borio se za dobivanje frekvencija. Već godinu dana nakon osnutka kupljena je kuća u Novom Sadu (Koste Abraševića 16) u kojoj je bio studio Radio Marije. Godine 2006. otvoren je i pomoćni studio Radio Marije u Subotici, u Župi Marije Majke Crkve (Starine Novaka 58). Po broju frekvencija može se mjeriti i slušnost radija. Uz potporu Svjetske obitelji dobivene su frekvencije u Novom Sadu, Subotici, Čantaviru, Somboru, Nišu, Pančevu, Vrdniku i Zaječaru. Kasnije su dobivene i frekvencije u Somboru, Plandištu i Leskovcu. Na taj način čujnost Radio Marije je bila znatno proširena. Brojna javljanja „uživo” u raznim kontakt-emisijama bila su konkretno svjedočanstvo o slušanosti, ali i o velikoj duhovnoj koristi za brojne slušatelje. Stoga smijem ustvrditi da je Radio Marija za mnoge vjernike naše biskupije, ali i šire, postala dio njihovog vjerničkog života i smatram je vrlo značajnim sredstvom evangelizacije u ovo naše vrijeme.

Zvonik: Redakcija naše Radio Marije je zapravo jedna od najmanjih na svijetu. Jasno je da „uvijek može bolje”, ali kako ocjenjujete kvalitetu programa? Imate li povratne informacije slušatelja, koliko su oni zadovoljni?

Andrija Anišić: Teško je hvaliti sebe i svoj rad. O tome bi bilo bolje da drugi kažu svoje mišljenje. Mi se u našoj redakciji trudimo našim slušateljima ponuditi kvalitetan i raznolik program. Oni slušatelji koji nam se javljaju su uglavnom zadovoljni. Za nas koji radimo u našoj redakciji najveće je ohrabrenje „za dalje” ali i

najveća nagrada kada nam stari i bolesni kažu: „Ne znam što bih ja bez Radio Marije”.

Zvonik: Naši vjernici su većinom navikli slušati Radio Mariju preko FM frekvencija, no pokrivenost je takva da se u dosta mjesta ne može slušati preko radio-prijamnika, dok tamo gdje može često nije cjelodnevni program. Kakva je slušanost putem interneta?

Andrija Anišić: U odgovoru na jedno od prethodnih pitanja nabrojao sam gdje je sve frekvencije imala Radio Marija Srbije. Vremenom su nam neke frekvencije oduzete, a neke smo i sami vratili budući da su troškovi bili ogromni a Svjetska obitelj, upravo zbog širenja u svijetu, napose u Africi i u kriznim područjima u svijetu, nije bila više u mogućnosti obimnije financijski podupirati našu Radio Mariju. Na ovom mjestu valja spomenuti i jednu posebnost emitiranja putem frekvencija u Subotici i Somboru, a to je tzv. timeshering, tj. podjela



vremena emitiranja sa Srpskom pravoslavnom Crkvom. U Subotici dijelimo vrijeme s radiom „Slavoslovlje”, a u Somboru s radiom „Balgovestnik”. Dakle, oni imaju 12 sati, a Katolička Crkva 12 sati. Uz to katolički program se emitira na hrvatskom i mađarskom jeziku tako da praktično u Subotici i Somboru naša i njihova redakcija imaju u prosjeku po šest sati dnevno i to naizmjenično, što također predstavlja problem u slušanju. Jednom mi je jedan slušatelj rekao: „Ne slušam više Radio Mariju jer kad god otvorim ili je program na mađarskom ili emitira pravoslavni radio”. No, oni koji redovitije slušaju naš program dobro znaju u koje vrijeme nas mogu slušati na FM. Bilo bi puno bolje i lakše kada bismo i u Subotici i Somboru, kao u Novom Sadu, dijelili program samo s mađarskom redakcijom, tako bismo imali po 12 sati dnevno. Mi doduše emitiramo 24 sata naš program putem odašiljača u Nišu, ali nije potrebno posebno isticati da je ondje slušanost najmanja. Velika pomoć je mogućnost emitiranja putem interneta. Služeći se tim

Blagoslov prvog studija i početak rada RMS

U Republici Srbiji osnutak Radio Marije se pripremao od 2000. godine, a prvo emitiranje programa putem valova Radio Marije je izvedeno 13. studenoga 2003. godine.

Toga dana improvizirani studio Radio Marije Srbije, koji je bio smješten u franjevačkom samostanu sv. Ivana Kapistana, Cara Dušana 4 u Novom Sadu, blagoslovili su apostolski nuncij u Republici Srbiji msgr. Eugenije Sbarbaro, beogradski nadbiskup i metropolit msgr. Stanislav Hočevar, subotički biskup msgr. Ivan Pénzes, srijemski biskup msgr. Đuro Gašparović, zrenjaninski biskup msgr. László Húzsvár, kao i provincijal Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Lucije Jagec

sredstvom komunikacije program emitiramo putem naše web-stranice, putem Facebook stranice, a najbolje je emitiranje putem aplikacije na mobilnim telefonima koju je svim postajama Radio Marije u svijetu omogućila Svjetska obitelj. Tim putem nas sluša, mislim da smijem reći, najviše slušatelja, a imamo i puno pratitelja i „prijatelja” na društvenim mrežama.

Zvonik: Koje mogućnosti za širenje slušanosti Radio Marije vidite? Postoje li mogućnosti za promoviranje i za nove slušatelje, osobito izvan granica Srbije?

Andrija Anišić: U opisu rada svake postaje Radio Marije je i promocija odnosno širenje slušanosti. Radili smo to, a i sada radimo gdje god i kad možemo, ali zbog malog broja zaposlenih više se oslanjamo na promocije putem društvenih mreža i na naše svećenike koji su nam dragocjeni „promotori”. Veliki doprinos širenju slušanosti su i izravni prijenosi svetih misa i pojedinih događanja iz života Crkve u Subotičkoj biskupiji, ali šire, jer imamo dobru suradnju s Radio Marijom Hrvatske i Radio Marijom Bosne i Hercegovine te s Laudato televizijom. Oni nam odobravaju uključanje u njihove programe koji su značajni za život Crkve u Hrvata ili za život opće Crkve. Tako, na primjer, zahvaljujući Laudato TV-u možemo pratiti Papine audijencije ili nedjeljna obraćanja s Trga sv. Petra u Rimu u tzv. Angelusu (molitva Anđeo Gospodnji i Papine riječi). Putem interneta i aplikacije postoji mogućnost slušanja našega programa u čitavom svijetu. Povremeno nam se javljaju slušatelji koji nas slušaju u Hrvatskoj, Austriji i Njemačkoj, ali i iz drugih mjesta.

Zvonik: Radio Marija nije komercijalna radijska postaja, odnosno nema promidžbenog programa. Živi od donacija i volontiranja.

Andrija Anišić: Tako je. Mi u našoj redakciji imamo samo dvoje zaposlenih voditelja programa (Dario i Darko), a kada nije na terenu pomaže nam i Miroslav, tehničar Svjetske obitelji. Svi ostali rade dragovoljno. To su naši marni volonteri, počevši od predsjednika udruge „Marija” dr. sc. Dražena Marića, koordinatora Nikole Jaramazovića, pa i mene. Volonteri su i brojni svećenici i vjernici laici koji uređuju i vode pojedine emisije. A dragocjene su nam i volonterke koje dežuraju u studiju da bi voditelji mogli neometano raditi svoj dio posla.

Zvonik: Kako ocjenjujete suradnju vjernika laika i svećenika, osobito župnika s Radio Marijom?

Andrija Anišić: Iz gore rečenoga jasno je da je ta suradnja dobra. Ponosimo se što imamo desetak svećenika i petnaestak vjernika laika koji sudjeluju u našem programu kao voditelji. Među njima su djeca, mladi, bračni parovi, žene... Oni su naš ponos i naše blago bez kojeg ne bismo mogli producirati i emitirati naš program.

Zvonik: Donacije su uvijek „teška tema”. Kakva je aktualna situacija po pitanju prihoda i izdataka? Koliko slušatelji pomažu djelovanje Radio Marije?

Andrija Anišić: Najteža mi je obveza, u opisu mojih dužnosti, „tražiti novac” od slušatelja, ali prema odredbi Svjetske obitelji samo urednik programa odnosno predsjednik udruge „Marija” smiju tražiti novac od slušatelja. Mi to činimo posebno u takozvanim donatorskim akcijama koje se nazivaju

Dosadašnji glavni urednici Radio Marije

p. dr. Tadej Vojnović, OFM (2003. – 2008.)
preč. Aleksandar Ninković (2008. – 2009.)
mons. dr. Andrija Kopilović (2009. – 2011.)
preč. dr. Ivica Čatić (2012. – 2013.)
preč. Jakob Pfeifer (2013. – 2014.)
mons. dr. Andrija Anišić (6. ožujka 2014. –)

„Marijaton”, ali i povremeno uživo. Svaki dan pak, i Dražen i ja, tražimo pomoć slušatelja putem snimljenih „zamolbi” koje se više puta emitiraju tijekom dana.

Što se tiče prihoda i izdataka bolje bi vam znao odgovoriti naš koordinador Nikola koji vodi financije. No, nije tajna da svake godine, kako se to kaže, „kripimo kraj s krajem” jer je priljev donacija veoma mali. Svojedobno sam pozivao da svaki koji nas sluša da mjesečno jedan euro, što bi značilo da bismo mjesečno dobili oko 2.000 eura ako nas sluša 2.000 slušatelja. Međutim, taj poziv se nije nikada ostvario. Ono što je dostupna informacija jest da je mjesečni iznos



donacija od 500 do 700 eura, što nikako nije dovoljno za naše mjesečne troškove. Naši mjesečni troškovi iznose oko 5.000 eura, dakle godišnje oko 60.000 eura. Osim iz donacija slušatelja i iz drugih donacija, troškove pokrivamo i od novca koje dobijemo po projektima. Svakako najznačajnija donacija jest ona iz Hrvatske koju primamo preko naše biskupije od Crkve u Hrvata. Također je značajna redovita donacija koju na godišnjoj razini primamo od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Svjetska obitelj je u mogućnosti pokriti nam samo troškove frekvencije u Nišu.

Zvonik: Nedavno je, točnije 13. studenog, obilježena 20. obljetnica Radio Marije Srbije? Kako ste ju proslavili?

Andrija Anišić: Nismo imali proslavu. Zapravo smo proslavu odgodili za proljeće, ali smo obilježili tu značajnu obljetnicu svetom misom zahvalnicom koju smo imali u kapeli našega studija uz nazočnost nekolicine naših volontera, odnosno voditelja emisije i uz sudjelovanje vodstva naše redakcije. Poslije svete mise bila je prigodna „Rođendanska emisija” u kojoj su se sudionici u studiju i slušatelji podsjetili svoji početnih „veza” s našom Radio Marijom. O datumu eventualne proslave obavijestit ćemo na vrijeme i vaše cijenjene čitatelje.

Zvonik: Od Vas često možemo čuti misao: „Nijedna Radio Marija na svijetu se nije ugasila”, i to uistinu zvuči umirujuće. Kako vidite budućnost Radio Marije Srbije?

Andrija Anišić: Budućnost hrvatske redakcije Radio Marije Srbije je doista u Božjim rukama i u srcu naše dobre nebeske Majke Marije. Osim toga ona je i „u rukama” dobrih ljudi širom svijeta. To kažem zato što mi nemamo sigurnih prihoda, a i pitanje je dokle će naši najveći dobročinitelji moći izdvajati sredstva za opstanak naše Radio Marije. Molimo i čitatelje *Zvonika* da mole za budućnost Radio Marije, ali i da nam pomognu koliko mogu.



Nedjelja, 3. 12. 2023.

PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Iz 63, 16b-17b; 64, 2b-7; Ps 80, 2ac.3b.15-16.18-19; 1 Kor 1, 3-9; Mk 13, 33-37

Današnjom nedjeljom započinjemo vrijeme adventa – iščekivanja. Židovi su gledali svoju povijest i vidjeli progonstva, ropstva i razne nedaće. Željeli su mir i jedinstvo naroda. Jedino što ih je moglo voditi u promatranju tih teških iskustava jest nada. Nada je vjera u praksi. Ako vjerujem onda se i nadam. Pritom, kršćanska nada nije vjera da će biti kako ja želim, nego vjera da kako god da bude bit će dobro.

Zbog toga nam je potrebno došašće – vježba i podsjetnik na nadu. Isus se jednom rodio u Betlehemu, ali mi svake godine slavimo Božić i prolazimo advent – da bi se učili nadi i čekanju. Možda stvari sada i nisu kakve bih želio, možda je tama, ali vjerujem – dolazi Svjetlo. Dođi, Gospodine Isuse! Maranatha!

Nedjelja, 10. 12. 2023.

DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Iz 40, 1-5.9-11; Ps 85, 9ab-14; 2 Pt 3, 8-14; Mk 1, 1-8

Sveta Mala Terezija je često razmatrala sljedeću misao: „Svijet je tvoja lađa, a ne tvoj dom”. Sve što vidim i proživljam na ovome svijetu samo je privremeno. Svijet nije moje stalno mjesto. Koliko god bili životom vezani za ovaj svijet, ipak ne dopuštajmo sebi povjerovati da je on jedino što postoji. Prolaznici smo na ovom svijetu. Nastojmo ne gledati što se treba promijeniti u svijetu, pogledajmo što mi možemo učiniti.

Središte mogega života postaje usmjereno na ono što ja mogu učiniti. Srce koje se bori živjeti za Krista postaje slobodno od ovoga svijeta. Živeći tako dobivamo zapravo radost. Teški trenutci osamljenosti, uz svu tjeskobu, postaju trenutci kada mogu živjeti evanđelje za drugoga. Ne zatvaram se u svoj mali svijet nego se otvaram svijetu oko sebe i tako me Božja radost nosi kroz život. Varka očiju je da Boga nema, On je tu.

Nedjelja, 17. 12. 2023.

TREĆA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Iz 61, 1-2a.10-11; 1 Sol 5, 16-24; Iv 1, 6-8.19-28

Kako nam je sve bliži Božić, možda smo sve više svjesni svojih odstupanja od adventskih odluka, ali i općenito koliko naš život nije u skladu s evanđeljem. Ipak, situacija može biti još „dramatičnija” i „teža”

za nas ako pažljivo pročitamo *Veliča* i današnje prvo čitanje. Povjerujemo da smo mi primatelji silnih Božji milosti, da smo „pomazanici Gospodnji”. Naše nevjere tada još teže izgledaju. Ipak, dobro je da to vidimo – to su naše štalice koje čekaju Isusovo rođenje. Pripravimo ih što bolje.

Nedjelja, 24. 12. 2023.

ČETVRTA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: 2 Sam 7.1-5.8b-12, 14a.16; Ps 89, 2-5.27.29; Rim 16, 25-27; Lk 1, 26-38

Kako će se, Bože moj, ostvariti ono što mi obećavaš? Sva tvoja nagovaranja su mi lijepa, sva tvoja čuda u mom životu važna, ali često nikako da se u meni prelomi snaga nevjere. „Svaki ‘da’ košta, ali uvijek manje od onoga što je nju koštalo onaj hrabri ‘da’”, onaj spremni ‘da’, ono *neka mi bude po tvojoj riječi* koje nam je donijelo spasenje”, rekao je papa Franjo. Ne želim da to bude formalni „da” nego želim da to bude „da” sa svim posljedicama koje nosi u sebi. Jer jedino je to Božji put za mene, a Marija je prošla sve ovo. Zato i molim, *Zdravo Marijo...*

Nedjelja, 31. 12. 2023.

SVETA OBITELJ ISUSA, MARIJE I JOSIPA

Sedmi dan Božićne osmine

ČITANJA: Post 15, 1-6; 21, 1-3; Ps 105, 1-9; Heb 11, 8.11-12.17-19; Lk 2, 22-40

Obitelj ima gotovo proročku ulogu – pripravlja za život. Nije važno jesmo li mlađi ili stariji članovi obitelji, moramo proći njezinu školu i pripravu. Sve ono što doživljavamo u obitelji čeka nas i izvan nje. Srećom, do obitelji nam je ipak stalo. Tako ona uistinu postaje škola evanđelja. Imam problema s onima koje volim, nastojim to riješiti ljubavlju. To je putokaz i za probleme s onima koje ne volim toliko...

Sakramenti kršćanske inicijacije (I. dio)



ZAŠTO SU NAM (JOŠ) POTREBNI SAKRAMENTI?

„Kakve veze ima nekoliko kapljica vode s čovjekovim odnosom prema Bogu, sa smislom života, s njegovim duhovnim putom?” Ovo pitanje postavio je nedavno preminuli papa Benedikt XVI. Pitanje koje je vrlo aktualno. Moderni čovjek donekle prihvaća religiju, a time i kršćansku vjeru, međutim, Crkva i sakramenti kao da su dodatak koji opterećuje. Na cijeni je subjektivni, isključivo osobni pristup Bogu, bez nekih vanjskih, nametnih okvira. Čini se kao da slavljenje liturgije nema veze sa životom, s njegovim problemima i problemima modernoga društva. Uzrok tomu treba tražiti i u našem pristupu i načinu slavljenja svetih otajstava.

Dragi čitatelji, u našoj rubrici „Liturgijska formacija” promišljat ćemo (kroz mnoge naredne brojeve) o svetim sakramentima i to pod liturgijskim vidom. Tema nam je, vjerujem, bliska jer svoje crkveno zajedništvo očitujemo primanjem svetih sakramenata, počevši od krštenja. Sjećamo se još stare prvopričesničke definicije s vjeronauka: *sakramenti su vidljivi znakovi Božje nevidljive milosti*. Kratko, jednostavno a toliko precizno i jasno! Božja milost dolazi nam preko znakova, simbola, gesta, stvari ovoga svijeta. Vjera u Boga nije nešto apstraktno, neuhvatljivo, fluidno. Konkretna je i opipljiva kao što je to voda, ulje, kruh, vino. Bez tih stvari život nam je nezamisliv. Upravo njih Stvoritelj odabire da priđe čovjeku. Stoga ona često ponavljana misao: „mogu ja i u svojoj sobi moliti, ne trebam ići u crkvu...”, u smislu da je moguće biti vjernik i bez Crkve i sakramenata, vrlo je simptomatična misao koja radikalno sužava obzore vjere i duhovnosti. Zato ćemo nastojati dati odgovor na pitanje zašto su nam (još) potrebni sakramenti i zašto je nemoguće vjerovati (u Trojedinog Boga) a biti izvan Crkve i sakramenata.

SAKRAMENTI – IZVORI MILOSTI I SPASENJA

Sama riječ sakrament znači *tajna, otajstvo, sveta stvar*. Od srednjega vijeka ta se riječ upotrebljava kao skupno ime za sedam svetih sakramenata. Za ljude ima mnogo skrivenih i nepoznatih stvari i tajni. Neke se mogu spretnošću, upornim razmišljanjem ili istraživanjem otkriti. Tako se događaju brojna znanstvena otkrića. Ali ima i tajnovitih stvarnosti za koje svi znaju i vide da su prisutne među ljudima, za njih važne, a svi su istodobno svjesni da ih nikada neće do kraja moći razotkriti, npr. dobrotu ili zloću srca, mržnju, ljubav, prijateljstvo i slično. To su „otajstvene stvarnosti”, živo prisutne i

neizrecive. Ljudi ih svim svojim biće nose, a „izriču” tek u nekim trenutcima: riječima, nekim činima, gestama ili znakovima. Prijateljstvo se, na primjer, pokazuje stiskom ruke, posjetom, druženjem. Ljudi žele darovati voljenima svoju ljubav. Za darivanje svojih „tajni” imamo prepoznatljive znakove. Poklonjeni buket cvijeća nije ljubav, ali je izriče i ona se u tom izricanju događa i otkriva.

I Bog ima svojih „tajni” i znakova kojima se izriče. Boga nitko nikada nije vidio. Nedohvatljiv je i neizreciv. To znaju svi vjernici od prvih početaka biblijske vjere. No Božju otajstvenu prisutnost prepoznajemo u njegovim čudesnim djelima spasenja i oslobođenja: u oslobođenju izabranog naroda iz ropstva, u velikim ljudima što ih je pozivao usred naroda da mu budu glasnici, u milosrdnom praštanju u časovima nevjere.

U Novom zavjetu nastupa punina objave. Bog postaje čovjekom. Utjelovljuje se, postaje vidljiv, dodirljiv, ima lice, glas. Isus Krist je tako prvi i najveći sakrament, otajstvo Božjega prilaska nama ljudima. On nam se objavio kao pastir, izvor, svjetlo svijeta, put, istina i život, kruh života... Oni koji su bili s Isusom – koji su čuli njegove riječi, vidjeli njegova djela, njegov smrt i njega uskrsnuloga – oni su po njemu, snagom primljenoga Duha, prepoznali Boga koji ljubi čovjeka do kraja. Isus Krist je otajstvo, sakrament, živi znak prisutnosti Boga Spasitelja među ljudima. Tu su prisutnost očevici prepoznali u njegovim djelima, riječima i životu. Ta je vjera okupila i okuplja stoljećima oko Krista Uskrsloga golemo mnoštvo ljudi, zajednicu koju zovemo Crkva. Od časa Kristova uzašašća i slanja Duha Svetoga, Crkva je usred svijeta živi znak, otajstvo, sakrament susreta ljudi s Bogom. Taj susret kršćani doživljavaju i ostvaruju osobito u nekim važnim trenutcima svoga života. Oni se okupljanju slaviti obredne čine koji im vidljivo označuju što im Uskrsli dariva za njihovo spasenje. Ti se obredni čini – sastavljeni od znakova, gesta i riječi – nazivaju sakramenti Crkve.

PODJELA SVETIH SAKRAMENATA

Sakramenti Crkve dijele se na: sakramente kršćanske inicijacije (krštenje, potvrda i euharistija), potom sakramente ozdravljenja (pokora i bolesničko pomazanje) i konačno na sakramente koji su u službi zajedništva i poslanja vjernika (sveti red i ženidba). Svi su sakramenti usmjereni k euharistiji „kao svojem osobitom središtu” (sv. Toma Akvinski).

U naredni brojevima *Zvonika* obrađivat ćemo najprije sakramente inicijacije, razmotriti njihovu važnost za našu duhovnost te vidjeti njihovo obredno ustrojstvo i put kako ih ispravno slaviti i živjeti.

II. Korinćanima

(Završne misli
apostola: 13. poglavlje)

Sveti Pavao treći puta sprema se posjetiti zajednicu Korinćana. Koristi dosta stroge riječi jer vremenom se ta mjesna crkva promijenila i, nažalost, nastali su razdori.

Jedno su zaboravili, a taj zaborav ne samo u ono vrijeme nego i u naše predstavlja glavni problem sukoba. Ovako govori njima, ovako nama: *Sami sebe ispitajte jeste li u vjeri!* (II. Kor 13, 4). Bog je zato poslao svoga Sina da u svagdašnjici imamo mjerilo – barem približno mjerilo – kako razmišljati, formirati osjećaje, govoriti i djelovati. *Ne prepoznajete sebe da je Krist u vama?* (II. Kor 13, 5). Apostol usmjerava našu pažnju na izgradnju nutarnjeg identiteta. Na ono: *Živim, ali ne više ja, nego Krist živi u meni* (Gal 2, 20).

U predašnjim poglavljima puno se bavi svojim porijeklom, židovstvom, hvali se svojim patnjama, bio je uznesen do trećega neba... Završetak pisma pak pokazuje da ga zaokuplja nešto sasvim drugo: *Ne prepoznajete sebe da je Krist u vama?* Vjernik treba u sebi prepoznati Uskrsloga. Kakva je ta spoznaja? To je sebedarje u svagdašnjici, kako to već činimo dugih godina. Veoma su jednostavne riječi apostola: *Braćo, veselite se, usavršavajte se, opominjite se, budite složni i živite u miru, pa će Bog ljubavi i mira biti s vama!* (II. Kor 13, 11).

Pripazimo: ono što Bog traži od nas, on sam je već to učinio za nas! „Bog ljubavi i mira bit će s vama...”. Ovo više nije u futuru, nekakva mogućnost, nego realnost naše egzistencije: *Ja sam s vama, svakoga dana, do svršetka svijeta* (Mt 28, 20). Isus je ono: *Bog ljubavi i mira je s vama...* – realizirao u euharistiji. Stvarnost postoji, ali: *Ne prepoznajete sebe da je Krist u vama?* Apostol pokazuje na objektivnu stvarnost: Bog nikada nije pod pitanjem, ali čovjek zna zaboraviti da je u njemu Uskrsli i da posjeduje dovoljnu snagu čuvati i aktualizirati taj identitet u različitim situacijama života.

Katolik se nalazi u istom svijetu kao onaj koji nema nikakvu vjeru. Baš se u tome razlikuje od ostalih jer zna smisao svakog nutarnjeg pokreta duha i zna zašto

govori, čini, ponaša se u vanjskom svijetu kao Uskrsli. Prepoznaje u sebi Krista. Jesmo li ikada razmišljali o tome tko daruje čovjeku takvo dostojanstvo, tj. božanski identitet – da shvatimo – Bogočovjek živi u nama i mi doista znamo dijeliti nebeske milosti po dobrim riječima i djelima.

Uzmimo ovo pismo i pročitajmo zadnje poglavlje. Naći ćemo teške opomene, ali sve se završava na tome da prepoznamo naše veliko dostojanstvo, da se znamo tome radovati. Da iz tog kristovskog identiteta iznesemo svaki dan ono najbolje što je moguće u tom i tom susretu sa bližnjim. Apostol sve vodi na nutarnji mir i radost. Tako katolik svaku svoju životnu situaciju mora voditi prema miru, zajedno s onima koji su mu povjereni na brigu. Otac i majka, njihovi roditelji, kada u Isusovom duhu podižu svoju djecu, unučad, onda su svjesni i moraju prepoznati da u njima stanuje Krist. Slično braća u slozi, prijatelji kada u zajedništvu pomažu jedni drugima. Pavao traži od vjernika otvorene oči, da Adam precizno zna kakvo dobro djelo ostvaruje pomoću onoga koga nosi u sebi. To je suradnja Uskrsloga i pojedinog čovjeka ovdje na zemlji. To je onaj život koji vodi ravno u božanski život, i onda ako neka naša djela ne znamo savršeno ostvariti. Ni roditelji nisu savršeni, ipak znaju dati divnu djecu ovome društvu, po kojima dolazi nebesko svjetlo zajednici gdje žive.

Sveti Pavao uvijek se vraća na svoja dobra djela: time osvježava u svom umu primljene božanske milosti i osvježava i svoje napore, dobra djela, koje nužno moramo nositi pred nebeskim Ocem. Katolik svaki dan više puta, ali barem navečer pregledava u savjesti vrednote što je stvorio svojim rukama. Zbog njih zahvaljuje, zbog njih se raduje. Zatim moli oprostjenje za grijeh. Takav svršetak dana jača vjeru, jača svijest da Isus djeluje u vjerniku, i katolik se lagano diže u više sfere, tj. sve bolje zna formirati onu situaciju u kojoj se nalazi jer bolje uviđa, bolje procjenjuje događaje i nalazi rješenja da bude svjetlo tamo gdje možda drugi vide samo mrak i neuspjeh. Pazimo na sebe: „Prepoznajte da Krist živi u vama!”

Bdjenje između zahvalnosti i nade (Mk 13, 33–37)



Došašćem počinje nova crkvena godina. Evanđeoski odlomak iz Markova evanđelja što ga slušamo na prvu nedjelju Došašća podsjeća nas da je sad dobra prilika za novi početak, prilika za obnovu, za promjenu života. Isus nas poziva na budnost. Čak tri puta čujemo riječ *bdijte*. Ona odzvanja kao panični krik koji poziva na budnost i svjesnost o situaciji o vremenu u kojem se nalazimo.

SIGURNOST USRED NESIGURNOSTI SVIJETA

Svakom čovjeku su potrebni sigurnost i osjećaj pripadanja nekome mjestu ili ljudima. Ukoliko toga nema, čovjek osjeća strah i gubitak orijentacije svog života. Te se potrebe i odnosi razvijaju tijekom cijeloga života i traju od djetinjstva do smrti. Nijedan čovjek ne može zaobići potrebu za pripadanjem i sigurnošću i smanjiti njezinu važnost bez ozbiljnih posljedica za svoju usmjerenost i ravnotežu. Dok se nalazimo u prolaznom svijetu mi kršćani primjećujemo dvoznačnost svih stvari i događaja. S jedne strane potreba za sigurnošću nas u prolaznom svijetu uči zdravim mislima o tome kako se na sigurnost u ovome svijetu ne može u potpunosti računati. S druge pak strane, misao o sigurnosti u ovome svijetu može nam prouzročiti velike i neutemeljene strahove, a ponekad i psihičke probleme koji se mogu razviti u neurozu, bolest neostvarenosti i osjećaj razdvojenosti između sebe i stvarnosti života. Iako osjećamo kako je snažan nagon za pripadanjem i udomljenosti ovdje na zemlji, mi kao kršćani znamo i za ono što nam je obećano kao vječna domovina i sigurno boravište, kao ispunjenje svih naših traženja i upotpunjenje svih naših očekivanja.

OPASNOST ŽIVOTA NA DVIJE STOLICE

Kršćani se nalaze i žive između onoga što već jest, ali je prolazno, i onoga što još nije, ali je obećano. Naša vjera i naš život se nalaze u opasnom prostoru i pogibljivom vremenu. Nalazimo se u području nesigurnosti i rizika u kojem se događa gubljenje, štoviše, namjerno ostavljanje i odricanje od oslonjenosti na propadljivo i prolazno, a trudimo se i nadamo doživjeti i osvojiti obećano nam nepropadljivo i vječno, kojemu se tek nadamo. Ponekad bi se nas kršćane moglo usporediti s onima koji sjede na dvije stolice i u opasnosti su izgubiti sve. U takvom načinu života vrebaju druga opasnost. To je opasnost navike i želje ostati u tom stanju – sjediti na dva stolca. Iako je to opasan život, ipak on u sebi nosi barem kakvu-takvu sigurnost. Čovjek koji tako živi osjeća se i zna da je nesiguran, međutim, želi zadržati to stanje i ne mijenjati ga. Navika živjeti u nesigurnosti

osigurava neku vrstu poznavanja okoliša života. U životu takva čovjeka nema više ni novosti ni uzbuđenja, nema ni napetosti između prošlosti i budućnosti. Nema ni gubljenja i dobivanja. Sve postaje navika redovnog života između neba i zemlje. Navika u kojoj prijete velika opasnost duševne bolesti ili osjećaja gađenja nad sobom, svijetom, vjerom, sadašnjošću, budućnošću. Takav čovjek nema ni osjećaja ni potrebe za traženjem i iščekivanjem nečega novoga. Čovjek se samog sebe odriče i samog sebe gubi. Nigdje ne pripada. On živi između – u svijetu neizvjesnosti – bez nade u budućnost.

SVJESNA POZORNOST NA VLASTITO STANJE

Adventski poziv na bdjenje upućen je svakom kršćaninu kako bi mu podigao svijest o njegovu stanju u svijetu i o stanju svijeta samoga. Iako se vjernici nalaze u vremenu i prostoru opasnosti i pogibli, velika je razlika između onih koji vjeruju i onih koji ne vjeruju. Razlika je u bdjenju – neprestanoj svijesti o vlastitom stanju. Svijest bdjenja omogućava pozornost na svaki pomak. Bdjenjem primjećujemo prolaznost prolaznih stvari ali i sigurnost obećanja Božjih. Prolaznost u nama budi zahvalnost i zadovoljstvo budući da smo kroz prolazne stvari naučili živjeti svoj život u slobodi od njih. Štoviše, svega se prolaznog namjerno odričemo i ostavljamo. Ono neprolazno što očekujemo budi u nama nadu ostvarenja i jača vjeru Bogu. Unatoč tomu što i mi sjedimo na dvije stolice, bdjenje nam omogućava svijest kako to stanje nije trajno. Bdjenje onemogućuje opasnost uljuljkivanja u stanje nepomičnosti, istovremeno dajući napetost životu i pojačavajući spremnost na nove događaje. Bdjenje omogućava vidjeti svijet, sebe i druge ljude u svjetlu nade.

TVOJ SLAVNI DOLAZAK IŠČEKUJEMO

Došašće je vrijeme vjernika. U njemu se nalazimo dok razmišljamo i zahvaljujemo za povijest spasenja koju je Bog izveo u svom narodu i u zajednici Crkve. U njemu se nalazimo dok promatramo vlastitu povijest i zahvaljujemo za sve prolazno našega života. Došašće nas uči da je prošlost završena, a budućnost se još nije ostvarila. Bdijemo zahvalni za prošlost i u iščekivanju budućnosti. Bdjenje omogućava uvid u rađanje novog početka. Bdjenjem stječemo svijest kako još nismo na cilju i da Kraljevstvo Božje još nije ovdje, premda osjećamo njegove početke. Vjernicima došašće nije opasno vrijeme u kojemu žele ostati i na njega se naviknuti. Taj stav bdjenja i stalne pozornosti izražavamo u svakom našem euharistijskom susretu kada u zahvalnosti za Božja djela spasenja govorimo: „Tvoj slavni dolazak iščekujemo”.

O zlu rata i o pravilima ratovanja



Uvjeran sam da nije potrebno isticati kakvo i koliko je zlo sam rat. O tome, rekao bih najvećem zlu čovječanstva, sažeto je pisao *Kompendij socijalnog nauka Crkve* (KS, Zagreb, 2005.) u tekstu pod naslovom: „Slom mira: rat” (str. 352 – 353). Prenosim dio toga teksta ali bez navođenja izvora jer je u kratkom tekstu mnoštvo navoda iz raznih crkvenih dokumenata, odnosno misli pojedinih papa o ratu.

Učiteljstvo Crkve osuđuje „nečovječnost rata” i zahtijeva da se o njemu razmišlja potpuno novim pristupom. „Naime, gotovo nemoguće je misliti da bi u doba koje se diči atomskom energijom rat mogao biti upotrijebljen kao instrument pravednosti”. Rat je „nevolja” i nikada nije prikladno sredstvo za rješavanje problema koji se pojavljuju među nacijama: „Nije to nikad bilo i nikada neće biti”, jer stvara nove i složenije sukobe. Kada izbiye, rat postaje „nepotrebnim pokoljem”, „pustolovinom bez povratka”, koja pogibli izlaže sadašnjost te u opasnost dovodi budućnost čovječanstva: „Mirom ništa nije izgubljeno. Ratom se može sve izgubiti”. Štete prouzročene oružanim sukobom nisu samo materijalne nego također moralne. Rat je, na kraju, „slom svakog istinskoga humanizma”, „uvijek je poraz čovječanstva”: „Nikada više jedni protiv drugih, nikad, nikada više! ... nikada više rata, nikada više rata!”

No, usprkos svijesti o strahotama rata, ljudi ih ipak pokreću. Zbog toga se usporedo s ratovima nameću i razmišljanja o posljedicama rata. Kako bi se izbjegle bar neke posljedice rata, postoje i „pravila ratovanja”.

Riječ „pravila ratovanja” proteklih tjedana čuli smo puno puta. Sve je započelo terorističkim upadom Hamasa u Izrael, nakon čega je Izrael proglasio ratno stanje, i već gotovo dva mjeseca traje nemilosrdni napad na područje Gaze, koje Izrael naziva zakonom „obranom” od terorizma. Naravno, nismo čuli u vijestima da se poštuju pravila ratovanja nego obratno. Premda zvuči apsurdno, ipak u međunarodnom pravu postoje jasno određena pravila ratovanja. Kažem „apsurdno” jer koja je to strana prije ulaska u rat uzela u ruke ta „pravila” i odlučila da ih neće kršiti. Eventualno se po završetku rata pojedinim zemljama mogu odrediti neke sankcije zbog kršenja tih pravila. No te sankcije onda, nažalost, već malo vrijede jer su zbog takvih „kršenja” mnogi životi ugašeni, a puno toga razoreno. Ipak, poslušajmo što

kaže međunarodno pravo o pravilima ratovanja koje se temelji na nekoliko ženevskih konvencija.

Prve primjere „pravila ratovanja” nalazimo u antičkoj Grčkoj i Rimu. U 17. stoljeću Hugo Grotius objavio je *Tri knjige o pravu rata i mira*. Međunarodno pravo se od tada smatra pravom koje je usmjereno uspostavljanju mira. I u cjelokupnom razvoju međunarodnog prava sve više naglašavali su se mirovni ciljevi toga prava. Danas se, pak, tim pravom pokušava utjecati na dinamiku rata i mira, a glavnim cilj im je zahtijevati da „pravila ratovanja” budu prihvaćena i primijenjena. U tom smislu i međunarodni sudovi nastoje postići najviši i najmirniji oblik rješavanja konflikta koji zahtijeva nenasilje i pravdu. Ratovi postoje „oduvijek”, iako se nikako ne može prihvatiti da je to nešto „normalno” u povijesti čovječanstva. I baš zato što ipak postoje, moraju se donositi i neka pravila ratovanja u cilju zaštite prava sudionika u ratu.

Prva ženevska konvencija donesena je 1864. godine i ona je postavila osnovna pravila o zaštiti ranjenika i bolesnika u ratu. Poslije Drugog svjetskog rata uslijedile su 1949. godine o tim pitanjima još četiri konvencije, s dopunama iz 1977. i 2005. godine. Naslove tih ženevskih konvencija prenosim iz knjižice *Sažetak ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949. i njihovih dopunskih protokola*. Sažetak je objavio Hrvatski crveni križ (www.hck.hr). Neću komentirati niti prenositi detalje odredba u navedenim konvencijama nego jednostavno ispisati njihove naslove kako bi se čitatelji *Zvonika* mogli upoznati ili prisjetiti se što je sve regulirano ovim konvencijama. Svatko tko čita te konvencije sa žaljenjem će ustvrditi da se malo što od toga poštuje u ratovima općenito, a osobito u ova dva nama najbliža – u Ukrajini i u pojasu Gaze. No dobro je znati i ono što se sve krši u ratovima glede samih sudionika ratovanja i onih koji trpe posljedice rata. Evo naslova četiri ženevske konvencije:

I. Ženevska konvencija za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu

II. Ženevska konvencija za poboljšanje ranjenika, bolesnika i brodolomaca oružanih snaga na moru

III. Ženevska konvencija o postupanju s ratnim zarobljenicima

IV. Ženevska konvencija o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata.

U idućem broju: *Pravila mira – Isusa kneza mironosnog*

Hula protiv Duha Svetoga

Velečasni, zanima me što je to „grieh protiv Duha Svetoga”? Čula sam različita tumačenja, ali mi nikada nije ostalo do kraja jasno pa vas molim za odgovor. Hvala. A. V.

GRIJEH KOJI SE NE OPRAŠTA

Poznat je Isusov govor kada je rekao da postoji jedan grijeh koji Bog čovjeku nikada neće oprostiti. Iako smo svi čitali to poglavlje u Bibliji i dalje ostaje nejasno što taj grijeh predstavlja i što čovjek mora počinuti da bi tako grdno zgriješio.

Grieh za koji je Isus rekao da se ne može oprostiti naziva se „grieh protiv Duha Svetoga”. Ovaj izraz se pojavljuje u Evanđelju po Marku (Mk 3, 28-29) i u Evanđelju po Mateju (Mt 12, 31-32) gdje Isus govori o „griehu koji neće biti oprošten ni u ovom svijetu ni u budućem”.

KATOLIČKI NAUK – SV. TOMA AKVINSKI

Prema tumačenju katoličke teologije, ovaj grijeh nije određena vrsta grijeha, odnosno tu se ne radi o jednom grijehu koji se može počinuti, već se radi o nizu grijeha koji se rade tijekom dužeg perioda života i zajedno čine grijeh protiv Duha Svetoga. Radi se o trajnom otpadništvu od Boga, odbijanju obraćenja i odbijanju prihvaćanja Božje milosti i oprosta. Ovaj grijeh smatra se neoprostivim jer osoba koja ga čini ne želi primiti Božju milost i oprost, te se stoga ne može pomiriti s Bogom i ući u njegovo kraljevstvo.

Sveti Toma Akvinski odgovara da je riječ o grijehu „koji je neoprostiv zbog svoje naravi, jer isključuje sastavne elemente zbog kojih se događa oprostjenje grijeha” (v. *Summa Theologiae*).

„Bogohulstvo” se ne sastoji zapravo u riječima kojima čovjek uvrijedi Duha Svetoga, nego upravo u činu kojim čovjek odbija spasenje što mu ga Bog nudi po Duhu Svetomu koji djeluje snagom žrtve križa... Grieh protiv Duha Svetoga upravo je takav čin kojim čovjek posve odbija primiti oprostjenje kojega je Duh



Sveti nutarnji djelitelj, a pretpostavlja stvarno obraćenje koje Duh Sveti izvodi u savjesti. Kad Isus kaže da se bogohulstvo protiv Duha Svetoga neće oprostiti ni u ovom ni u budućem životu, to je zato što je „neopraštanje” povezano s „ne-obraćenjem” kao svojim uzrokom.

Grieh protiv Duha Svetoga počinja čovjek koji si prisvaja tobožnje „pravo” da ustraje u zlu, u bilo kojem grijehu, te tako odbija otkupljenje. Čovjek ostaje zatvoren u svom grijehu te sa svoje strane onemogućuje obraćenje, pa stoga i oprostjenje grijeha koje smatra za svoj život nebitnim i nevažnim. To je stanje duhovne ruševine, jer bogohulstvo protiv Duha Svetoga onemogućuje čovjeku da se riješi okova kojima se sam okovao pa da se otvori božanskim izvorima očišćenja savjesti i oprostjenja grijeha.

Djelo Duha Svetoga, koje teži k spasenosnom „dokazivanju grijeha”, nailazi u čovjeku što se vrže u takvoj situaciji na nutarnji otpor, na neku vrstu neprobojnog zida savjesti, na stanje duše koje se na temelju slobodna izbora okamenilo, a koje Sveto pismo obično naziva „tvrdoćom srca” (usp. Ps 81, 13; Jr 7, 24; Mk 3, 5). U naše vrijeme tomu stanju odgovara gubitak osjećaja za grijeh...

PRIMJER

Uzmimo za primjer osobu koja ne vjeruje u Boga iz nekog razloga te se svrstava u ateiste. Ta osoba jednog doživi veliku Božju milost ili shvati da Bog ipak postoji, ali i dalje drži svoje srce zatvoreno te bira put bez Boga. Bog u još nekoliko navrata na razne načine pokušava ući u život te osobe, ali ona i dalje odbija i pomisliti na Boga.

Također, ovo može biti i osoba koja je vjernik, osoba koja je počinila u svojoj prošlosti teški, smrtni grijeh, ali odbija taj grijeh ispovjediti i ne vjeruje Bogu da bi ju Njegov oprost očistio od tog grijeha.

DA BUDE POSVE JASNO!

Grijesi protiv Duha Svetoga su:

1. ufati se preuzetno u milosrđe Božje,
2. zdvajati o milosrđu Božjem,
3. protiviti se priznatoj istini kršćanske vjere,
4. zavidati bližnjem na darovima Božjim,
5. odbijati tvrdokorno spasenosne opomene,
6. ustrajati hotimice u nepokori.

Reći će papa Pio XII: „Grieh ovoga našega stoljeća gubitak osjećaja za grijeh”!

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić





Svetost kao izazov

Danas bi dobar broj kršćana zasigurno htio biti inteligentan, lijep, zgodan, zdrav, spretan, svestran, sveznajući, a možda bi netko, osobito mlađi, htio biti Superman, Batman, Aquaman ili neki od junaka iz znanstvenofantastičnih filmova, ali ima li netko tko bi htio biti svet(ac)?! Zašto se bojimo htjeti biti sveti? Proslavili smo svetkovinu Svih svetih – jesmo li uopće osjetili privlačnost svetih i svetosti?! Razumijemo li uopće što je svetost? Ako ne razumijemo, onda možemo reći da ne želimo biti sveti i na taj način se gotovo odreći svog kršćanskog identiteta. A to valjda ne želimo, zar ne? Ovdje nije riječ o proglašenju svetim za oltar već o temeljnom ljudskom pozivu i cilju svekolike ljudske egzistencije. Odakle dolazi poziv na svetost?

Stvorio nas je Bog koji je jedini svet i od Njega nam dolazi svetost. Mi smo Božja djeca. Ne bi li djeca trebala željeti biti kao Otac, sveti? U Starom zavjetu odzvanja Božji poziv: *Sveti budite! Jer svet sam ja, Gospodin, Bog vaš!* (Lev 19, 2). Papa Franjo nas u apostolskoj pobudnici *Radujte se i kličite* podsjeća: „Kršćanin ne može zamišljati svoje poslanje na ovome svijetu drukčije nego kao put svetosti, jer ‘ovo je volja Božja: vaše posvećenje’ (1 Sol 4, 3). ... Svetost je u svojoj biti življenje u zajedništvu s Kristom otajstva njegova života. Sastoji se u tome da se sjedinimo s Gospodinovom smrću i uskrsnućem na jedinstven i osoban način, stalnim umiranjem i ustajanjem na novi život s njim. ... U konačnici, Krist je taj koji ljubi u nama, jer ‘svetost nije ništa drugo već življena ljubav u punini’. Slijedom toga ‘mjera je svetosti veličina koju je Krist postigao u nama, u kojoj smo, naime, mjeri, snagom Duha Svetoga, oblikovali cijeli svoj život po njegovu’.”

Ako želim biti dobar, pošten, milosrdan, ako se trudim ljubiti Boga i bližnjega svoga – na putu sam svetosti. Ako slušam sv. Pavla: *Svjetovne pak i bablje*

priče odbijaj! Vježbaj se u pobožnosti! Uistinu, tjelesno vježbanje malo čemu koristi, a pobožnost je svemu korisna jer joj je obećan život – sadašnji i budući. (1 Tim 4, 7-8) – na putu sam svetosti. Ako živim pobožno – po Božju, na putu sam svetosti. Biskup Franjo Saleški piše Filotei: „Stvarajući svijet, Bog zapovjedi biljkama da svaka rađa ‘plod po svojoj vrsti’. Tako zapovijeda i kršćanima koji su žive biljke njegove Crkve, da rađaju plodove pobožnosti, svaki prema svojoj sposobnosti, svome staležu i zvanju. Na različit način mora biti pobožan plemić, obrtnik, sluga, knez, udovica, djevojka, žena. A ni to nije dosta. Treba pobožnost prilagoditi snazi, prilikama, dužnostima svakog pojedinca. Prava i iskrena pobožnost ne kvari ništa već usavršava. A smeta li komu u vršenju dužnosti, to je sigurno kriva pobožnost. Pčela vadi med iz cvijeća a da ga ne ozlijedi, ostavlja ga potpuno svježeg, kako ga je i našla. No prava pobožnost radi još bolje. Ne škodi nikakvu zvanju ni poslu, nego ih redi i uljepšava.”

Papa Franjo nastavlja: „Ne treba se bojati svetosti. Ona ti neće oduzeti snagu, život ili radost. Naprotiv, postat ćeš ono što je Otac imao u svojoj promisli kada te je stvarao i bit ćeš vjeran svojem najdubljem identitetu. Ovisiti o Bogu oslobađa nas svakog oblika ropstva i dovodi nas do toga da prepoznamo vlastito dostojanstvo. (...) Ne boj se težiti k onom višem, pusti da te Bog ljubi i oslobađa. Ne boj se prepustiti Duhu Svetom da te vodi. Svetost te ne čini manje ljudskim, jer je to susret između tvoje slabosti i snage Božje milosti.”

Želim postati ono što je Otac imao u svojoj promisli – postati čovjek na sliku Božju. A to znači postati svet. Draga sestro, dragi brate, doista želim biti čovjek! Želiš li i ti?

Reciprocitet u odnosima



Jeste li nekad osjetili da vam se ne vraća onoliko koliko ulažete, inicirate ili dajete u nekom odnosu?

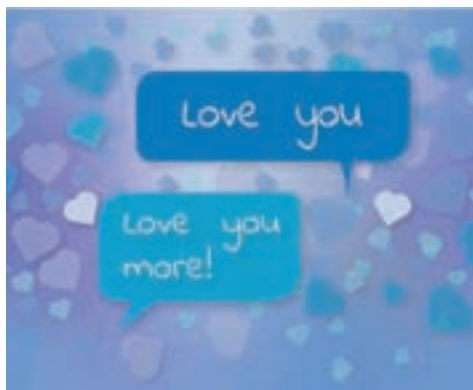
Ovo je zajedničko iskustvo mnogih ljudi zbog kojega oni odlučuju izaći iz odnosa, jer se osjećaju indisponirano, nedovoljno vrednovano ili čak neprepoznato u odnosu u kojem se nalaze. Godine 1958. Homans je razvio teoriju društvene razmjene koja se odnosi na psihologiju međuljudskih i partnerskih odnosa i koja kaže da je stabilnost veze rezultat odlučivanja. Naime, hoćemo li započeti i nastaviti vezu s nekim mjerimo odnosom ulaganja i dobivanja. Točnije, kvaliteta odnosa mjeri se razinom zadovoljstva u nekoj vezi. Prema ovoj teoriji, ljudi prate prednosti i razlike nekog odnosa, te kada su rizici veći od koristi prekidaju ga.

Moja klijentica se trudi oko svoje prijateljice. Zove je, pažljiva je, interesira se za nju i njene stvari koje dijeli s njom, čini joj usluge, ali nema taj isti dojam kada je ona u pitanju. Žali se da je puno puta inicirala susret, ali ne želi više. Izgubila je motivaciju. Odnos s nekom osobom možemo početi iz različitih motiva, ali je za održavanje ključno da uočimo da se ta osoba trudi oko nas, otprilike isto kao i mi oko nje.

TORIJA O TRI LJUDSKE GLADI

Mi ljudi imamo različite vrste psiholoških potreba. Eric Berne je pisao o tri bitne psihološke gladi: glad za strukturiranjem vremena kako bi se sanirala dosada, glad za stimulusima i glad za prepoznavanjem ili reko-gnicijom. Sukladno tomu, kada se u nekom odnosu ne osjećamo prepoznato, kada na naše potrebe nema adekvatnog odgovora, nastupa frustracija. Koliko će netko ostati u takvom odnosu ovisi o mnogo čimbenika. Neki od njih su: crte ličnosti, okolnosti, kakva je važnost i uloga tog drugog u životu neke osobe, kao i koje su alternative ukoliko izađemo iz odnosa.

Veza i prijateljstvo bez obostranog truda, ustupaka i tolerancije ne može opstati.



Zreli odnosi i veze nisu često samo bezuvjetni. Oni bez reciprociteta gube smisao i motivaciju onih koji su u odnosu. Reciprocitet ne znači da moramo uzvratiti svakome na isti način već znači zadovoljstvo davanja i primanja. Obje strane se moraju osjetiti dobro i obje strane moraju sudjelovati

Moj klijent ima dobrog prijatelja novinara kojem uglavnom plaće kavu, a ponekada i ručak. Njegov prijatelj je obrazovan čovjek i s njim voli voditi duge i lijepe razgovore. Ipak, odlučio je porazgovarati s njim otvoreno da je frustriran u svezi s nejednakim doprinosom zajedničkim susretima. On je rekao da misli da su davanje i uzimanje temelj svake uspješne relacije, ali ukoliko se to ne dogodi, tj. kada samo jedna strana daje a ništa ne prima zauzvrat, osjeća se iskorišteno.

PAROVI I RECIPROCITET

Puno je parova na terapiji koji spominju nešto slično. „Uvijek sam tu za partnera, ugađam mu i želim da se osjeća dobro. Ipak, on ne reagira onako kako bih očekivala/o...”. Posljedica toga može biti osjećanje tuge, razočaranja, usamljenosti u odnosu, srditosti i konačno nepovjerenja. To je zato što je narušen jedan od najbitnijih principa međuljudskih odnosa – reciprocitet.

Na temelju istraživanja Elizabeth Hoffman sa Sveučilišta u Michigenu (USA) koje je pratilo teoriju igara, utvrđeno je da „ljudi često pate od nedostatka reciprociteta. Zapravo to je napad na društvene principe poštovanja i posvećenosti u društvu.”

RAZLIKA IZMEĐU LJUBAZNOSTI I NAIVNOSTI

Vrlo je važno da kada nešto činimo to uradimo svjesno i namjerno. Ne treba brkati ljubaznost i naivnost, kako se ne bi osjetili iskorišteno. Stoga treba strpljivo procijeniti situaciju, prije nego zaključimo da smo iskorišteni.

Ipak, zreli odnosi i veze nisu često samo bezuvjetni. Oni bez reciprociteta gube smisao i motivaciju onih koji su u odnosu. Reciprocitet ne znači da moramo uzvratiti svakome na isti način već znači zadovoljstvo davanja i primanja. Obje strane se moraju osjetiti dobro i obje strane moraju sudjelovati.

8. studenog **Sveti Adeodat** † 8. studenog 618.

Značenje imena: Adeodat (Adeodatus = od Boga darovan, Deusdedit = Bog će dati, Deodatus = Bogu darovan). Datum njegova rođenja nije poznat. Rođen je i odgojen u vjerničkoj obitelji podđakona Stjepana. Odgojen u dubokoj vjeri, izabrao je svećeničko zvanje. Govorilo se da je Adeodat bio monah – benediktinac, no to nije potvrđena činjenica. Prije nego što je izabran za papu, Adeodat je već 40 godina bio rimski svećenik.

Papa Adeodat I. je upravljao Crkvom od 615. do 618. kao 68. papa u povijesti. Mjesecima su trajale razmirice oko vjerskih pitanja i izbora novoga pape. Konačno je 19. listopada 615. izabran sin podđakona Stjepana, Rimljanin, školovan u rimskom samostanu svetog Erazma. Prije izbora za papu obavljao je svećeničku službu 40 godina. Adeodat je bio prvi papa koji je rabio papinski pečat na službenim dokumentima. Takav se pečat zove bula. Pečar je bio od olova, a prikazivao je Krista kao dobrog pastira, grčka slova: alfu i omegu. Vidio se i natpis: „Deus dedit Pape” (=Bog dao papi). Od Adeodatova vremena rabi se pojam papinska bula.

Uveo je na svoje službene spise i poslanice olovne pečate, bule (bullae). Tako se uvriježio i termin „papinska bula”. Sačuvana je jedna bula iz njegova vremena, na kojoj je prikazan Dobri pastir među svojim ovčama, ispod toga su upisana slova alfa i omega, a na poledini stoji natpis: „Deusdedit Papae”. Za razliku od svojih prethodnika, crkvene je službe povjeravao ne samo plemenitima i bogatima već je promovao jednostavni kler, a podržavao je svećenike kada im je prijetila građanska vlast. Djelovao je u vrijeme ratnih sukoba Longobarda i Bizantinaca. Stalni ratovi su donijeli u srce Rimskog carstva veliku bijedu, siromaštvo, glad i zarazne bolesti. Osim gube i kuge grad je pogodio i potres. Adeodat je vješto upravljao papinskim posjedima pa je

mogao pomagati siromašne. Više je puta proputovao Italiju da ohrabri osiromašene i opljačkane biskupe, svećenike i redovnike. Podržavao je svećenike koji su trpjeli zbog političkih previranja u Ravenni i Napulju. Podupirao je obnovu i neovisnost osiromašenog i obepravljenog svjetovnog klera. Prekinuo je praksu svojeg prethodnika Bonifacija IV, koji je papinske administrativne službe povjeravao samo monasima. I sam je zaredio 14 svećenika, kao prvi papa nakon Grgura I. Nakon potresa Rimom su harale kuga, šuga i guba, a papa Adeodat neumorno je obilazio i tješio bolesnike i postradale. Poznat je i po čudesnom ozdravljenju jednog gubavca kojeg je, kako piše *Martyrologium Romanum*, izliječio poljupcem. Godine 615. je Rimom harala guba (lepra), pa se i sam Adeodat zarazio. Njegovao je gubom zaražene ljude. Oporučno je ostavio svojim svećenicima znatnu svotu novca. Preminuo je 8. studenoga 618. godine, vjerojatno zaražen kugom. U teškim vremenima bolesti i nemira glavna mu je zadaća bila održavanje vjere i nade. Pomagao je i one koji su pali. Pokopan je u kripti bazilike svetog Petra u Rimu. Adeodat I. je bio na Petrovoj stolici od 19. listopada 615. do svoje smrti, 8. studenog 618. godine.



Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Marijanske liturgijske svetkovine i blagdani u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (6)

BEZGRJEŠNO ZAČEĆE

„Punina milosti neoskrvnjeno srce Blažene Djevice Marije. Ovo srce potražimo, pa grabimo milosti koliko hoćemo. Godina 1854. kada je za članak vjere proglašeno Njezino začće” (*Blago duše*, 008377).

Karmelićanski red je od samog svoga početka svečano slavio svetkovinu Bezgrješnog začća Blažene Djevice Marije. Tako je to i danas. Proglašenjem dogme o Bezgrješnom začću BDM 1854. godine, ova svetkovina u Karmelu dobiva uporište crkvenog učiteljstva kojeg sluga Božji o. Gerard živi u svojoj duhovnosti, svojim propovijedima i duhovnim nagovorima: „Sva si lijepa o Marijo i istočnog grijeha nema na tebi!” Ovako pjeva i veseli se na današnji dan nebo i zemlja. Na današnji dan vidimo najljepšu ljepotu. Dakle, radujmo se! Po Adamu sva se narav i porođaj razbolio, a po neoskrvnjenoj Djevici sva je narav ozdravila, oživila. Na današnji je dan Duh Sveti, Bog ljubavi, zavolio jedno stvorenje i sebi zaručio. Na današnji dan je Bog pokazao što može učiniti njegova ljubav. Danas se pokazalo da je Bog Otac načinio ljepše ruho nebeskoj kćeci, nego sve zemaljske ljubezne majke svojim kćerima. Na današnji je dan Bog pokazao kako treba biti svako čeljade, jer smo na Božju sliku stvoreni. Svaki će kršćanin sa svom odlukom kao u najljepšoj odjeći pred BDM kleknuti i nju zamoliti neka ovu odjeću i dobru odluku u njemu podrži i sačuva ljepotu svog srca, da u ovom lijepom odijelu ostanemo obučeni sve do smrti, vjerni sluge neoskrvnjenoj Gospi ostanemo, a u nebu s neoskrvnjenom Djevicom vjekovječnu svetkovinu i radost uživamo” (*Propovijed* 1009).

Sluga Božji u svojim propovijedima poziva djevojke i momke da se ugledaju u ljepotu Bezgrješne i provode čisti život: „Lijepa si, sasvim lijepa Blažena Djevice! Tvoja ljepota briše suze žalosnog nebeskog Oca. Tvoja čistoća pokriva sve grdobe ovoga svijeta, da Bog Otac, kada pogleda na zemlju ne vidi, ne gleda grijeh pocrnjene duše već Tvoju bijelu, lijepu dušu. Tvoje ljubezno srce je rumena ruža čiji miris uživa nebeski Otac. Ti si voćka koja je donijela najsladšu jabuku, Tvoga Isusa, da ga Bog i mi uživamo u svetoj pričesti. Ali, moji mili! Ne samo pred Bogom nego i pred cijelim svijetom najljepše je stvorenje neoskrvnjeno začće Blažene Djevice Marije.

Tota pulchra! Sasvim si lijepa Marijo! Al podaj ovu ljepotu svakom čeljadetu, djevojci i momku, mladenki i mladencu. Daj da i mlado i staro, koji još ovu ljepotu nemaju, što prije ovo sebi pribave. Daj da mi svi tako živimo da poslije naše smrti cio anđeoski kor hvaleći nas zapjeva: Sasvim ste lijepi!” (*Propovijed* 1910).

U svom životu valja nam slijediti put kršćanske askeze, obuzdavati svoju grešnu narav i usmjeravati svoje oči k Onoj koja nas upućuje k Isusu: „Majka Crkva Blaženu Djevicu Mariju naziva ‘sva si lijepa’. Stoga, kada hoćemo svoje radoznale oči svladavati, u Nju gledajmo. Bog je dao svome Sinku stan BDM koja je milosti puna i najljepšim biserjem nakićena” (*Blago duše*, 008643). U duhu učenja dogme o Bezgrješnom začću BDM, o. Gerard zapisuje: „Majko! Ti si počela živjeti, ja vazda počinjem moliti, činiti. Neka mi je život: Bogu služba i spas duša, prava ljepota. Tvoje začće u nebu nova pjesma, s njom neka se sjedini pobožna i sabrana naša služba. Pomozi da s Tobom sabrano pjevamo, djelujemo, mirujemo, na uspomenu tvoga začća, 8. prosinca 1953. Djelovanje i razmatranje neka je nebesko pjevanje sa živom vjerom. Sabrano željeti, misliti, činiti, trpjeti, tako će mi pjevanje biti” (*Theologia pastoralis*, 003414). „Ti si Gospo sotone protivnica, daj da takva budu tvoja djeca. Ti si otopljeno zlato po kojem smo pozlaćeni i Bogu mili” (*Theologia pastoralis*, 002672). Promatrajući krizu koja zahvaća svijet njegova vremena, o. Gerard zapisuje: „Uništavamo krizu kada štujuemo Majku Božju. Ta ona je milosti puna. Želimo milost, a to je sjeme štovanja Majke Božje. Usadimo ga u srce, zalijevajmo suzama ili osjećajima pokore, da iznikne cvijeće njezina štovanja i neka raste našim njegovanjem. To ona zaslužuje jer je najljepše neuvelo cvijeće, voćka najsladeg ploda, tko ovaj plod uživa živi uvijek” (*Theologia pastoralis*, 003198). Svetkovina Bezgrješnog začća Blažene Djevice Marije je svetkovina ljepote Božjega dara Mariji u kojoj otkrivamo kako i u nama leži ljepota krštenja darovana od Boga. Kao kršćani pozvani smo svjedočiti svijetu da u sebi nosimo znakove Marijine ljepote duha, poručuje sluga Božji o. Gerard.

(nastavlja se)

Priprava srca za stav iščekivanja



U katoličkoj tradiciji vrijeme adventa obuhvaća temeljitiju duhovnu pripravu. Ovo je vrijeme iščekivanja Spasitelja, iščekivanja promjene. Ono što smo nebrojeno puta iskusili kao obitelj jest da Gospodin skoro uvijek pruža drugačije promjene nego što ih mi planiramo. On se javlja skriven, potreban naše pažnje. Često nam promakne da ga prepoznamo i susretnemo. Kada se nekoliko puta dogodila takva situacija, primijetili smo da trebamo nešto mijenjati. Naučili smo da je potrebno „učiti se” čekanju, naučiti kako pripremiti svoje srce za susret! Također smo naučili da se to ne događa preko noći, nego naprotiv traje. Zato i advent ne traje samo nekoliko dana, nego je Crkva prepoznala da je potrebno vremena da čovjek prihvati neku promjenu i da ona postane dio te osobe.

Ove godine smo na radiju čuli božićne pjesme već polovicom studenog. Znamo kako trgovine svake godine prijevremeno budu okićene u „božićno ruho”. Također vidimo da kupci koji ih obilaze budu ushićeni, ali se brzo vrate u svoju svakodnevnicu. Još prije adventa sve blješti božićnim ugođajem, a kada stigne božićno vrijeme, već nam je bilo dovoljno i nemamo želju ulaziti u smisao i dubinu slavlja. Drugim riječima, očekivali su neku promjenu, no bez stava iščekivanja. Tako nam svijet obećava promjenu ako nešto kupimo ili negdje odemo. Tu često nastane praznina jer to ne bude Gospodin. U svim ovim primjerima se i sami prepoznajemo. Zbog toga smo se usmjerili da sagledamo

živote svetaca: kako su oni iščekivali, kakve su bile njihove borbe, kako su se nosili s izazovima.

Sveti Ivan Krstitelj, preteča Isusov, živio je život posvećen pripravi puta za Mesiju. Njegov život u pustinji, odricanje od svjetovnih užitaka i njegovi neumorni pozivi na obraćenje i pokajanje služe kao primjer kako pripremiti srce za susret s Gospodinom. Njegov naglasak na unutarnjem obraćenju i pokajanju ukazuje na bit adventske pripreme. Također nas podsjeća na odricanje, post i umjerenost u svakom smislu.

Još jedan primjer je sveta Terezija od Djeteta Isusa, koja je kroz „Maleni put” svakodnevnog života i običnih djela ljubavi pokazala kako se može pripremiti srce za susret s Bogom. Njeno poučavanje o povjerenju i predanju Božjoj ljubavi pokazuje da i u malim, svakodnevnim stvarima možemo naći put do dubljeg odnosa s Bogom. Ona nas uči kako razne neugodnosti ili nerazumijevanja u odnosima (kakvih ima u svakoj obitelji) možemo iskoristiti kao priliku za žrtvu koju ćemo prinijeti Gospodinu.

Ovi primjeri uče nas da priprava srca nije samo u velikim djelima već i u malenosti, skromnosti i svakodnevnom obraćenju.

Sveti Franjo Asiški još jedna je osoba koja nas je usmjeravala u pripravi za Božić. Poznat po svojoj ljubavi prema siromaštvu i jednostavnom životu, sveti Franjo je također napravio prve jaslice koje su postale središnji dio božićne tradicije u mnogim obiteljima. Želio je da ljudi vizualno dožive skromnost i ljepotu Isusova



rođenja. One podsjećaju obitelji na zajedničku molitvu i razmišljanje o pravom značenju Božića. Vraćaju nas na skromnost uslijed blještavila kojega svijet nudi za Božić. Sveti Franjo Asiški tako nas podsjeća da obiteljska priprava za Božić nije samo u fizičkim pripremama već i u stvaranju duhovnog prostora gdje se obitelj može zajedno približiti smislu ovog svetog vremena.

ISPRAZNITI OD SUVIŠNOG – UĆI U TIŠINU USRED BUKE

U današnjem ubrzanom svijetu, gdje nas neprestano okružuje buka i distrakcije, ulazak u tišinu i oslobađanje od suvišnog postaje sve bitniji. Advent je idealno vrijeme za propitivanje motiva i stila života.

Sveti Ignacije Loyolski, osnivač Isusovačkoga reda, bio je majstor u vođenju duše prema unutarnjem miru kroz duhovne vježbe. Njegov naglasak na osobnoj molitvi, meditaciji i razmatranju pomaže vjernicima da se odmaknu od svakodnevne buke i usmjere na unutarnji dijalog s Bogom. Kroz duhovne vježbe možemo propitati svoju dušu i susresti Gospodina u tišini svoga srca.

Za obiteljski kontekst, važno je pronaći načine kako ući u tišinu zajedno. Jedan od načina jest zajednička obiteljska molitva gdje se svaki član obitelji može izraziti i podijeliti svoje misli i molitve. Također, može se organizirati zajedničko čitanje Biblije ili razmišljanje o adventskim temama, što omogućava obitelji da zajedno raste u vjeri i spremnosti za Božić.

Sveti Ignacije Loyolski uči nas da je ulazak u tišinu ne samo bijeg od vanjskoga svijeta, već i prilika za dublje susretanje s Bogom i sa samim sobom. U ovom kontekstu obitelj može postati mjesto gdje se zajedno ulazi u tišinu, pročišćava duša i jača veza s Bogom. U ovom vremenu možemo odlučiti da večeri u adventu budu u tišini – isključimo zaslone, udaljimo mobitele s kojih nam notifikacije stalno privlače pozornost i

stvarajmo ozračje sabranosti. Tako se možemo posvetiti jedni drugima i Bogu.

PRIPRAVA ZA SUSRET

Kako bismo pripravu učinili konkretnijom, donosimo dvije ideje koje tome mogu pridonijeti: djela milosrđa i adventski kalendar.

Lako možemo pronaći obitelj ili usamljene osobe oko nas koji su u različitim potrebama. Dobro je i djecu pitati i potaknuti ih da razmisle kome bismo kao obitelj ovoga adventa mogli pomoći, materijalno, a možda i duhovno – moliti za njih ili s njima, posjetiti ih i razgovarati. Ove nas geste podsjećaju da se odmaknemo od materijalizma koji nastoji obuzeti našu pažnju pred Božić.

Adventski kalendar ne moraju biti samo ispunjeni čokoladicama. Možemo za svaki dan pripremiti citate iz dnevnih čitanja ili odrediti molitveni poticaj, ideju za dobra djela. Izrada adventskog kalendara može uz malo volje i kreativnosti postati prava prilika za povezivanje obitelji. On nas može poticati na svakodnevna djela koja će nam pomoći pripremiti naša srca za Božić!



Euharistija je moja autocesta do neba

bl. Carlo Acutis



Vrijeme došašća ili adventa, kako nam same riječi govore, znači vrijeme dolaska tj. vrijeme u kojem iščekujemo Kristov dolazak na ovaj svijet. Ovo vrijeme je odlično za naš ponovni povratak u Božje naručje, po predivnoj prilici koju nam Crkva daruje, a to su mise zornice. Često u našim užurbanim životima nemamo dovoljno vremena za svakodnevni odlazak na svetu misu, pa je ovo savršena prilika da dan započnemo nečim posebnim, da ustanemo ranije i pripravimo se za dan, sve susrete, sve boli ali i radosti koje nas očekuju. Dan u kojem odemo na misu ne može biti loš iz vrlo jednostavnog razloga, tada se susrećemo sa živim Bogom po njegovoj riječi i njegovom tijelu koje nas hrane i pune našu dušu. Kod svih svetaca iz svih zemalja i iz svih perioda naše povijesti možemo vidjeti jednu poveznicu, jednu stvar koji su svi radili. Od prvih kršćana koji su bili progonjeni, pa čak i ubijani zbog toga što su častili i vjerovali da je u tom komadu kruha pravi Bog, pa do velikih srednjovjekovnih naučitelja crkve i svetaca 20. stoljeća ponovno progonjenih zbog svoje vjere. U njihovim životima i kroz njihove zapisane riječi vidimo da ih je kroz sve poteškoće i boli hranio upravo Bog u euharistiji.

Carlo Acutis, blaženik koji je po načinu života sličan mladima današnjice, govorio je: „Euharistija je moja autocesta do neba”. Carlo će postati prvi svetac koji je

nosio tenisice i trenirku, koji je ima društvene mreže i koji je volio jesti u McDonaldsu. Ovaj mladi blaženik koji je umro sa samo 15 godina je svaki dan išao na misu, utjecao se Mariji majci svih nas i trudio se biti autentičan, onakav kakvog ga je Bog htio, a ne kao kopija prolaznih trendova i slavnih ličnosti. On nam je savršen primjer da i mi možemo postati sveti, da je u ovo doba to moguće i to baš preko svete mise. Govorio je kako je na misama često bio najmlađi i okružen sijedim glavama, ali ni to ga nije sprječavalo. Carlo je sada uzor za bezbroj mladih, a zamislite da svatko tko pročita ovaj tekst krene na misu preko radnog tjedna i da potakne svoje prijatelje i okolinu. Tada bi svi bili uzor poput Carla i ljudi bi shvatili ljepotu i vrijednost mise. Velika naučiteljica Crkve sv. Terezija Avilska o misi je rekla: „Ovdje na zemlji nemoguće je izvršiti zaslužniji čin od čestog posjećivanja Isusa u euharistiji. Kada biste uzeli sva dobra djela koja su učinili svi ljudi koji su ikada živjeli u cijeloj povijesti i sve ih složili i pomnožili s milijun, ne bi bili jednaki zaslugama, vrlinama i vrijednosti jedne mise. Euharistijska žrtva je Kristova beskrajna zasluga, beskrajna vrijednost.”

Odvažimo se ovog adventa poći na misu svaki dan ili što češće možemo i posvijestiti sebi tko je ispred nas, na tih četrdesetak minuta zaboraviti na nas i fokusirati se samo na Njega i tada ćemo vidjeti ljepotu naše vjere i ljubav Božju.

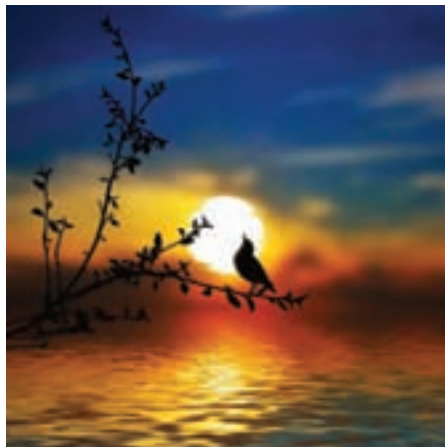
Kako sam zahvaljujući komadiću razbijenog stakla shvatio smisao života

Profesor je završio predavanje i postavio uobičajeno pitanje: „Ima li pitanja?”

Jedan student upita: „Profesore, koji je smisao života?”

Neki koji su bili već na izlazu nasmijali su se. Profesor je podulje motrio studenta prosuđujući koliko je ozbiljno bilo njegovo pitanje. Shvatio je da je bilo ozbiljno i rekao: „Odgovorit ću vam.”

Izvadio je iz džepa novčanik, uzeo komadić stakla veličine obične kovanice i nastavio: „Bio sam dijete za vrijeme rata. Jednoga dana na putu sam ugledao zrcalo zdrobljeno u komadiće.



Sačuvao sam najveću krhotinu, to je ova. Počeo sam se njome igrati i iznenada bio zadivljen mogućnošću da uhvatim sunčevu zraku i bacim je u najmračnije kutove u koje sunce nikad ne dopire; u duboke jame, usjekline, skrovišta. Sačuvao sam taj komadić zrcala.

Kada sam odrastao, shvatio sam da to nije bila puka dječja igra nego metafora onoga što se može postići u životu. Ja sam također komadić zrcala koje ne poznajem u njegovoj cjelovitosti, ali s onim što imam mogu poslati svjetlo – istinu, razumijevanje, spoznaju, dobrotu, nježnost – u najdublja skrovišta ljudskih srca i promijeniti bar nešto u nekome. Možda će drugi ljudi vidjeti i učiniti isto toliko. Za mene je to smisao života.

„365 malih priča za dušu”

Božje djelo

Upisan sam u Božje dlanove još prije nego što me je ovaj svijet upoznao. Moje ime urezano je u Tvoje dlanove prije nego što si me oblikovao u majčinoj utrobi. Veliku ljubav si mi darovao – dijete se Božje zovem i jesam. Dragocjen sam u Tvojim očima i Ti me ljubiš. Ali ja to tako često zaboravljam. Zaboravljam koliko sam lijep jer si me Ti stvorio. S ljubavlju neba me stvarao, kao glinu valjao na dlanu svom. Stvarao si biće nalik sebi i ljepotu raja utisnuo meni.

Kroz sakramente si mi dao priliku da se povežem s Tobom i da budem u Tvojim blizini. Krštenjem da postanem Tvoje dijete. Da primim Tvoje tijelo u svoje srce. Poslao si mi Duha Svetoga. Dao si mi mogućnost pokore i bolesničkog pomazanja. I da kroz sakrament ženidbe budem sjedinjen s osobom koju volim. Sve ono što mi je potrebno u životu. Da budem Tvoje dijete, da Tebe imam za Oca. Da se hranim Tvojim tijelom i da smo sjedinjeni pod mojim srcem. Duh Sveti da me vodi, brani i savjetuje. Nakon pokajanja da očistiš moje srce. U bolesti da me ozdraviš i podigneš iz postelje. S rukom u ruci, sa osobom koju si stvorio baš za mene, da koračam kroz ovaj život.

Jer znam koliko me voliš. Tvoji anđeli mi pomažu da se negdje ne spotaknem o kamen. Znam da ne trebam biti zabrinut. Kada ištem da ću dobiti. Kada tražim da ću naći. Kada kucam da će mi se otvoriti. Jer toliko si puta pokazao svoju ljubav prema čovjeku. Tolika ozdravljenja, stišana oluja; gladne si nahranio, gole zaogrnuo; oslobodio iz tamnice; grešne pridigao. Kada sam otišao od Tebe, misleći da je sreća negdje drugdje, strpljivo si me čekao. I kada sam nakon pokajanja



ponovno bio blizu Tebe, potrčao si mi u susret. Jer si strpljiv i jer me uvijek čekaš. Jer me voliš, jer me ljubiš. A ja tako malen, često se izgubim. Tada zbog mene jednog ostaviš 99 ovaca da bi me vratio na pravi put. Abrahamu si dao potomstvo u dubokoj starosti. Izraelce si izbavio iz Egipta.

Što mi više treba da bih shvatio koliko sam dragocjen. Da vrijedim i da me ovaj svijet zaslužuje... Moj maleni doprinos, moja neznatna ljubav i pažnja, nekome su na ovome svijetu sol i svjetlost. Nekome znači moj pogled, dodir, zagrljaj, poljubac. Moja pažnja, topla riječ, savjet, vrijeme. Bog me je zamislilo i želio baš ovakvog kakav jesam. Sa svim mojim grijesima, bolima, padovima. Sa svom mojom brigom, nježnošću i ljubavlju. On nam je darovao ljubav kroz smrt na križu.

A sada: ostaju vjera, ufanje i ljubav – to troje – ali najveća je među njima ljubav (1 Kor 13, 13).

Jelena Pinter



Jesenski superhranjivi sastojci: Iskoristite jesen za unaprjeđenje prehrane

Jesen ne donosi samo prekrasne krajolike s promjenjivim bojama lišća već i obilje superhranjivih sastojaka koji su dostupni tijekom ove sezone. Ovi sastojci ne obogaćuju samo vašu prehranu već i donose niz zdravstvenih prednosti. U ovom članku istražiti ćemo neke ključne jesenske superhranjive sastojke i kako ih možete uključiti u svoju svakodnevnu prehranu.

1. Orašasti plodovi: Orašasti plodovi poput oraha, badema i lješnjaka iznimno su hranjivi i pružaju značajne količine proteina, zdravih masti, vitamina i minerala. Orašasti plodovi su odličan međuobrok, a također ih možete dodati u svoje obroke, kao što su zobena kaša, jogurt ili salate.

2. Bučine sjemenke: Bučino sjeme bogato je hranjivim tvarima kao što su cink, magnezij, željezo i omega-3 masne kiseline. Ove sjemenke odličan su izbor za grickanje ili dodatak raznim jelima, uključujući salate, juhe i pečenja.

3. Brusnice: Jesen je vrijeme kada su brusnice u punoj sezoni, a ovo voće poznato je po svom visokom sadržaju antioksidansa. Brusnice su odličan izbor za pripremu voćnih salata, smoothija ili čak džemova.

4. Batat (slatki krumpir): Batat je korjenasto povrće koje je bogato vitaminom A, vlaknima i beta-karotenom. Možete ga koristiti za pripremu pirea, pečenih čipsa, juha i različitih varijacija jela.

5. Kestenje: Kestenje je jesenski specijalitet koje može biti ukusan dodatak mnogim jelima. Kestenje je bogato dijetalnim vlaknima i vitaminima C i B6. Možete ga peći, kuhati ili koristiti za pripremu raznih deserata.

6. Cimet: Iako nije voće ili povrće, cimet je začim koji je često povezan s jesenskom kuhinjom. On ne samo da daje toplinu i okus jelima, već također ima potencijalne zdravstvene prednosti, uključujući

Napravite orahom bogatu salatu s nasjeckanim bademima i svježim brusnicama, ispecite batat s maslinovim uljem i začimima, pripremite toplu čokoladu s cimetom za dodatnu aromu ili napravite kesten-pire kao prilog za pečenje. Kombinirajući ove jesenske superhranjive sastojke u svojoj prehrani, možete osigurati da vaša prehrana ne bude samo ukusna već i iznimno hranjiva

kontrolu razine šećera u krvi i smanjenje upale. Možete dodavati cimet u svoju zobenu kašu, kavu, čajeve ili napraviti vlastite jesenske začine.

Kako biste uključili ove superhranjive sastojke u svoju jesensku prehranu, razmislite o raznovrsnim receptima i jelima koje možete pripremiti. Na primjer, napravite orahom bogatu salatu s nasjeckanim bademima i svježim brusnicama, ispecite batat s maslinovim uljem i začimima, pripremite toplu čokoladu s cimetom za dodatnu aromu ili napravite kesten-pire kao prilog za pečenje. Kombinirajući ove jesenske superhranjive sastojke u svojoj prehrani, možete osigurati da vaša prehrana ne bude samo ukusna već i iznimno hranjiva.

Sezonski sastojci su odličan način za raznolikost vaše prehrane i da pružite svom tijelu različite hranjive tvari potrebne za očuvanje zdravlja i vitalnosti tijekom jeseni. Ne zaboravite eksperimentirati s različitim receptima kako biste uživali u svim prednostima ovih superhranjivih jesenskih sastojaka.

„Čudesno je biti žena”

„Sretan brak temelj je sretne obitelji, a sretna obitelj temelj je stabilnog društva. Većina današnjih problema proizlazi iz poremećenih obitelji. Ako želimo imati mir u svijetu, moramo krenuti od obitelji.”

O AUTORICI

Helen Andelin rođena je 1920. u Arizoni u Sjedinjenim Američkim Državama. U, kako kaže, svoj sretan i bajkoviti brak s Aubreyem Andelinom ušla je 1942. godine. Proživjela i Veliku krizu i Drugi svjetski rat, što je značajno utjecalo na njezin život i vrijednosti. Odgojila je četiri sina i četiri kćeri, a usporedo je napisala ovo djelo, kao i *Čudesno je biti djevojka* i *Sve o odgoju djece*. Njezina su predavanja bila toliko popularna da nije bilo sjedećih mjesta. Preminula je u 90. godini života, a iza sebe je ostavila osmero djece, šezdesetero unučadi i mnoge zahvalne bračne parove kojima je pomogla. Njezin muž također je napisao knjigu za muševce *Muškarac od baršuna i čelika*.

DJELO KAO POMOĆ U LIJEČENJU BRAKA

Knjiga *Čudesno je biti žena* je nastala 1965., godine, kada bismo s pravom mogli reći da su brakovi izgledali puno drugačije nego danas. Žene su tada još uglavnom ostajale doma. Prvi dojam današnje žene koja uzme ovu knjigu može biti da poruke iz ove knjige uopće nisu relevantne za današnje vrijeme. Mnogi stavovi današnje ženi činit će se nazadnima. Zar smo toliko trpjele i borile se za prava da bismo se vratile u stereotipnu sliku kućanice iz pedesetih godina, žene kojoj su muž, kuća, djeca sve? Žene danas žive u vrlo stresnom svijetu i svijetu koji prema njima nije puno blaži nego u pedesetima. Da, mogu se ostvariti u karijeri, ali ih dalje čekaju kućanstvo, muž, djeca. Umjesto da smo izborile više slobode, često mi se čini da smo sebi natovarili više tereta. U takvom stanju konstantnog stresa i ranjenosti znamo biti u obrambenom mehanizmu, i onda kada pročitamo neke od prvih poglavlja ove knjige u kojima se navodi kako žena ne treba pokušati mijenjati muškarca, nego mu se čak i ispričati što ga je „gnjavila”, može nam s razlogom pasti mrak na oči: koliko se još trebamo poniziti i zatamiti sebe. Međutim, ako ipak smognemo snage napraviti taj korak, koji ni sama spisateljica ne



uzima zdravo za gotovo, možemo očekivati mnogo veće nagrade. Spisateljica također ne umanjuje teške situacije koje ozbiljno narušavaju moralnu ili fizičku sigurnost žene i djece. Ipak, u mnogim situacijama koje navodi, može biti teško prihvatiti da smo mi one koje mogu i trebaju napraviti prvi korak. Brojna su pisma njezinih čitateljica (i čitatelja) koja vrlo detaljno opisuju blagodati koje su doživjeli u braku otkad su primijenili neke od savjeta iz knjige. Ono što također može biti motivacija napraviti na prvi pogled teške korake je taj da i muškarac zauzvrat

podići mnoge terete sa ženinih leđa kad ne mogu u konstantnom stanju rata, natezanja, kritiziranja, ova knjiga nipošto ne svaljuje sve na ženina leđa, nego taj prvi korak koji vodi otkravljanju narušenih odnosa.

KONKRETNI KORACI

Knjiga u dvadeset sedam poglavlja detaljno opisuje duhovne, psihološke i fizičke aspekte žene i njezina pristupa muškarcu. Opisuje kako slušati i savjetovati na ženstveni način, kako se odijevati, kako ga savjetovati pa i kako se ženstveno svađati. Jezik kojim govori može u današnje vrijeme kada se ženu ohrabruje da može sve što želi u vrijeme koje želi zvučati odbojno, međutim savjetujem svakom da ovu knjigu pročita otvorena srca, kritički o njoj promisli, kao što smo pozvani kritički promišljati o svemu i za sebe uzeti ono što nam je potrebno. Svaki od koraka koje autorica predlaže, savjetuje da ga učinimo autentičnima ili da ga bolje preskočimo ako ga ne možemo autentično provesti.

KOME JE NAMIJENJENO OVO DJELO?

Većinu knjiga koje preporučam može pročitati bilo tko, no ovo djelo svakako ima više smisla da ga čitaju žene. Preporučam ga ženama koje imaju neke teškoće u braku ili čak misle da im je brak izvan svake pomoći, ako su zaista spremne napraviti prvi korak u iscjeljenju braka i zanemariti svoj ego i ponos. Preporučam ga i djevojkama i ženama koje još nisu ušle u brak. U današnje vrijeme, pastoral braka i priprave za brak mora Crkvi postati od iznimne važnosti, a ova knjiga je alat za koji smatram da bi mogao pomoći. Čak i ako netko još nije ili ne planira ući u brak, jedna čitateljica navodi kako joj je knjiga pomogla i u pristupu učenicima i djeci te se neke od ovih poruka mogu primijeniti i u drugim područjima našega života.



Evangelje – inspiracija za suvremeni feminizam

Ozbiljni tisak nakon potresnih reportaža o slučajevima nasilja nad ženama pruži i analizu ovoga fenomena, trudeći se tako otkriti uzrok, korijen ovog tužnog fenomena. Na meti kritike suvremenog feminizma, koji zagovara jednakost i ravnopravnost žena u društvu, nalazi se i kršćanstvo jer po njihovu mišljenju upravo je ono uvelo i betoniralo patrijarhalni sustav vrijednosti u kojemu je ženi dodijeljen inferiorni položaj u odnosu na muškarce. U prošlom broju takav smo stav demantirali, pozivajući se na Knjigu postanka – prema prvobitnom Božjemu planu žena uživa isto dostojanstvo ljudske ličnosti kao muškarac i kao takva je pozvana uspostaviti s njim dijalog u duhu zajedništva, suradnje i komplementarnosti.

Ovo nasljeđe „biblijskog feminizma” potvrđuje i razvija Isus Krist. U tom smislu evangelje možemo ponuditi kao inspiraciju za suvremeni feminizam. Isus Krist se pojavio kao tip muškaraca koji promiče kulturu dijaloga, koji inzistira na suradnji, koji ne gleda ženu svisoka kao inferiorno biće, koji zapovijeda muškarcima da odbace kamenje kojim su namjeravali kamenovati ženu. Evangelja obiluju scenama u kojima Isus nastupa kao iskreni zagovornik dostojanstva žena.

Isus vodi ozbiljan razgovor sa strankinjom – po nacionalnoj i vjerskoj osnovi – Samarijankom. Njoj na kraju otkriva svoj pravi identitet Božjega Pomazanika koji će otkriti put ka pravome Bogu. Razgovor iznenađuje i same apostole. Isus je učitelj, a učitelji nisu običavali razgovarati sa ženama, osobito s inovjerkama (Iv 4, 1-42). Sažalio se nad tugom majke koja sahranjuje sina jedinca. *Kad je Gospodin opazi, sažali se nad njom te joj reče: Nemoj više plakati! (Lk 7, 11-17).* Žene su se pored apostola nalazile u njegovoj pratnji poput učenika koji upijaju svaku njegovu riječ zahvalne za spasonosnu Božju ljubav koja u njemu djeluje. *Pratila su ga dvanaestorica i neke žene što ih je izliječio od zlih duhova i bolesti: Marija, zvana Magdalena, iz koje bijaše izišlo sedam zlih duhova; Ivana, žena Herodova upravitelja Kuze; Suzana i mnoge druge, koje su ih pomagale svojim dobrima (Lk 8, 1-3).* Uzima za uzor povjerenja, pouzdanja u Boga i predanosti Njemu siromašnu udovicu koja baca novčić u hramsku riznicu. *Uistinu, kažem vam, ova je siromašna udovica ubacila više od sviju, jer su svi ovi od svoga viška dali za dar određen Bogu, a ona od svoje neimaštine*

bacila je sve što je imala (Lk 21, 1-4). Isus hvali vjeru poganke Sirofeničanke koja uporno od njega traži čudo ozdravljenja očitujući univerzalnu Božju spasonosnu volju. *Zbog te riječi – reče joj – izišao je zli duh iz tvoje kćeri (Mk 7, 24-30).* Žene su bile prve koje su primile radosnu vijest o Uskrsnuću i zagrlile uskrslog Gospodina. *U prvi dan sedmice, vrlo rano, kad je još bila tama, dođe Marija iz Magdale i opazi kamen dignut s groba. Tada otrča i dođe k Šimunu Petru... Marijo – reče njoj Isus. Rabbuni – to znači Učitelju, odgovori ona hebrejski i okrene se k njemu (Iv 20, 1-18).*

Ovakav Isusov stav prema ženama ne pripada redu nekog sekularnog humanizma i altruizma već potječe iz njegova vertikalnog iskustva s Božjom očinskom lju-



bavlju. Isus prihvaća i shvaća samoga sebe kao Sina – koji se poziva na Božju očinsku ljubav kao na izvor svoga postojanja i jamstvo opstanka. Isus je duboko svjestan da iza onog vidljivog i opipljivog stoji Bog Otac koji svemu daje život, sve prati brižnom ljubavlju i sve želi sačuvati za svoje buduće kraljevstvo. Isusova spoznaja tako otkriva razum koji o svakome i svemu razmišlja na stvaralački i spasonosni način.

Isusa tješi i smiruje činjenica da postoji Očeva volja koja žarko želi da se čovjek razvija, napreduje. Isus računa na Božje sveobuhvatno pamćenje koje ne dopušta da se itko izgubi u mraku zaborava. Takav Isusov sinovski odnos s Bogom povlači za sobom sklad u međuljudskim odnosima. Isus, kao poslušni

Sin poučljivog srca i uma prema Ocu, nadahnjuje se u svom djelovanju Božjom darujućom ljubavlju, ljubavlju koja stvara, ono stvoreno prati i podupire i na kraju spašava od zla propasti i nestanka.

Zato se Isus distancira od patrijarhalnih i mizoginih obrazaca ponašanja u kojima je žena svrstana u kategoriju čovjeka drugoga reda. On u svakom ljudskom biću prepoznaje dostojanstvo voljenoga – voljenoga od samog Boga bez obzira na svoj spol, na jezik kojim govori, na kulturu kojoj pripada. Za Njega su svi dragocjeni jer su njihova imena upisana u srce Nebeskog Oca i nitko i ništa ih ne može izbrisati. Za Njega su svi vrijedni truda i napora služenja jer je Njegovom Ocu stalo do svakoga. Pozivajući se na Krista, dosljednog humanista i borca protiv svake vrste diskriminacije, kršćanin kao Isusov sljedbenik mirne savjesti može potpisati feminističku agendu u onoj bitnoj stavci – dostojanstvo žene koja ravnopravno stoji rame uz rame pored muškaraca da s njim stvara zajedništvo.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Bezgrješno začće BDM prethodilo je razgovoru Boga i Gabrijela

Bliži se kraj crkvene godine. Zadnje 34. nedjelje slavimo svetkovinu Krista, Kralja svega stvorenja, koji će na kraju vremena suditi živima i pokojnima. Tjedan dana kasnije Crkva započinje novo vrijeme: došašće ili advent. Još jednom ćemo proživljavati radosno očekivanje dolaska Mesije tj. rođenje Isusovo. Da bi se Isus rodio trebalo se prije dogoditi začće i rođenje njegove Majke Marije. Bezgrješno začće BDM slavimo 8. prosinca. To je radosno slavlje jer je potom došlo i do rođenja našeg Spasitelja. Prenesimo se malo u mislima na taj događaj.

„Jednom davno, prije 2000 i nešto godina, vodio se u nebu za svijet spasonosni razgovor. Upita Bog svojeg anđela:

– Gabrijele, jesi li primio dopis s mojom odlukom o tome da pošaljem svoga Sina da siđe na zemlju kako bi ponovno uspostavio odnos između ljudi i mene?

– Da, primio sam na znanje i priznajem da je to jedini način kako bi se taj odnos ponovno uspostavio.

– Možeš li ti ispuniti svoj dio zadatka? – ponovno upita Bog.

– Naravno, to uopće neće biti problem – odgovori Gabrijel.

– Onda možemo krenuti? – nastavi s pitanjem Bog.

– Možemo. Pronašao sam nekoliko bogatih djevice čiste kraljevske krvi na dobrom glasu... Princeze bogatih i slavnih očeva. Znadeš ti već mene – odgovori ponosno Gabrijel.

– Zapravo, već sam odredio jednu djevojku iz siromašne obitelji. Ime joj je Marija, kći Joakima i Ane...

– Siromašne? Pa, ovaj, dobro... Naime, imam na umu i par dobrih, svjetski poznatih gradova u kojima će se lako okupiti svi veliki kraljevi, kneževi, prinčevi i poglavari kako bi mogli nazočiti premijernom, svečanom i veličanstvenom činu rođenja – nastavi Gabrijel pjevušeći melodičnim glasom.

– Mislim da neću baš tako postupiti. Ima jedan gradić u Judeji, Betlehem, koji mi se čini veoma prikladnim za rođenje moga Sina – reče dalje Bog.

– Betlehem? Nije li taj gradić jedan od najmanjih gradova u tom području? Ne znam ima li tamo kakva palača? Ali ne vidim problem, dovoljno je puknuti prstima i stvorit ćemo prvoklasnu, gracioznu i potpuno opremljenu palaču. Veliki sjajni dijamant će tako svijetliti da će ga primijetiti i najudaljeniji krajevi zemlje – reče Gabrijel i pogleda u Boga nadajući se pristanku.

– Imam drukčiju ideju, roditi će se u štalici jedne obične gostionice. A sve što će svijetliti bit će zvijezda s Istoka – zadovoljno zaključio Bog.

– Roditi u štalici? Gostionica? To mi ne priliči kao mjesto za rođenje djeteta!? Nije li to preskromno? Bez slave. Bez reputacije. Bez bogatstva. Bez komfora. Hm, kad bolje promislim čini mi se da ti je plan božanski – složi se konačno Gabrijel s Bogom.

I tako se, po Božjemu promislu, uskoro i ostvarilo.”

Marija je, ne znajući ništa o ovom planu, Božjom milošću polako pripravljana na božansku ulogu. Anđeo Gabriel ju je posjetio i navijestio začće Isusovo devet mjeseci prije njegova rođenja. Marija je po Isusu postala Majka svih nas, cijele Crkve. Zato slavimo i njezin život od začća do uznesenja u nebo gdje je okrunjena za Kraljicu neba i zemlje. Ona je za sve kršćane Bezgrješna Djevica.

Sveti otac papa Franjo je 2016. godine, nakon kratke molitve u bazilici svete Marije Velike, pred ikonom Salus Populi Romani (Spas rimskoga puka), stigao na Španjolski trg gdje je kod Gospina kipa položio cvijeće te se Gospi obratio lijepom molitvom koju je sâm sastavio: „O Marijo, Majko naša, slavljenički narod Božji danas Te štuje Bezgrješnu, oduvijek očuvanu od utjecaja grijeha. Prihvati dar koji Ti nudim u ime Crkve koja je u Rimu i na cijelom svijetu. Spoznaja da si Ti, koja si naša Majka, potpuno slobodna od grijeha velika nam je utjeha. Spoznaja da nad Tobom zlo nema moći, ispunja nas nadom i jakošću u svakodnevnoj borbi koju moramo voditi protiv prijetnji zloga. Ali u toj borbi nismo sami, nismo siročad, jer nam je Isus, prije smrti na križu, dao Tebe za Majku. Iako smo grješnici, dakle, Tvoja smo djeca, djeca Bezgrješne, pozvani na svetost koja od samoga početka, po milosti Božjoj blista u Tebi. Potaknuti tom nadom, zazivamo danas Tvoju majčinsku zaštitu na sve nas, na naše obitelji, na ovaj grad, na cijeli svijet. Neka snaga Božje ljubavi, koja te očuvala od istočnoga grijeha, po Tvojem zagovoru oslobodi ljudski rod svakoga duhovnog i materijalnog ropstva i učini da, u srcima i u događajima, pobijedi spasenjski Božji naum. Daj da i u nama, Tvojim djeci, milost prevlada nad ponosom i da možemo postati milosrdni kao što je milosrdan naš nebeski Otac. U ovo vrijeme koje nas vodi u svetkovinu Isusova rođenja, pouči nas ići protiv struje: odricati se, snižavati se, darivati se, slušati, šutjeti, izlaziti iz samih sebe, kako bismo prepustili mjesto ljepoti Boga, vrelu istinske radosti. O Majko naša Bezgrješna, moli za nas!”

Dragi moji prijatelji, pripravlajmo se polako molitvom, žrtvama i dobrim djelima kroz vrijeme došašća i adventske blagdane kako bi radosno dočekali rođendan Božanskog Djeteta, našeg malog Božića. Bog vas blagoslovio!

Uršulinske uspomene iz Sombora

Sestre uršulinke u naše su krajeve došle iz Hrvatske, točnije iz Varaždina, a djelovale su nekoliko godina u Somboru. Karizma ovoga reda bio je odgoj djevojaka i skrb o majkama koje iščekuju djecu. U Dijariju uršulinske zajednice u Somboru zapisano je kako je glavarica varaždinske zajednice, sestra Emanuela Križanović (i sama rodom iz Subotice), više puta na indirektni način dobila poziv od biskupa Matije Zvekanovića da se sestre uršulinke nastane u Subotičkoj biskupiji koja je, posebno u svom južnom dijelu, nakon protjerivanja Nijemaca, postala misijsko područje. Sestra Emanuela Križanović se u zagrebačkom samostanu sastala s biskupom Zvekanovićem na Veliku Gospu 5. kolovoza 1965. godine. To je bio razgovor bez konkretnih odluka, ali s pozivom da sestre dođu u Subotičku biskupiju. Prečasni Lazar Krmpotić je čak izrazio želju da sestre dođu u Futog. Sestra Emanuela je bila u stalnoj vezi sa svećenicima iz Bačke i pomalo se nazirao mogući odlazak u Subotičku biskupiju.

Somborski župnik Ivan Juriga je uputio molbu da se sestre nastane u Somboru. Izrazio je želju i potrebu da sestre preuzmu katehizaciju, brigu za crkvu i kućanstvo. U rujnu 1967. u Varaždin je došao preč. Krmpotić i odveo provincijalnu glavaricu s. Rafaelu Vurnik i s. Emanuelu Križanović u Sombor kako bi vidjele potrebe rada i mjesto gdje bi bile smještene sestre. Na sjednici provincijalnog vijeća 14. listopada 1968. izglasovalo se kako će zajednica u Somboru biti filijala varaždinske zajednice. Počelo se razmišljati o sestrama koje bi bile poslane na novo područje djelovanja. Bile su to sestre Deodata Ljubičić za katehizaciju, Valentina Milovec za crkvu i Paskalija Strojko za kućanstvo. Delegirana je bila s. Ignacija Galijan, koju



Grupa župljanki sa sestrama Deodatom i Salezijom 1969.



Zajednica u Somboru – s. Deodata Ljubičić, s. Ignacija Galijan, s. Paskalija Strojko, s. Valentina Milovec, s. Salezija Blaško, s. Maksima Zorbaz



Sa kipom sv. Anđele Merici i djevojčicama – s. Agneta Pope, s. Paskalija Strojko, s. Salezija Blaško i s. Armela Vugrinec

je nakon godinu dana

naslijedila s. Emanuela Križanović. Dana 22. listopada sestre su se oprostile od Varaždina i praćene molitvom sestara krenule u nepoznato, s vjerom u Božje vodstvo. Sestre su osim u Župi Presvetog Trojstva djelovale i u Župi sv. Nikole Tavelića na bezdanskim salašima, kao i filijalama na Nenadiću i Gradini.

Sestra Valentina Milovec, jedna od sestara koje su prve došle u Sombor, danas je u Varaždinu, te se za priliku pisanja elaborata o djelovanju ženskih redovničkih zajednica na prostoru Subotičke biskupije u siječnju 2021. godine prisjetila svog dolaska u Sombor. Ljudi su ih srdačno dočekali skupa sa župnikom i njegovom sestrom. Vidjelo se kako im je drago što su sestre došle u župu, a za nju je bilo sve novo jer je to bio prvi susret s radom na župi. Komunikacija se brzo i lijepo uspostavila, a uslijedilo je pomaganje u crkvi i sakristiji. Sve je bilo skromno, ali u velikoj radosti. Bilo joj je zanimljivo biti na mađarskim misama i trebala je barem ponešto naučiti. I tu je dobila pomoć od onih koji su bili uvijek pri ruci, te se sada nakon toliko godina prisjeća detalja učenja mađarskog i zajedničke molitve s djecom i odraslima. Da, bilo je to misijsko područje, ali njoj iznimno drago, jer su ljudi bili željni Boga i njegove pomoći. Pjevanje joj je bilo metoda približavanja ljudima i ljudi Bogu. Kao sakristanka imala je priliku svakodnevno komunicirati s ljudima i slušati njihove probleme

i potrebe te do današnjeg dana, nosi u srcu ove drage uspomene.

Nažalost, sestre su se povukle iz Sombora 31. srpnja 1972. godine, nakon svega četiri godine djelovanja i rada.



250 godina Župe svete Terezije u Subotici

Kipovi u katedrali

U 250 godina staroj subotičkoj stolnoj bazilici se nalaze kipovi koje je 1896. godine nabavio Johannes Clausen. Prije tih, nama poznatih kipova, postojali su drugi. Na temelju popisa stvari iz 1845. godine, doznajemo koliko je kipova bilo u crkvi svete Terezije i koga su predstavljali. Evo kako kipove nabraja popis stvari (imovnik ili inventar). Svaki je kip bio drveni. Zanimljivo je da se (možda zabunom popisivača) neki kipovi ponavljaju. Prema popisu stvari bilo je dva kipa svetoga Andrije i dva kipa svete Katarine. Popis stvari je potpisao sindik Stipan Kujundžić. Izvornik popisa stvari se nalazi u Historijskom arhivu u Subotici pod signaturom 20.A.52/oec. 1845.

U svetištu

Pokraj svetohraništa

1. Anđeo

2. Anđeo

3. Raspelo veće iznad svetohraništa

4. Sveti Stjepan Kralj

5. Sveti Ladislav Kralj

6. Ophodni križ (visio je nad krstionicom)

7. Ophodni pozlaćeni kip Blažene Djevice Marije

Lađa crkve

Oltar Blažene Djevice Marije

8. Sveta Barbara

9. Sveti Sebastijan

Oltar svetoga Ivana Krstitelja

10. Sveti Andrija

11. Sveta Rozalija

Oltar Sedam žalosti Blažene Djevice Marije

12. Sveti Šimun

13. Sveta Katarina

Oltar svetoga Andrije apostola

14. Sveti Andrija

15. Sveta Katarina

Oltar svetoga Josipa

16. Sveta Rozalija

17. Sveti Vjenceslav

Oltar svetoga Križa

18. Drveni križ

19. Sveti Stanislav

20. Sveta Julijana

Oltar presvetoga Trojstva

21. Sveti Bartolomej

22. Sveta Agata

Oltar svetoga Ivana Nepomuka

23. Sveti Petar

24. Sveti Pavao

Međutim, u listu *Szabadka és vidéke* II. 1894. V. 6. 18. 4. čitamo:

„8. svibnja su u katedrali postavljeni sljedeći kipovi:

Glavni oltar: desno sv. Ladislav, lijevo sv. Stjepan

Sjeverna strana: kod oltara sv. Josipa: sv. Mirko i sv.

Alojzije

Oltar sv. Križa: sv. Jeronim i sveta Janja

Kod oltara svete obitelji: sv. Joakim i sv. Ana

Kod oltara svetog Ivana: sveti Albert i sveti Toma

Akvinski

Južna strana: kod oltara Marijinog uznesenja: sv.

Monika i sv. Augustin

Kod oltara sv. Ivana Krstitelja: sv. Zaharija i sv.

Elizabeta

Na oltaru Žalosne Gospe: sv. Jakov i sv. Katarina

Kod oltara sv. Andrije: sv. Barbara i sv. Grgur papa

Svi su kipovi djelo Ferdinanda Stuflesera iz Tirola”.

Kipove je, kako doznaju novine, dao donijeti Johannes Clausen, zagrebački poduzimalac. Njegovim su radovima Subotičani bili zadovoljni. Kipove su Subotičani doživjeli kao krunu Clausenovog djela.

KIP PRAŠKOG ISUSA

Župnik Matija Mamužić je dao za subotičku stolnu crkvu nabaviti i kip Praškog Isusa. Sakristanka Marija Đulai, spremajući sakristiju, našla je karticu veličine 12 x 9 cm sa sljedećim tekstom: „VERA EFFIGIES GRATIOSI JESULI PRAGENSIS IN ECCLESIA AD SCT. MARIAM DE VICTORIA MICRO-PRAGAE VENERATI AD ORIGINALE APPOSITA ET BENEDICTA. *Pragae die 14 mensis Dezembris 1895. fra W. Kol...*” (potpis nečitak).

Kip Praškog Isusa se, prema tome, u subotičkoj katedrali čuva od 1895. godine. Isti je kip ukraden u došašću 2001. godine. Namjesto staroga kipa župnik subotičke Župe Marije Majke Crkve je darovao manje vrijedan kip Praškog Isusa koji se čuva u izvornoj staroj vitrini u katedrali.

Umjetnost kao sklad pojedinca i zajednice



Ljudska je priroda u osnovi uvijek ista, ali njezine manifestacije poprimaju različite oblike u svakom dobu. Razvoj kulture, ideje koje nastaju i ponovno nestaju u velikom spektaklu povijesti daju svakom dobu novu boju koja se razlikuje od svih prethodnih i svih sljedećih, i više se ne ponavlja. Ovo je susret vječnih ideala i osobe aktivnog, kreativnog duha.

No, ta nepredvidiva izmjena u svim pojavnim oblicima kulture i ljudskog života ne postaje besmisleni kaos, jer jedinstvo ljudske duše je neraskidivo i poprima skladan oblik u svim svojim pojavnim oblicima, što se najjasnije odražava u umjetnosti. Ali baš kao što stil znači da su svi dijelovi u skladu s cjelinom, na isti način cijeli životni stil osobe postaje ujednačen, skladan i moderan u svakom pogledu prema određenoj dobi.

Zato je moguće razlikovati razdoblja s jedinstvenim duhom u povijesti i karakterizirati ih prevladavajućim stilovima. Gotika, renesansa, barok i druge slične

Razvoj kulture, ideje koje nastaju i ponovno nestaju u velikom spektaklu povijesti daju svakom dobu novu boju koja se razlikuje od svih prethodnih i svih sljedećih, i više se ne ponavlja. Ovo je susret vječnih ideala i osobe aktivnog, kreativnog duha. /.../ Nove ideje predlažu velikani intelektualnog života iz obilja vlastite duše i kao reakciju na tisuće životnih problema, ali svaki pojedini čovjek pridonosi njihovu razvoju. To je divan sklad pojedinca i zajednice, velikana i mnoštva u povijesnom životu

oznake također mogu biti dobar izraz promjene epoha, kao i promjene percepcije i načina života pojedinih kulturnih institucija.

Naravno, nije riječ o duhu koji lebdi iznad stvari, izvan ljudi, koji se „objektivizira”, koji sobom tjera pojedinca, ali kao što je čovječanstvo sačinjeno od ukupnosti pojedinačnih ljudi, duh vremena je zadan zajedničkim crtama koje žive u duhu tadašnjih ljudi. Te se značajke ne pojavljuju istodobno, različite grane kulture i umjetnosti različitim brzinama prihvaćaju nove ideje i nove ideale života, ali u trenutku svog dovršetka postižu svoj pravi procvat u potpunoj međusobnoj ravnoteži, stilskoj podudarnosti detalja.

Nove ideje predlažu velikani intelektualnog života iz obilja vlastite duše i kao reakciju na tisuće životnih problema, ali svaki pojedini čovjek pridonosi njihovu razvoju. Svatko doda nešto malo, ali samo tako da i sam bude pogođen. To je divan sklad pojedinca i zajednice, velikana i mnoštva u povijesnom životu.

Pjesma – odraz radosti



Dok nam u ušima još odzvanja glazba s biskupskoga ređenja, liturgijska godina u prosincu započinje svoj novi ciklus. Kroz ovaj mjesec proteže se vrijeme došašća: nedjelje došašća, mise zornice te svetkovina Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije. Ovo je vrijeme naše intenzivne pripreve za svetkovinu Božića. Naše pjevanje na liturgijskim slavljinama treba nas usmjeravati i voditi ka najradosnijoj svetkovini. Sada je vrijeme pripreve naših zborova za božićno vrijeme, mise i koncerte, ali ne bi trebalo zanemariti i značaj i bogatstvo adventskih pjesama i vremena. Njegovati krajevne pjesme adventskoga vremena iz Bačke naša je radosna dužnost, koja se najbolje očituje u pučkom pjevanju i izričaju. U ovome broju donosimo prijedloge za pjevanje za cijelo adventsko vrijeme. Pjevajmo srcem i dušom i u došašću te nemojmo štedjeti kitice nego ih pjevajmo sve! Neka klikće nebo i zemlja, neka hući more, neka klikće šumsko drveće! Naša pjesma neka bude odraz naše radosti! Blagoslovljeno vrijeme došašća!



Prva nedjelja Došašća – 3. 12. 2023.

Ulazna: K tebi Gospode dušu uzdižem (PGPN 349)

Otpjevni psalam: M. Martinjak: Gospodine, Bože naš
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/11/GOSPODINE-BOZE-NAs.pdf>

Prinosna: Padaj s neba, 4. i 5. kitica (PGPN 167, SB 19)

Pričest: Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82)

Izlazna: Zdravo budi Marijo (PGPN 763, SB 88)

Bezgrješno začeca BDM – 8. 12. 2023.

Ulazna: Zdravo budi Marijo (PGPN 763, SB 88)

Otpjevni psalam: Pjevajte Gospodinu (PGPN 572)

Prinosna: Poslan bi anđel Gabrijel (PGPN 368, SB 84)

Pričest: Veliča duša moja (PGPN 160, SB 16)

Izlazna: O divna Djevice (PGPN 768, SB 188)

Druga nedjelja Došašća – 10. 12. 2023.

Ulazna: Puče sionski (PGPN 339 – 2)

Otpjevni psalam: Pokaži nam Gospodine (PGPN 110)

Prinosna: Poslan bi anđel Gabrijel (PGPN 167, SB 84)

Pričest: Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82), O ljubavi Tvojoj Gospodine (PGPN 348)

Izlazna: Zdravo Djevice (PGPN 598, SB 173)

Treća nedjelja Došašća – 17. 12. 2023.

Ulazna: Raduj se grade Nazaret (PGPN 371, SB 86)

Otpjevni psalam: Duša moja kliče (PGPN 347)

Prinosna: Klikajte sada zanosno (PGPN 364, SB 81)

Pričest: Raduj se nebo (PGPN 361), Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82)

Izlazna: Visom leteć (PGPN 366, SB 83)

Četvrta nedjelja Došašća – 24. 12. 2023.

Ulazna: Padaj s neba (PGPN 362, SB 80) ili Rosite nebesa odozgor (PGPN 341)

Otpjevni psalam: M. Martinjak: Nek uniđe Gospodin
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2019/11/Nek-uni%C4%91e-Gospodin-M.-Martinjak.pdf>

Prinosna: Zlatnih krila (PGPN 370, SB 85)

Pričest: Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82)

Izlazna: Zdravo budi Marijo (PGPN 763, SB 88)

Rođenje Gospodinovo – Božić – 25. 12. 2023.

Ulazna: Radujte se narodi (PGPN 402, SB 95), Rodio se Bog i čovjek (PGPN 404, SB 99)

Otpjevni psalam: Svi krajevi svijeta (PGPN 387, SB 89)

Prinosna: O Betleme (PGPN 408, SB 107)

Pričest: Danas se čuje (PGPN 810, SB 119), U to vrijeme godišta (PGPN 410, SB 109)

Izlazna: Narodi nam se (PGPN 420, SB 110)

Opet sveti Niko dobroj djeci ide



Cin, cin, cin, cin, cin, evo ide Nikola...

Draga djeco, sigurno jako volite svetog Nikolu, ovog predobrog biskupa koji je jako volio djecu i svašta činio za njih. Pripremite mu čiste čizmice i veselo srce, te ih ne zaboravite staviti u prozor uvečer s 5. na 6. prosinca kako bi ovaj dobri biskup pohodio i vaš dom. Pripremite mu neki stih ili molitvu jer on to jako voli. Što sve znate o svetom Nikoli provjerite u kvizu i dobro se zabavite sklapajući lutkicu svetog Nikole. Njegova duga sijeda brada neka zabavi najmlađe sa škarama u rukama.

1. Sveti Nikola rodio se u gradu?

- a) Myri
- b) Bariju
- c) Patari

Zadatak za najmlađe:
izrežite bradu svetom
Nikoli.

2. Koje boje je odora – biskupsko odijelo svetog Nikole?

- a) Ljubičaste
- b) Zelene
- c) Crvene

3. Sveti Nikola na glavi nosi?

- a) Kapu
- b) Šešir
- c) Mitru

4. Kome je sveti Nikola darovao zlatnike?

- a) Bratu i dvjema sestrama
- b) Trima sestrama
- c) Trojici braće

5. Sveti Nikola umro je...?

- a) 5. prosinca 343.
- b) 6. prosinca 343.
- c) 10. prosinca 343.

6. Od čega je sveti Nikola spasio moreplovce?

- a) Od gusara
- b) Od ajkula
- c) Od oluje na moru

7. Sveti Nikola pomagao je...?

- a) Siromasima
- b) Bogatima
- c) Svećenicima

8. Tko prati svetog Nikolu?

- a) Pas
- b) Nitko
- c) Krampus



Riješenja: 1. a, 2. c, 3. c, 4. b, 5. b, 6. c, 7. a, 8. c.

5

Tema

Živa riječ adventa

15

Događanja u Subotičkoj biskupiji

Blagoslov vitraja bl. Miroslava Bulešića u crkvi u Maloj Bosni

28

Intervju

Razgovor s direktorom hrvatske redakcije Radio Marije Srbije mons. dr. Andrijom Anišićem

8

Događanja u Subotičkoj biskupiji

Za subotičkog biskupa zaređen i ustoličen msgr. Franjo Fazekas

25

Tragovi kulture

Susret hrvatskih udruga u Beogradu

39

Psihologija

Reciprocitet u odnosima

/ IMPRESUM



Katolički list (mjesečnik)
godište XXIX., broj 348
Studen (novembar) 2023.

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
 Trg sv. Terezije 3
 24000 Subotica
 E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
 24000 Subotica
 E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
 Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković, redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković, autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:

Rotografika d.o.o.
 Segedinski put 72
 24 000 Subotica
 +381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru
 Hrvatska biskupska konferencija
 Uprava za saradnju s crkvama i verskim zajednicama Republike Srbije.

Prijatelji Zvonika



Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
 * Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
 Katoličko društvo „Ivan Antunović“
 Trg svete Terezije 3
 24000 Subotica
 Srbija
 Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
 Katoličko društvo „Ivan Antunović“
 Trg svete Terezije 3
 24000 Subotica
 Serbia
 Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
 NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
 SWIFT: KOBRRSGB
 IBAN: RS35205007080006739003

CIP - Каталогизација у публикацији
 Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . - Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“, 1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
 COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije:

* Zvonik
 * Attila Kovács
 * Vedran Jegić
 * NIU „Hrvatska riječ“
 * www.subotica.info
 * www.pixabay.com
 * UBH „Dužijanica“
 * Facebook

/ DJECA

Zadatak za školarce: napravite lutku svetog Nikole.

